

Česká zemědělská univerzita v Praze

Fakulta agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů

Katedra botaniky a fyziologie rostlin

**Škody způsobené černou zvěří na zemědělských
porostech v regionu Rychnovsko.**

Diplomová práce

Autor práce: Bc. Zdeněk Dostál

Obor studia: Rozvoj venkovského prostou

Vedoucí práce: doc. Ing. Václav Hejnák, Ph.D.

© 2017 ČZU v Praze

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Škody způsobené černou zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko" jsem vypracoval(a) samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce. Jako autor(ka) uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.4.2017 _____

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkoval(a) vedoucímu své diplomové práce doc. Ing. Václavu Hejnákovi, Ph.D. za jeho vlídný přístup, věnovaný čas a trpělivost při vedení mé práce. Dále děkuji všem ostatním. Kteří mě byli nápomocni při vytvoření této práce. Velký dík především patří mé manželce, která měla semnou velkou trpělivost při studiu.

Škody způsobené černou zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko

Souhrn

Velký nárůst populace černé zvěře na území České republiky má v posledních desetiletích za následek růst škod na zemědělských a lesních kulturách, pokles stavu některých druhů zvěře atd. Cílem diplomové práce bylo zjistit vývoj populace a lovu černé zvěře včetně zmapování škod způsobených touto zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko a získané výsledky porovnat s celostátními údaji. Dále na příkladu Rychnovska zjistit, zda systém hospodaření, nadmořská výška a reliéf terénu (nížinné a podhorské oblasti) mají vliv na rozšíření a početní stavy černé zvěře.

Pro ověření hypotéz, že myslivecké hospodaření s černou zvěří (včetně množství a způsobu lovu) má vliv na její rozšíření a početní stavy, a že škody způsobené černou zvěří jsou významnější v nížinách v porovnání s podhorskými oblastmi, byly vybrány tři honitby nacházející se v různých nadmořských výškách (od 250 až 1 096 metrů nad mořem). Myslivecké hospodaření s černou zvěří (tj. odlov, způsob lovu, plán lovu a normované stavy) bylo v těchto honitbách vyhodnoceno za období 2006 až 2015. Analýza zemědělského hospodaření a zjištění rozsahu škod způsobených prasaty na vybraných půdních blocích byly provedeny v letech 2015 a 2016. Terénní průzkum byl zaměřen především na monitoring škod (tj. měření poškozené plochy), osobní rozhovory a dotazníkové šetření. Pro výpočet náhrady škody byla využita metodika uvedená v publikaci Charvát a Mikulka (2012).

Ze statistiky mysliveckého výkaznictví vyplývá, že od roku 2006 do roku 2015 došlo na sledovaném území až k trojnásobnému navýšení odlovu černé zvěře, a to z 653 na 2 089 kusů. V rámci regionu Rychnovsko se nejvíce černé zvěře odloví v podhorských oblastech, individuálním způsobem lovu. Na nárůst početních stavů černé zvěře v tomto regionu, ale podobně i v ostatních honitbách v celé ČR má vliv nesprávné myslivecké hospodaření, kdy nejsou ve většině honiteb loveny bachyně a malá selata. V regionu Rychnovsko mimo 6 honiteb nejsou pro černou zvěř stanoveny minimální a normované stavy. Uživatel honitby nemusí vyhotovovat a předkládat každoroční plán lovu orgánu státní správy myslivosti, čímž se nemusí obávat sankcí ze strany úřadů za nesplnění plánu lovu. Dalším významným

problémem v zákonu o myslivosti, je zákaz umístit lovecké zařízení do vzdálenosti kratší než 200 metrů od hranice sousední honitby, kde nelze černou zvěř v klidu obeznat a správně odlovit.

Na rozšíření černé zvěře na Rychnovsku, ale i po celé ČR má vliv také současný systém zemědělského hospodaření, kdy jsou často ekonomicky atraktivní plodiny (kukuřice, pšenice, řepka atd.) pěstovány na velkých půdních blocích, jejichž výměra přesahuje 30 ha, a pole jsou oseta až k okrajům lesních porostů. Za celé sledované období roku 2015 a 2016 největší odhadované škody byly zaznamenány na území v podhorské oblasti soukromé honitby Lesy Janeček s.r.o., a to na trvalých travních porostech (TTP), a v nížinách v honitbě Střezmá–Olešnice na orné půdě a částečně na TTP. Terénním zjištěním nebylo prokázáno, že způsobené škody černou zvěří na zemědělských porostech a kulturách jsou významnější v nížinách nebo podhorských oblastech. Rozsah škod je vždy závislý na ročním období a dostupnosti a pestrosti potravní nabídky. Pro zabránění či zmírnění vzniku škod, popřípadě jejich uplatňování po uživateli honitby je nutné v zákoně o myslivosti jasně stanovit povinnosti jednotlivých subjektů. Současná přijatá opatření k zabránění škod na zemědělských kulturách a porostech jsou ve většině případů nedostatečná nebo málo účinná.

Je nutné, aby např. umístění vnadišť pro černou zvěř bylo prováděno po dohodě s majiteli pozemků, resp. hospodařícími zemědělci. Černá zvěř okolo vnadišť způsobuje větší škody rozrýváním půdy, což bylo také potvrzeno dotazníkovým šetřením. Škody na zemědělských pozemcích a kulturách jsou také jedním z důvodů, proč majitelé zemědělských pozemků a hospodařící zemědělci usilují o snížení zákonné minimální výměry 500 ha souvislých honebních pozemků potřebných k uznání honitby. To by jim umožnilo, aby snadněji sami mohli vykonávat právo myslivosti, čímž by jim odpadlo vymáhání náhrad škod způsobených černou zvěří na uživatelích honiteb.

K zabránění zvyšujících se škod na zemědělských pozemcích a nárůstu početního stavu černé zvěře v rámci regionu Rychnovsko, ale i celého území ČR, je nutná spolupráce všech dotčených orgánů veřejné správy, majitelů pozemků, zemědělců a myslivců. Při současném zemědělském hospodaření nejsou při sebe lepší vůli myslivci schopni významně snížit početní stavy černé zvěře lovem bez spolupráce ostatních subjektů.

Klíčová slova: prase divoké, myslivecké hospodaření, škody na zemědělských kulturách

Damages caused by wild boars on agricultural vegetation in the Rychnov region

Summary

A big increase of the wild boar population in the Czech Republic has been a cause for higher number of the damages on the agricultural and forest cultures, a drop of quantity of some kinds of animals, etc., for the last decades. The aim of this thesis was to find out an evolution and hunting of the wild boar, including mapping of the damages caused by these animals, on the agricultural vegetation, in the Rychnov upon Kněžna region, and to compare these results with the nationwide statements. Another aim was to find out, if a system of economy, the altitude and the landscape (lowlands and highlands) have influence on an extension and the numbers of the wild boar, on the Rychnov region example.

There were chosen three hunting grounds, which are situated in the different altitude (from 250 to 1096 metres) for the verification of hypotheses, that the hunting economy with the wild boar (including the numbers and the ways of hunting) has an influence on its extension and the numbers, and also that the damages caused by the wild boar are more significant in lowlands compared to highlands. The hunting economy with the wild boar (the hunting, a way of the hunting and the standardized states) was evaluated in these hunting grounds between the years 2006 and 2015. The analysis of the hunting economy and the range of the damages caused by the wild boar on the chosen land blocks, were done in 2015 and 2016. Outdoor research was especially aimed to monitoring the damages (measurement of the damaged area), the personal interviews and the surveys. There was used methodics from the work Charvát a Mikulka (2012) for calculation compensation of the damages.

There is a result, from the hunting statistics, that triple increase of the wild boar catching was registered in the monitored area between 2006 and 2015, exactly from 653 to 2 089 animals. The most of wild boar is hunted by the individual way of hunt in the highland area, in the Rychnov upon Kněžna region. The increase of the wild boar numbers is influenced by the wrong hunting economy, as the females and the young piglets are not hunted in almost every hunting area, in this region, but it's similar to other regions in the Czech Republic. There are not fixed the minimal and normed states for the wild boar in the Rychnov region, except 6 hunting areas. An user of the hunting area needn't to make and submit an annual plan of

hunting to the relevant hunting state authority, he also needn't to be worried of the sanctions for the failure of the plan from the authorities. There is another significant problem in the hunting law, a ban of the hunting device placement in the distance shorter than 200 metres from the nearby hunting area border, where it's not possible to find and hunt the wild boar.

In the Rychnov region and also in the whole Czech Republic, the extension of the wild boar is also influenced by the current system of the hunting economy, as the economically attractive crops (corn, wheed, canola, etc.) are grown in the big soil blocks, which are bigger than 30 ha, and the fields are sown close to the forest borders. During the whole monitoring time of 2015 and 2016, the biggest estimated damages were registered in the private hunting area of Lesy Janeček, s.r.o. in the highlands, on the permanent grass vegetation, and also in Střezmá-Olešnice area on fertile ground and partly on grass vegetation in lowlands. It was found out by the outdoor monitoring, that the damages on the agricultural vegetation and cultures caused by the wild boar are more significant in lowlands and highlands. Range of the damages always depends on the season and the availability and variety of food. It is necessary to determine clearly the responsibilities for every subject in the hunting law, to avoid or ease the consequences of the damages. The current precaution is insufficient or little effective in the most cases.

For example, it is necessary that the luring places should be placed after a deal with the land owners, respectively with the farmers. It was confirmed by the surveys that the wild boar causes the bigger damages around those places. The damages on the agricultural land and cultures are one of the reasons, why the owners and the farmers want the minimal hunting area 500 ha to be decreased. This would enable them to do the hunting law by themselves easier, it means they needn't have to demand the compensations from the users of the hunting areas.

The cooperation of all authorities, the land owners the farmers and also the hunters is necessary to avoid the increase of the damages on the agricultural land and also the increase of the wild boar, in the Rychnov region, but also in the whole Czech Republic. In the current situation, the hunters are not able to decrease numbers of the wild boar significantly without the cooperation with other authorities.

Keywords: the wild boar, a hunting management, farming, the damages on the cultures

Obsah

1	ÚVOD.....	1
2	CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY	4
3	LITERÁRNÍ REŠERŠE.....	5
3.1	Prase divoké = černá zvěř (<i>Sus Scrofa</i>), jeho systematické zařazení.....	5
3.1.1	Morfologie prasete divokého	6
3.1.2	Prase divoké a jeho rozšíření v ČR.....	7
3.1.3	Rozmnožování zvěře.....	8
3.1.4	Struktura vztahů v tlupě a sociální chování	9
3.1.5	Potrava	10
3.1.6	Vývoj populace	11
3.1.7	Možnosti snížení početních stavů černé zvěře.....	17
3.1.8	Nejzávažnější choroby	19
3.2	Způsobené škody černou zvěří	23
3.2.1	Škody na zemědělských porostech	24
3.2.2	Škody na lesních porostech.....	27
3.2.3	Škody na nehonebních pozemcích.....	28
3.3	Prevence a ochranná opatření proti škodám způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách.....	29
3.3.1	Vlastní ochrana	29
3.3.2	Mechanická ochrana	29
3.3.3	Biotechnická ochrana.....	31
3.3.4	Chemická ochrana.....	32
3.3.5	Agrotechnické opatření.....	33
3.3.6	Odváděcí přikrmování	33
3.4	Možnosti uplatňování škody způsobenou černou zvěří v ČR.....	34
3.4.1	Uplatňování náhrad škod z pohledu platných zákonů ČR a zákona o myslivosti	34
3.4.2	Uživatel honitby, jeho odpovědnost za škody způsoben černou zvěří	35
3.4.3	Možnost nároku na uplatnění náhrad škody na zemědělských kulturách.	36
3.4.4	Neuplatnění a neuhrazení škod způsobené černou zvěří	37
4	METODIKA.....	38
4.1	Demografická a geografická charakteristika zájmového území regionu Rychnovsko	38
4.2	Honitby a jejich struktura v regionu Rychnovsko	39
4.3	Metodika zjišťování škod.....	40

4.3.1	Postup při zjišťování škod	41
4.3.2	Získání informací a dat	42
4.3.3	Dotazníkové šetření	43
4.3.4	Myslivecká terminologie použitá v metodice	43
5	VÝSLEDKY	45
5.1	Vyhodnocení vlastního terénního zjištění při zmapování škod způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách v regionu Rychnovsko	45
5.1.1	Vyhodnocení mysliveckého hospodaření v regionu	45
5.1.2	Vyhodnocení získaných dat a informací od mysliveckých subjektů	51
5.1.2.1	Myslivecký spolek Střezmá–Olešnice	51
5.1.2.2	Myslivecký spolek Dobré	56
5.1.2.3	Honitba Lesy Janeček, s.r.o.	62
5.1.3	Vyhodnocení získaných dat a informací od zemědělských subjektů	65
5.1.4	Vyhodnocení získaných dat a informací od ostatních subjektů (soudy, místně příslušná ORP)	85
5.1.5	Vyhodnocení Dotazníku mysliveckými hospodáři a zemědělci	86
6	DISKUZE	102
7	ZÁVĚR	107
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	110
9	PŘÍLOHY	119

1 ÚVOD

Mnoho myslivců řadí prase divoké (*Sus crofa*) mezi nejatraktivnější zvěř v honitbě, především pro svoji chytrost a nevypočitatelnost jejího chování při lovu. V současné době na většině území našeho státu je černá zvěř hojně rozšířená, především v okresech, kde je využívána půda pro intenzivní pěstování kukuřice, obilovin, řepky, brambor atd.. Početní stav černé zvěře v Evropě, ale i v České republice neustále narůstá a na mnoha místech již myslivci nezvládají udržovat její populaci na přijatelných počtech, aby způsobené škody na zemědělských porostech zůstaly v přijatelných mezích.

Příčiny rychlého rozrůstání populace prasete divokého musíme hledat v způsobu jejího života a v působení antropogenních vlivů. Člověk se neustále snaží přetvořit přírodu k obrazu svému, přeměnit ji na kulturní krajinu, což má za následek větší koncentraci lidí, kteří využívají během dne stále častěji ke své relaxaci a odpočinku lesy, což vede ke zmenšování životního prostředí černé zvěře. V průběhu celého roku dochází k neustálému narušování klidu nejen černé zvěře a z původně denní se stala zvěř noční. Černá zvěř při shánění potravy během roku působí prakticky od zasetí z jara až do podzimní sklizně velké škody na zemědělských kulturách a plodinách a v důsledku jejího nočního života je velmi obtížné monitorovat její pohyb po krajině. K dalším škodám může docházet při nedokonalém sklizení prvotní plodiny (kukuřice a brambor), která je zaorána do půdy a na její místo je vyseta jiná plodina. Černá zvěř s oblibou tato pole navštěvuje a může působit svým vyrýváním prvotní plodiny na nově zaseté kultuře škody.

Čím dál častěji pěstujeme vysokoenergetické plodiny na stále větších plochách, z krajiny pomalu mizí rozmanitost pěstovaných odrůd, která byla v minulosti určena prioritně pro živočišnou výrobu (krmení). Díky dotacím a výtěžnosti z pěstování vysokoenergetických plodin, ale i odbytu, a to především kukuřice určené pro bioplynové stanice, nemají zemědělci snahu a ani potřebu pěstovat jiné plodiny na menších plochách. Tento způsob pěstování monokultur je na jedné straně snad pro zemědělce finančně zajímavý, ale na druhé straně přináší sebou i negativní dopad na krajinu. V posledních letech byl výrazně zaznamenán úbytek drobného hmyzu, který nezbytně pro svůj život potřebují ptáci, ale například i koroptve, bažanti a další živočichové pomalu mizící z naší fauny. Při tomto stylu pěstování plodin začíná být velkým problémem vodní eroze půdy.

Při pěstování monokultur na velkých plochách, například kukuřice, řepka olejka a obilniny, které jsou ideální potravou a krytinou pro zvěř, nemají prasata potřebu plodinu opouštět. Svoji neustálou přítomností v porostu, způsobují svým rytím a požíváním plodiny velké škody. Tyto škody zvyšuje do značné míry i rozložení oseté plochy plodinami, které na sebe často navazují a svým vzrůstem poskytují prasatům od měsíce května (řepka) ideální krytinu. Postupem času dorůstají i dalších plodiny jako obiloviny a slunečnice, které také poskytují svým vzrůstem zvěři kryt. Listopadem nebo prosincem dochází ke sklizni kukuřice a z polí mizí poslední plodina poskytující krytinu. Od tohoto okamžiku jsou divoká prasata nucena k většímu pohybu po honitbě kvůli hledání potravy. Až nyní mají myslivci větší možnost se s černou zvěří setkat i na volném prostranství a lovem snižovat její početní stavy. Dalším závažným problémem, který stěžuje snížení počtu černé zvěře, je osetí pole plodinou až k hranici kraje lesa, vodoteče, k obydlím atd., což znemožňuje lov zvěře. Pouze potřeba vody donutí zvěř opustit úkryt a bezpečí velkých lánů monokultur, proto i její lov je zde značně omezený někdy i zcela nemožný.

Velká konzumace energeticky bohatých plodin může urychlovat pohlavní dospívání selat, která se spolu s lončáky podílejí na reprodukci, protože v populaci tj. v tlupě černé zvěře chybí staří, silní kňouři a dospělé bachyně. Prase divoké se nedaří myslivcům výrazně tlumit v takové míře, aby zabraňovala vzniku častých a velkých škod na zemědělských pozemcích a kulturách, a to i z důvodu neexistujícího přirozeného nepřítele.

Začátkem minulého (20.) století přispělo ke zvýšení stavů drobné zvěře, především zemědělské hospodaření, které však za vymizením koroptví a v posledních letech i úbytkem bažanta i zajíce (ke konci 20. století na mnoha místech). Současné vysoké stavy černé zvěře jsou opět dílem hospodaření člověka v krajině.

Ze strany zemědělců z velké části není vůle změnit osevní postupy, dohodnout se s myslivci na umožnění lovu černé zvěře a vytvořit tak podmínky ke snížení stavů zvěře, zřejmě z důvodu vidiny vysokých výnosů a zisků. Uplatňování nároku na náhradu vzniklé škody dle ustanovení § 53 zákona č. 449/2001 Sb. o myslivosti, kdy zemědělec nebo vlastník pozemku má povinnost přijmout a činit taková přiměřená opatření, aby předešel nebo zabránil vzniku škod zvěří, není v běžném životě dodržováno. Na druhou stranu ani myslivecké hospodaření nebo koncepce s touto zvěří ve většině spolků prakticky neexistuje. Myslivečtí hospodáři nemají zájem lovit velké

kusy, a to především bachyně. Důvod je prostý pokud neulovíme bachyni, máme zajištěn další kus podílející se jak v příštím, tak i v následujících letech na reprodukci a tím dosáhnout zvýšení početního stavu této zvěře. Rovněž neochota mnoha myslivců lovit selata, jejichž hmotnost nepřesáhla 10 kg, je velmi rozšířená. Argumentace typu, že nebudou plýtvat nábojem na malé sele, které nemá téměř žádné maso a raději uloví sekáče nebo dospělého kňoura pro větší myslivecký zážitek, je argument zarážející a krátkozraký.

Zemědělci a myslivci většinou nenachází při společném jednání o předcházení škod a osevních plánech žádný kompromis. Proto mezi těmito subjekty k častým sporům o vyčíslení a náhradě škody způsobené divokými prasaty a pro většinu mysliveckých spolků, honebních společenstev nebo vlastníků honiteb mohou spory vést až k likvidaci a k ukončení jejich činnosti. Musíme si především uvědomit, že se jedná o velmi časově a finančně náročný koníček, kdy myslivci veškerou svoji práci, jako příkrmování zvěře v době nouze nebo zvelebení honitby (tj. zakládání zvěřních políček, vysazování stromků atd.), dělají ve svém volnu. Většina mysliveckých spolků hospodaří pouze s omezenými finančními zdroji, získané od svých členů z členských příspěvků, popřípadě dotací z obce získané na konkrétní účel, z poplatkových lovů a prodeje zvěřiny. Naopak největšími finančními výdaji je pořízení krmiva a léčiv pro zvěř na dobu nouze v zimním období. V mnoha obcích převážně na vesnicích jsou myslivecké spolky často jediné, které zajišťují kulturní vyžití občanů v obci. Pořádají myslivecké plesy, výstavy, kynologické a sokolnické akce, plánují pro občany výlety, členové spolku vedou v obci myslivecký kroužek pro děti atd. Pokud zemědělci a myslivci v nejbližší době nenajdou společnou řeč při postupu v předcházení škod černou zvěří, může být do budoucna ohroženo mnoho mysliveckých spolků, ale i kulturní dění a život spoluobčanů na venkově.

2 CÍL PRÁCE A HYPOTÉZY

Cílem diplomové práce je zjistit vývoj populace a lov černé zvěře včetně zmapování škod způsobené touto zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko. Dále se DP zaměřuje na zjištění vymáhání a náhrady škod vlastníky či uživateli honebních pozemků od mysliveckých organizací, a to nejen směrodatně k zákonu o myslivosti, ale i z hlediska celého právního systému ČR. Výstupem výše uvedených skutečností bude proveden závěr, jsou-li způsobené škody na zemědělských porostech ve vlastnictví fyzických osob nebo právnických osob přímo vyčíslovány mysliveckým organizacím, a pokud ano, byla-li škoda dále řešena soudním sporem popřípadě jinými způsoby a s jakými výsledky. Na závěr DP je navrženo možné řešení k předcházení či z mírnění dopadu vzniku škod způsobené černou zvěří na zemědělských porostech.

Hypotézy:

Hypotéza 1: Myslivecké hospodaření s černou zvěří (včetně množství a způsobu lovu) má vliv na její rozšíření a početní stavy v rychnovském regionu.

Hypotéza 2: Škody způsobené černou zvěří v rychnovském regionu jsou významnější v nížinách v porovnání s podhorskými oblastmi.

3 LITERÁRNÍ REŠERŠE

3.1 Prase divoké = černá zvěř (*Sus Scrofa*), jeho systematické zařazení

Hespeler (2007) před 30 milióny lety se vyskytla čeleď prasotovití (*Suidae*), mezi něž patří i druh prase divoké, latinský název (*Sus scrofa*). V Evropě se vyskytuje v přírodě několik původních poddruhů, jako prase divoké iberské (*Sus scrofa castilianus*), karpatsko-balkánské (*Sus scrofa atilla*), jugoslávské (*Sus scrofa reizeri*), italské (*Sus scrofa castillianus*), středoevropské (*Sus scrofa strofa*), sardinské (*Sus scrofa meridionalis*), žíhané (*Sus scrofa vittatus*) a prase divoké polské (*Sus scrofa falzfeini*).

Prase divoké, mysliveckou mluvou černá zvěř nebo divočák, se nachází v současné době v různých typech ekosystémů, ale i v lidnatě osídlených oblastech po celém světě i v Evropě. Od nížin po horské oblasti, od teplých středomořských oblastí po severní krajiny. Mimo Evropu se vyskytuje v teplých a lesnatých částech Asie a v severní Africe, dále bylo zavlečeno do Severní a Jižní Ameriky a Austrálie. Jeho výskyt je spjat s potravní nabídkou, v závislosti na její dostupnosti z různých zdrojů, a zároveň schopnosti přizpůsobit se této sezónní nabídce (Geisser a Reyer, 2005).

Randi et al. (1996); Mona et al. (2007) se ztotožňují s názorem, že celý rod (*Sus*) vznikl v jihovýchodní Asii před milióny lety a odtud právě pochází prapředek prasete divokého, který se rozšířil po Evropě a severní Africe. Sommer a Nadachowski (2006) vytvořili při svém zkoumání po evropských archeologických nalezištích přehled výskytu prasete divokého vyskytujícího se zhruba před 23 tisíci až 16 tisíci lety. Prase divoké se asi před 20 tisíci lety dále vyskytovalo od Chorvatska až po Řecko, na Balkáně, v jihozápadní Francii a na Iberském poloostrově a po změně klimatu se rozšířilo po celém kontinentu.

Systematické zařazení:

Říše:	živočichové	(<i>Animalia</i>)
Kmen:	strunatci	(<i>Chordata</i>)
Podkmen:	obratlovci	(<i>Vertebrata</i>)
Třída:	savci	(<i>Mammalia</i>)
Podtřída:	živorodí	(<i>Theria</i>)

Nadřád:	placentálové	(<i>Placentalia</i>)
Řád:	sudokopytníci	(<i>Artiodactyla</i>)
Podřád:	nepřežvýkavci	(<i>Nonruminantia</i>)
Čeleď:	prasatovití	(<i>Suidae</i>)
Rod:	prase	(<i>Sus</i>)
Druh:	prase divoké	(<i>Sus Scrofa</i>), (Linné, 1758)

3.1.1 Morfologie prasete divokého

Rodinu černé zvěře tvoří samec = kňour, samice = bachyně a mláďata = selata, můžeme se setkat i s názvem markazíni. Dále v myslivecké mluvě využíváme různé upřesňující názvy pro zvěř černou, a to podle stáří zvěře. Například selata v prvním roce svého života nazýváme letošáci, v druhém roce lonšáci, samce v třetím roce sekáč a v pozdějším věku silný nebo také hlavní kňour (Javůrek, 1955). Podle (Wolfa, 1995) základem rodinné tlupy je bachyně se selaty, ale také se mohou vytvářet společné rodinné tlupy, kde jsou zastoupeny především mladé bachyně (dcery) se svými selaty, takovou tlupu vždy vede jejich matka tzv. (vodící starší bachyně). Bachyně rozdělujeme na mladé do stáří dvou let a dospělé (Kolář et al., 1998). Součástí takovéto rodinné tlupy však nebývají starší kňouři, kteří žijí převážně samotářským životem (Hanzal et al., 2008).

Prase divoké má zavalité tělo s mohutným hrudníkem a širokým krkem, která nese mohutnou hlavu, zakončenou ryjem (nos). Dále se pohybuje na středně velkých bězích zakončené 4 prsty, z nichž dva nejsilnější nazýváme spárky nesoucí váhu celého těla, které je zavalité a ze stran zploštělé. O něco výše na běhu, nad spodními spárkami se nachází zbylé dva zakrnělé prsty, které nazýváme paspárky.

U divokého prasete v rámci jedné oblasti, se může značně lišit jejich váha a velikost. Délka těla se pohybuje od 110 cm do 150 cm, pírkó (ocas) má dlouhé od 15 cm do 25 cm a kohoutková výška od 85 cm do 95 cm. Od dostupnosti a hojnosti potravy, ale také od individuálních schopností závisí hmotnost každého jedince, která může dosáhnout u dospělého kusu i přes 300 kg, ale zároveň jiný jedinec nemusí mít ani 150 kg (Lochman a Hanzal, 1993). Délka těla u dospělých kusů, a to především u samců, jak

uvádí (Červený, 2003) může být až 200 cm, kohoutková výška 115 cm a hmotnost 200 kg. Wolf, Rakušan (1977) poukazují, že hmotnost prasat se snižuje z východu na západ.

Tělo prasete pokrývá hustý porost štětin vytvářející na hřbetu tzv. hřeben (Hromas et al., 2000). Černá zvěř je známa tím, že si značí své teritorium pomocí otěrů srsti (škára) o stromy, kde na kmeni zanechává viditelné pachové značky ve formě bahna, které ulpělo na škáře prasete při kalištění. Zvěř pro tuto činnost využívá v lese přírodní vodní zdroje nebo uměle vzniklý zdroj (vyjetá kolej) od těžké lesnické techniky obsahující dešťovou vodou a bahno, ab se zbavila nepříjemných vnějších parazitů. Zároveň si tímto způsobem ochlazuje přehřátý organismus v průběhu letních měsíců. Na těchto kmenech se můžou objevit mimo otěru bahna i štětiny ze škáry.

3.1.2 Prase divoké a jeho rozšíření v ČR

Rodinu černé zvěře tvoří samec = kňour, samice = bachyně a mlád'ata = selata, můžeme se setkat i s názvem markazíni. Dále v myslivecké mluvě využíváme různé upřesňující názvy pro zvěř černou, a to podle stáří zvěře. Například selata v prvním roce svého života nazýváme letošáci, v druhém roce lonšáci, samce v třetím roce sekáč a v pozdějším věku silný nebo také hlavní kňour (Javůrek, 1955). Podle (Wolfa, 1995) základem rodinné tlupy je bachyně se selaty, ale také se mohou vytvářet společné rodinné tlupy, kde jsou zastoupeny především mladé bachyně (dcery) se svými selaty, takovou tlupu vždy vede jejich matka tzv. (vodící starší bachyně). Bachyně rozdělujeme na mladé do stáří dvou let a dospělé (Kolář et al., 1998). Součástí takovéto rodinné tlupy však nebývají starší kňouři, kteří žijí převážně samotářským životem (Hanzal et al., 2008).

Prase divoké má zavalité tělo s mohutným hrudníkem a širokým krkem, která nese mohutnou hlavu, zakončenou ryjem (nos). Dále se pohybuje na středně velkých bězích zakončené 4 prsty, z nichž dva nejsilnější nazýváme spárky nesoucí váhu celého těla, které je zavalité a ze stran zploštělé. O něco výše na běhu, nad spodními spárkami se nachází zbylé dva zakrnělé prsty, které nazýváme paspárky.

U divokého prasete v rámci jedné oblasti, se může značně lišit jejich váha a velikost. Délka těla se pohybuje od 110 cm do 150 cm, pírkó (ocas) má dlouhé od 15 cm do 25 cm a kohoutková výška od 85 cm do 95 cm. Od dostupnosti a hojnosti potravy, ale také od individuálních schopností závisí hmotnost každého jedince, která může dosáhnout

u dospělého kusu i přes 300 kg, ale zároveň jiný jedinec nemusí mít ani 150 kg (Lochman a Hanzal, 1993). Délka těla u dospělých kusů, a to především u samců, jak uvádí (Červený, 2003) může být až 200 cm, kohoutková výška 115 cm a hmotnost 200 kg. Wolf, Rakušan (1977) poukazují, že hmotnost prasat se snižuje z východu na západ.

Tělo prasete pokrývá hustý porost štětín vytvářející na hřbetu tzv. hřeben (Hromas et al., 2000). Černá zvěř je známa tím, že si značí své teritorium pomocí otěrů srsti (škára) o stromy, kde na kmeni zanechává viditelné pachové značky ve formě bahna, které ulpělo na škáře prasete při kalištění. Zvěř pro tuto činnost využívá v lese přírodní vodní zdroje nebo uměle vzniklý zdroj (vyjetá kolej) od těžké lesnické techniky obsahující dešťovou vodou a bahno, ab se zbavila nepříjemných vnějších parazitů. Zároveň si tímto způsobem ochlazuje přehřátý organismus v průběhu letních měsíců. Na těchto kmenech se můžou objevit mimo otěru bahna i štětiny ze škáry.

3.1.3 Rozmnožování zvěře

K páření neboli k chrutí černé zvěře podle Mikuly (1953) dochází běžně od konce listopadu až do konce prosince. Naproti tomu (Jabůrek, 1955) uvádí, že doba páření probíhá od poloviny listopadu do konce měsíce ledna. Chrutí může začít i dříve, a to od konce října po letech hojnosti žíru žaludů a bukvic. Dostatek kvalitní potravy (žíru) může způsobit zrychlení pohlavního dopívání mladých jedinců a dřívější nástup říje u dospělých bachyní. S tímto názorem se ztotožňuje Wolf (1995), který ještě upřesňuje, že páření může přesáhnout i delší dobu. U říjné bachyně může, v závislosti na náhle změně povětrnostních podmínek, dojít k přerušení páření. Na druhou stranu pokud je bachyně říjná, může být oplodněna v průběhu celého roku. Rakušan (2011) taktéž uvádí, že průběh chrutí a metání probíhá u bachyní po celý rok a nejvíce selat, 46 %, se narodilo během února až května.

Po oplodnění je bachyně březí 16 až 20 týdnů, následně porodí (metá) 3 až 12 selat do předem připraveného vystlaného lože, selata jsou od narození velmi čilá a vidí (Hromas et al., 2000; Červený et al., 2003; Hespeler, 2007).

Již po 14 dnech od narození selata následují svoji matku při shánění potravy, kterou se snaží požírat, přičemž jsou stále krmena mateřským mlékem (Červený et al., 2003).

V tomto období mohou být bachyně velmi nebezpečné, kdy chrání své potomky před jakýmkoliv nevídaným hostem, který se ocitne v blízkosti selat. Útočí na vetřelce

agresivně a s velkou razancí, zaútočit může i několik samic z tlupy najednou. Pokud prase zaútočí na člověka nebo jeho čtyřnohého kamaráda psa při procházce přírodou, může to mít až fatální následky. Selata jsou odstavována samicí od příjmu mateřského mléka (kojení) asi ve čtvrtém měsíci života Hespeler (2007); Wolf a Rakušan (1977) a přijímají pouze tuhou stravu.

Časně narozená mláďata – bachyňky mohou pohlavně dospět po 8. měsíci věku, a pokud nejsou v tlupě dospělé bachyně, podílejí se na reprodukci. O několik měsíců později mohou pohlavně dospět i samci. Samice dosáhnou úplné tělesné dospělosti ve třech letech, ale až o dva roky později tělesně dospívají samci (Wolf a Rakušan, 1977; Hromas et al., 2000). Právě nedostatek dospělých kusů při chrutí je důsledkem neuváženého odstřelu, kde černá zvěř je lovena především na společných naháňkách, ale i na individuálním lovu bez jakýchkoliv zásad. Nedostatek dospělých kusů má za následek narušení sociálních vazeb v tlupě divočáků. Především je nutné zaměřit pozornost na lov selat a lončáků.

Červený et al., (2003) v přírodě prase divoké žije 8–10 let, ale může se výjimečně dožít až 20 let.

3.1.4 Struktura vztahů v tlupě a sociální chování

Černá zvěř preferuje společenský způsob života, což jí umožňuje rychle reagovat na neustálé změny životního prostředí. Pokud hovoříme o tlupě černé zvěře, máme tím na mysli pouze bachyni se svými selaty, ta tvoří základ rodinné tlupy. Také můžeme spatřit několik bachyní pohromadě, jedná se o takzvanou společnou rodinnou tlupu, která je tvořena především vedoucí bachyní (matka), mladšími bachyněmi (dcery) a příbuzných bachyň včetně jejich selat a lončáků (Wolf, 1995). Složení tlupy je ovlivněné biologickými událostmi, ročním obdobím, ale i z důvodu odstranění některých jedinců z populace (Rossel et al., 2004). Vedoucí neboli vodící bachyní, která vede společnou rodinnou tlupu, je vždy ta nejstarší a nejsilnější z tlupy.

Hierarchie vztahů v tlupě je pevně dána. Pokud jakýmkoliv způsobem zahyne bachyně, její selata se nadále drží v těchto rodinných tlupách. Jestliže se v tlupě nachází víc kojících bachyní, může k sobě připustit a adoptovat cizí selata odpovídajícího stáří, do doby než selata začnou soupeřit o struky a nárokovat si určitý struk jen pro sebe. Pokud zahyne vodící bachyně, její místo zaujme ta nejsilnější, která si vybojuje v souboji

s rovnocennými bachyněmi toto privilegium vůdčí bachyně, přitom nezáleží na hmotnosti (Hanzal, 2011). Poražená sokyně v tomto souboji většinou z tlupy odchází a s ní mohou odejít, některé hierarchicky níže postavené bachyně, s kterými založí novou tlupu. Dále z těchto tlup odcházejí přestárlé bachyně a žijí až do konce svého života v ústraní. Nemocné a poraněné kusy jsou také z tlupy vyhnány a ztrácejí své dosavadní postavení, které po uzdravení mohou získat zpět. Osamoceným životem žijí především kňouři, kteří se k tlupě přidávají pouze v době chrutí bachyň.

Vodící bachyně je pro tlupu životně důležitá, protože určuje každodenní režim tlupy, dále vodící bachyně má schopnost tzv. synchronizovaného zahájení chrutí i u ostatních bachyní v tlupě ve stejný den (Meynhardt, 1983). Ve vrhu zpravidla bývá 6 až 8 selat, ale může jich být až 12, vše je závislé na vyspělosti a stáří bachyně, a na kvalitě a množství přijímané potravy (Meynhardt, 1989).

Občas se stává, že selata a lončáci se připojí ke starším sourozencům a vytvoří takzvané smíšené tlupy, vedené bachyní. Selata i lončáci jsou v neustálém pohybu a jsou velmi hlučná. Také je čím dál častější jev, že můžeme potkat tlupy bez dospělých jedinců, takovéto vytváření tlup skýtá těmto mladým jedincům ve větší početnosti vyšší ochranu a vyhledání potravy. V takových to tlupách nefunguje autoregulace, která je za normálních okolností nastavena jak věkovou, tak sexuální strukturou dominantních starších bachyní. Starší a vyspělejší jedinci kňourci z tlup lončáku odcházejí a osamostatňují se, a to především v době chrutí, kdy je silnější kňouři odhánějí a v tlupě zůstávají pouze bachyňky. Dardaillon (1988) popisuje sociální strukturu černé zvěře jako dynamický systém, který je závislý na období rozmnožování a metání mění se v průběhu roku.

3.1.5 Potrava

Prase divoké patří mezi všežravce, škála jeho potravy je velmi rozmanitá. Požírá nadzemní a podzemní části rostlin, semena lesních dřevin, mláďata obratlovců, hlodavce a padliny.

Ze živočišné složky převládají žížaly, larvy a hraboši a samozřejmě nepohrdnou ani mršinou (Hanzák et Veselovský, 1975; Hromas et al., 2000).

Kromě rytí patří mezi typické chování prasat též tzv. kalištění, při kterém se válí v bahně, čímž se ochlazují a tvoří ochrannou vrstvu proti vnějším parazitům (Hespeler,

2007). Po kalištění se zpravidla začnou otírat o okolní stromy, čímž nejen odstraňují přebytečné bahno, ale taktéž ho vtírají hlouběji do srsti. Toto chování slouží nejen pro odstranění parazitů, zejména klíšťat a klošů, ale také jako značkování teritoria. Prase taktéž velice ochotně vstupuje do vody, která mu není překážkou, dokáže uplavat i 6–7 km (Wolf et Rakušan, 1977).

3.1.6 Vývoj populace

Doba lovu černé zvěře ve volnosti v ČR do roku 2015 podle Vyhlášky č. 245/2002 Sb., č. 480/2002 Sb. a č. 403/2013 Sb. Ministerstva zemědělství (dále jen MZe) o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu zvěře měla stanovenou následovně:

- **kňour a bachyně prasete divokého** – od 1. 8. do 31. 12.,
- **sele a lončák prasete divokého** od 1. ledna do 31. prosince.

Od roku 1. ledna 2016 došlo ke změně §1 odst. l) Vyhlášky MZe č. 245/2002 Sb., o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lovu prasete divokého, kdy nehledě na pohlaví a stáří je tento druh zvěře možné ve volnosti **lovit celoročně** (od 1. 1. do 31. 12.).

V České republice bylo ke dni 31. 12. 2015 celkem evidováno 5 804 vlastních nebo společenstevních honiteb a velikost všech honebních pozemků činí 6 879 559 ha. Z tohoto na zemědělskou půdu připadá 3 899 969 ha, lesní půda 2 584 411 ha, vodní plocha 98 91 ha a ostatní pozemky 296 267 ha.

V roce 2015 bylo v ČR celkem přes 800 honiteb, které měly dohromady stanoveny ve všech jakostních třídách 8 021 normovaných kusů a 4 674 minimálních kusů černé zvěře na celkové výměře honební plochy 867 481 ha, viz tabulka č. 1. Černá zvěř je v honitbě normována, pokud je výměra lesního porostu minimálně 1 000 ha.

Tabulka č. 1 – Přehled o normovaných a minimálních stavech prasete divokého v ČR (MZe – Statistika).

Prase divoké			
Jakostní třídy	kusy normované	kusy minimální	výměra honební plochy (ha)
I.	334	133	25 122
II.	1 647	807	136 062
III.	4 961	2 964	543 235
IV.	1 079	770	163 062
Celkem	8 021	4 674	867 481

Neustále zvyšování početních stavů ulovené černé zvěře není problém jen České republiky, viz tabulka lovu č. 2, 3, ale je to i problém okolních států Slovenska, Polska a Německa, viz tabulka č. 4,5 a 6.

Tabulka č. 2 – Lov černé zvěře na území ČR v období let 1874-1937 (Institut Ekologie zvěře Veterinární a Farmaceutické Univerzity Brno).

Rok	Lov /ks	Rok	Lov /ks	Rok	Lov /ks	Rok	Lov /ks	Rok	Lov /ks	Rok	Lov /ks
1874	499	1882	746	1890	587	1929	303	1950	198	1958	2 231
1875	730	1883	802	1895	843	1931	423	1951	341	1959	3 072
1876	701	1884	533	1900	800	1933	683	1952	478	1960	3 596
1877	586	1885	727	1905	726	1934	283	1953	486	1961	3 941
1878	560	1886	565	1910	882	1935	442	1954	1 205	1962	4 234
1879	470	1887	749	1911	756	1936	204	1955	1 165	1963	2 781
1880	788	1888	508	1924	302	1937	247	1956	1 257	1964	2 965
1881	765	1889	939	1925	161	1949	254	1957	1 803	1965	2 837

Tabulka č. 3 - Lov černé zvěře na území ČR v období let 1966 – 2015 (ÚHUL, Myslivecká evidence).

Rok	Lov/ks	Rok	Lov/ks	Rok	Lov/ks	Rok	Lov/ks	Rok	Lov/ks
1966	2 676	1976	13 893	1986	31 722	1996	41 873	2006	59 496
1967	4 135	1977	16 404	1987	37 563	1997	42 976	2007	120 329
1968	3 356	1978	14 647	1988	47 883	1998	61 233	2008	137 898
1969	4 971	1979	11 103	1989	47 817	1999	73 457	2009	121 185
1970	4 803	1980	11 773	1990	55 812	2000	68 472	2010	143 375
1971	5 120	1981	12 341	1991	53 010	2001	74 196	2011	108 789
1972	6 438	1982	10 233	1992	39 168	2002	81 757	2012	184 144
1973	7 566	1983	22 790	1993	36 823	2003	77 269	2013	146 705
1974	9 948	1984	23 251	1994	33 947	2004	121 102	2014	162 150
1975	11 763	1985	36 048	1995	35 470	2005	100 030	2015	185 496

Z tabulky č. 1 a č. 2 je patrné, že od roku 1954 se začalo lovit víc než tisíc kusů černé zvěře na území České republiky a odlov neustále stoupal až do roku 1978, kdy koncem 70. let došlo ke slučování zemědělských a lesních závodů do větších plošných celků nevyjímaje honiteb a tyto zásadní změny měly za následek blokaci stávajících honů s mnohohektarovými osevy. Jednalo se především o monokultury kukuřice, která poskytovala černé zvěři dostupnou potravu a krytinu. Odlov černé zvěře se stále zvyšoval, takže v roce 1983 bylo uloveno více než 20 tisíc kusů, v roce 1990 už 50 tisíc kusů. Když byla v roce 1992 přijata novela zákona č. 512/1992 Sb. a odlov divočáků se na nějaký rok snížil, v roce 1998 došlo opět k navýšení na 61 tisíc kusů, v roce 1999 to bylo víc než 73 tisíc a v roce 2002 přes 80 tisíc kusů (Hromas, 2003). Počty černé zvěře narůstaly po desetitisících a v roce 2004 byla dokonce překonána hranice 100 tisíc ulovených kusů. Podle myslivecké evidence byl v roce 2015 zaznamenán největší počet 185 496 kusů černé zvěře ulovené na území České republiky.

Abnormální zvýšení stavů černé zvěře má za následek nárůst způsobených škod na zemědělských plodinách, dopravních nehod, přenosu infekčních onemocnění a zničení veřejných zelených ploch v obydlených oblastech (Geisser 1998, Brauer et al. 2006, Herrero et al. 2006).

Z tabulky č. 2 můžeme jednoznačně vyčíst, že čísla vykazovaná o černé zvěři v mysliveckém výkaznictví týkající se JKS a odlovu neodpovídají skutečným počtům v našich honitbách a o jejích stavech se můžeme pouze dohadovat. Tvrzení o špatně prováděném mysliveckém výkaznictví je pravdivé, to nám dokládají každoroční odlovy černé zvěře, které i přes vysoký odstřel neustále narůstají.

Došlo k testování různých metod kontroly na volně žijící populaci černé zvěře, jedinci byli odchytáváni, samice sterilizovány, také byly použity jedy (Gentle 2010). Při použití některých shora uvedených metod došlo jen k dílčím úspěchům, a proto i nadále největší zbraní v boji proti přemnožené populaci je nejlépe osvědčenou technikou intenzivní lov (Fruzinski & Labudzki 2002).

Slovensko

S přemnoženými divočáky mají problém i naši sousedi na Slovensku, kde dochází rovněž k nekontrolovatelnému nárůstu početních stavů, viz tabulka č. 4 a škod. Z tabulky č. 4 je evidentní, že dochází k nárůstu početních stavů černé zvěře, kdy v roce 1968 činil odlov 2 172 kusů a do roku 2015 se zvýšil na 54 401 kusů. Ke snížení

početnosti černé zvěře na Slovensku pozitivně přispívá především přítomnost velkých predátorů, jako je medvěd a vlk, což má za následek v oblastech výskytu těchto predátorů nízkou populaci černé zvěře (HELL et al., 2002, 2003). Tím nedochází k velkým škodám na zemědělských kulturách. Na Slovensku bylo k roku 2015 evidovaných 1 877 loveckých revírů, kde průměrná výměra činila 2 359 ha, celková výměra loveckých pozemků 4 427 344 ha. Z toho polních ploch 2 335 tisíc ha, lesních ploch 1 976 tis. ha, vodních ploch 53 tisíc ha a ostatních ploch 66 tisíc ha. V současné době je myslivost na Slovensku řízena platným zákonem č. 274/2009 Z.z. o poľovníctve ve znění pozdějších předpisů (novela zákona č. 115/2013).

Tabulka č. 4 - Lov černé zvěře na území Slovenska v období let 1968 – 2015 (Forest Portál).

Lov černé zvěře na území Slovenska z období let 1968 - 2015											
Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)
1968	2 172	1976	6 573	1984	10 111	1992	16 705	2000	16 448	2008	28 992
1969	2 717	1977	7 644	1985	11 859	1993	15 080	2001	18 236	2009	30 626
1970	3 548	1978	8 559	1986	12 459	1994	11 102	2002	23 161	2010	38 903
1971	3 732	1979	8 421	1987	14 720	1995	10 356	2003		2011	36 390
1972	4 069	1980	8 487	1988	17 454	1996	12 154	2004		2012	49 997
1973	4 921	1981	9 242	1989	17 886	1997	12 207	2005		2013	43 392
1974	6 075	1982	7 694	1990	20 568	1998	14 432	2006	17 820	2014	54 406
1975	6 724	1983	9 232	1991	21 573	1999	15 929	2007	25 135	2015	54 401

Oproti ČR nedošlo na Slovensku k vyhubení volně žijící černé zvěře, i když byla systematicky lovena a do roku 1947 byla zařazena mezi tzv. dravou a škodlivou zvěř. Hell (1980) uvádí, že v období let 1924 až 1929 bylo uloveno 935 kusů, v letech 1971 až 1978 už to bylo 6 039 kusů a do roku 1991 se zvýšil odlov černé zvěře až na 21 573 kusů. V následujících letech došlo k nákaze černé zvěře KMP na území Slovenska, což mělo za následek přirozené snížení počtu prasat ve volnosti. Po několika letech byla v roce 2002 opět překonána hranice roční úlovku 20 tisíc kusů černé zvěře. Oproti roku 2002 došlo v roce 2015 k navýšení odlovu černé zvěře o 31 240 kusů. Jedna z hlavních příčin je přechod na velkoplošné zemědělské hospodaření, pěstování velkoplošných monokultur převážně kukuřice. Rok 2003 až 2005 není uveden ve Slovenském statistickém výkaznictví.

Polsko

Odlov bachyní v Polsku je prováděn dle zákona od 15. srpna do 15. ledna následujícího roku, pouze v provincii Podlaska probíhá odlov celoročně, v ostatních provinciích od 1. ledna do 15. února a od 15. května do 31. prosince.

V Polsku došlo zhruba od druhé světové války k pozvolnému zvýšení početních stavů černé zvěře, viz tabulka č. 5. Tento stav byl způsoben v Polsku stejně jako u nás změnou způsobu zemědělského hospodaření, to vedlo k osetí velkých ploch plodinami jako obilí, kukuřice a okopaniny, které skýtají zvěři v průběhu roku ideální krytinu a potravu (FRUZIŃSKI, 2003).

Z tabulky č. 5 můžeme vyčíst, že nárůst početních stavů černé zvěře nebylo ušetřeno ani Polsko, kde v roce 1975 bylo uloveno 40 tisíc kusů a v roce 1990 byla již překročena 100 tisícová hranice ulovených kusů, takže nárůst byl dva a půl krát větší oproti roku 1975. V letech 1992 až 2001 došlo ke snížení úlovků pod hranici 100 tisíc kusů, ale od roku 2002 činil odlov opět přes 100 tisíc kusů. Od roku 2007 byla překonána hranice 200 tis. ulovených kusů. Rok 2007 byl i rokem, kdy do současné doby v Polsku byl uloven největší počet 259 268 kusů černé zvěře. Od roku 2003 do 2015 početní stavy (tzv. jarní sčítání zvěře) černé zvěře ve statistickém výkaznictví Polska údaje nejsou uvedeny.

Tabulka č. 5 - Lov černé zvěře na území Polska v období let 1975 – 2015 (Polski Związek Łowiecki).

Lov černé zvěře na území Polska v období let 1975 - 2015							
Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)
1975	40 000	1992	96 000	2000	92 200	2008	201 370
1977	56 000	1993	64 000	2001	93 000	2009	226 590
1980	78 400	1994	72 000	2002	105 000	2010	226 963
1983	66 400	1995	75 200	2003	43 100	2011	244 073
1985	75 200	1996	67 700	2004	140 530	2012	231 501
1987	76 800	1997	65 900	2005	119 176	2013	257 038
1990	121 600	1998	81 700	2006	121 015	2014	258 170
1991	112 000	1999	92 200	2007	259 268	2015	241 073

Německo

Německo je jedna z nejlesnatějších zemí Evropské unie disponuje výměrou 11,4 miliónů ha lesních pozemků, z čeho 57 % tvoří jehličnatý les a 43 % listnatý les. Rozloha zemědělské půdy v roce 2016 činila 16,7 miliónu ha, z čehož 11,8 miliónů ha,

71 %, připadá na ornou půdu a louky, pastviny 4,69 miliónů ha 28 % na trvale travní porosty, trvalé porosty 0,2 miliónů ha.

Celková výměra honební plochy v Německu v roce 2001 činila 31 745 000 ha a dle tabulky č. 6 bylo odloveno 531 887 kusů černé zvěře (Vodňanský, 2003).

Lov ve Spolkové republice Německo je řízeno obdobně jako veřejná správa na úrovni federální, státní a místní organizace. Na federální úrovni působí německé Myslivecké sdružení jako zastřešující organizace. Neziskové organizace (sdružení) jsou celostátně uznávané k ochraně přírody podle § 59 spolkového zákona na ochranu přírody.

Celonárodně je organizováno v německém Myslivecké sdružení 15 Landesjagdverbände. Takto jsou alternativně označovány jako země Jägerschaften.

Jak je patrné z tabulky č. 6, odlov černé zvěře v bývalé Německé spolkové republice se pohyboval v rozmezí let 1939 až 1983 mezi 35 až 65 tisíci kusů a v Německé demokratické republice dosahoval v roce 1980 odlov téměř 130 tisíc kusů, což bylo nejvíce z evropských států (Briedermann, 1986). V roce 1986 došlo k překonání 200 tisícové hranice odlovených kusů, přičemž největšího odlovu téměř 647 tisíc kusů bylo dosaženo v roce 2008. Vodňanský (2003) poukazuje na některé oblasti Německa, kde nesprávně regulovali stavy černé zvěře při jejím přemnožení, a z toho je nutné si vzít ponaučení. Z tohoto důvodu byla a je věnována pozornost ke snížení početního stavu černé zvěře, které patří mezi hlavní priority mysliveckého hospodaření v Německu (Wandel, 2000).

Lov černé zvěře je prováděn na základě zákona o regulaci lovu (Vídeňský zákon o lovu) 2013/46 a Spolkového zákona o lovu ve znění zveřejněném dne 29. září 1976 (I, str. 2849), článek 1 zákona ze dne 1. listopadu 2016 (I. str. 2451).

Tabulka č. 6 - Lov černé zvěře na území Německa v období let 1968 – 2015 (Deutscher Jagdverband).

Odlov černé zvěře na území Německa v období let 1980-2015							
Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)	Rok	Lov (ks)
1980	129 119	1989	229 864	1998	251 431	2007	479 907
1981	155 078	1990	305 740	1999	418 667	2008	646 790
1982	123 165	1991	312 768	2000	350 976	2009	440 354
1983	168 489	1992	248 898	2001	531 887	2010	585 244
1984	180 362	1993	339 232	2002		2011	402 507
1985	188 169	1994	313 214	2003		2012	644 239
1986	201 949	1995	253 788	2004	476 042	2013	474 363
1987	206 578	1996	362 214	2005	476 645	2014	520 623
1988	240 196	1997	281 916	2006	287 080	2015	

V tabulce č. 6 není uveden v letech 2002-2003 a 2015 počet ulovených kusů černé zvěře z důvodu absence dat ve statistickém výkaznictví Spolkové republiky Německo.

3.1.7 Možnosti snížení početních stavů černé zvěře

Regulace stavů černé zvěře patří mezi základní a v současné době mezi jedno z řešení k udržení přiměřených stavů zvěře v ekosystému. Podle Víta (1987) pokud chceme předejít nebo zabránit škodám, je potřebné se zaměřit na redukci škodlivého činitele nebo provést ochranu ohroženého objektu.

V honitbách s normovanými stavy, kde je černá zvěř přemnožena, je jedním z nejdůležitějších opatření k docílení snížení početních stavů zvěře nutno dosáhnout normovaných stavů (Wolf, 2000). V rámci odlovu je třeba udržovat odpovídající stavy a správnou sociální strukturu populace černé zvěře. Jelínek (2007) doporučuje, aby odlov byl zaměřen především na selata a lončáky, ale také i na dospělé bachyně, pokud počet černé zvěře v dané oblasti mnohonásobně převyšuje normované stavy. K tomuto názoru se přiklání (Vodňanský, 2003, Wandel, 2003 a Zeigrosser, 2003), ale ještě upřesňují, že není nutné lovit vedoucí bachyně. Vodňanský (2003) uvádí, že podíl ulovených selat by měl dosahovat minimálně 75 % a odlov selat a lončáků by měl být v poměru 5:1. Naproti tomu Harling a Keil (2009) doporučují, aby celkový odlov selat tvořil 80 až 90 % a zbytek lončáci. Docílit v současné době takového stavu, aby v populaci byl zastoupen dostatek dospělých kusů černé zvěře obojího pohlaví a zároveň přírůstek (selata) byl odloven v prvním roce života, je spíše sci-fi (Kamler a Turek, 2009). Lov musí probíhat v rizikových lokalitách honitby, co nejbližší k ohroženým zemědělským kulturám, které jsou pro zvěř atraktivní. O snížení početních stavů a jejich zásadách informoval ve svém článku „Likvidace černé zvěře – máme ještě šanci“ (Zeigrosser, 2004).

Způsoby lovu černé zvěře řeší zákon 449/2001 Sb., o myslivosti ve znění pozdějších předpisů, kde v § 2 písm. d) jsou stanoveny druhy zvěře, které je možné obhospodařovat lovem, kam je zařazeno i prase divoké tzv. černá zvěř. Jedná se o lov odstřelem a odchycem do různých lapacích zařízení ať stálých nebo přenosných.

Lov odstřelem rozdělujeme na samostatný, kombinovaný (čekaná s nátláčkou) nebo společenský.

Mezi **samostatný lov** se řadí:

Čekaná patří mezi myslivci k nejoblíbenějšímu způsobu lovu, lze ji prakticky používat po celý rok. K tomuto účelu slouží především myslivecké posedy a kazatelny – ty se převážně využívají při nepříznivých povětrnostních podmínkách.

Šoulačka patří k náročnějšímu způsobu lovu v závislosti na terénu, počasí a roční době. Nejčastěji je prováděna k večeru, kdy černá zvěř vytahuje z úkrytu za potravou nebo vodou. Šoulat, lze prakticky po celý den, kdy je možné potkat prasata již za světla, ale je nutná velmi dobrá znalost terénu a místních zvyklostí v chování zvěře. K největším výhodám šoulačky patří bezesporu možnost potkat jakoukoliv zvěř nacházející se v oblasti.

Lov na obnově je obdoba šoulačky, kdy při čerstvě napadnutém sněhu mají myslivci podle zanechaných stop od zvěře snadnější možnost jejího stopování. Ze zanechaných stop ve sněhu také lze dobře číst, o jaké zvíře se jednalo, zda to byl velký (dospělý) nebo malý (mladý) kus a určit přibližný počet včetně směru, odkud a kam směřoval.

Společné způsoby lovu:

Naháňka je velmi často využívaný způsob lovu, kterého se účastní vícero střelců v závislosti na velikosti lečí, dále honci, kteří hlasitě postupují lečí a snaží se zvěř vytlačit z úkrytu směrem ke střelcům. Střelci jsou před započítím leče v tichosti zavedeni závodčím na své stanoviště, kde jim je vytýčen směr střelby a jsou upozorněni na další stanoviště svých sousedů (střelců). Nejčastěji se naháňky organizují při obnově (napadnutí čerstvého sněhu), kde je možné v honitbě obeznat místo zálehu prasat. Naháňka začíná a končí pokynem (odtroubením) vedoucího (mysliveckého hospodáře). Mezi velká negativa naháňky však patří mnohdy ulovení nežádoucích dospělých kusů nebo vodících a březích bachyň.

Nátlačka je způsob lovu, kterého se účastní minimální počet osob, např. dva střelci a jeden honec, nejčastěji je provozován na obnově. Střelci zaujmou místa např. (vedle ochozu), kde se předpokládá, že vyrušená zvěř bude porost opouštět. Dále je nutné, aby při střelbě střelci na sebe viděli a stáli po větru, zatímco honec prochází obstoupenou houštinou ve snaze vyhnat prase nebo prasata z úkrytu. Nátlačku je možné v jakékoliv fázi přerušit, popřípadě provést dosled postřelené zvěře.

Nadháňka je obdoba naháňky v hůře přístupném terénu s tím rozdílem, že jsou místo honců používáni psi honiči nebo slídiči, kteří sledují stopy černé zvěře. Psi mají za úkol

navést černou zvěř před střelce, nebo unikající prase či tlupu prasat staví tak, aby střelec mohl zvěř ulovit.

Kombinace nátlacky a čekané spočívá v tom, že střelci zaujmou svá stanoviště v honitbě na vysokých posedech, které stojí u frekventovaných ochozů a širokých průseků, jež černá zvěř pravidelně využívá. Zatímco honci v klidu procházejí terénem v určené části honitby směrem ke střelcům, vyrušená zvěř v klidu odchází ze svého zálehu a hledá si nové klidné místo k odpočinku. Při tomto přemísťování z místa na místo nic netušící zvěř dojde až před střelce, který má možnost si daný kus prohlédnout, zhodnotit, lépe zamířit, a tím nedochází k tak častému postřelení zvěře nebo odlovu nežádoucí zvěře oproti naháňce, nátlacke a nadháňce.

Ziegrosser (2003) zastává názor, že je potřeba využít veškeré dostupné prostředky k snížení početního stavu divokých prasat, které motivují myslivce, aby bylo dosaženo co největšího počtu ulovené zvěře. Zároveň myslivce neomezovat a nechat je lovit.

3.1.8 Nejzávažnější choroby

Veškerá zvěř, tedy i prase divoké, se během svého života nevyhne nákaze nebo chorobě, a to v důsledku neustálého zhoršování životního prostředí zvěře, což má za následek vznik nových nemocí.

Pro rozdělení a označení choroby zvěře jsou používány názvy jako parazitární nemoci, nenakažlivé nemoci a nakažlivé nemoci, ale v literatuře se můžeme setkat i s jiným označením a rozdělením (vnitřní paraziti, vnější paraziti, virové choroby, bakteriální choroby a nenakažlivé choroby).

Rozdělení:

Parazitární nemoci – *způsobeno vnitřními cizopasníky (Trichinelóza, Kokcidióza*

Toxoplazmóza a tasemnice) a vnějšími cizopasníky (klišťe a prašivina)

Nenakažlivé nemoci – *vše, co má negativní vliv na zdravý organismus (zažívací*

poruchy, otravy nebo poranění)

Nakažlivé nemoci – *jedná se o závažná virová onemocnění (Mor prasat, Vzteklna,*

Sněť slezinná)

– bakteriální onemocnění (Bruceloza)

Wolf (2000) informuje ještě o dalších druzích závažných chorob černé zvěře, kde mezi virové choroby zařadil *Aujeszkyho chorobu (pseudovzteklina) a Africký mor prasat*, bakteriální choroby (*Červenka prasat, Salmonelóza a Aktinomykóza*), vnitřní parazity (*Motoličnost a Plicní červivost*) a vnější parazity (*veš a prašivina vyvolaná zákožkou svrabovou*).

Při nakažení zvěře nakažlivou chorobou je nutné si počínat velmi obezřetně a dbát na dodržení všech veterinárních zásad, protože jsou některá onemocnění přenosná ze zvěře i na člověka. Při styku s takto nakaženou zvěří ať v oborách, bažantnicích nebo ve volnosti je nutné použít ochranné prostředky (např. gumové rukavice) a dodržovat zásady hygieny (Žalman, 1997).

Trichinella spirallis tzv. svalovčitost, jejímž původcem je svalovec stočený, který parazituje u napadených zvířat a lidí ve dvou stádiích: pohlavně dospělí jedinci způsobující střevní trichinelosu a larvy svalovou trichinelosu (Páva, 1965). Jedná se o parazitickou hlístici (červa-samičku), která klade vajíčka v tenkém střevě, následně proniká střevní stěnou do krevního řečiště a dále do příčně pruhované svaloviny, kde se opouzdří, takže a v těle může vydržet až 30 let (Adamková a Velemínský, 2004). Nejvíce jich nalezneme ve svalstvu dobře zásobené krví jako bránice, mezižeberní svalstvo a jazyk. U volně žijících zvířat podle Páva (1965) probíhá zpravidla onemocnění bez jakýchkoliv zřetelných klinických příznaků. Hostitelem mohou být ptáci, savci, nevyjímaje člověka, pro kterého může mít větší invaze parazitů až smrtelné následky. Proto při ulovení černé zvěře je nutné odebrat z každého kusu vzorky a nechat je vyšetřit na přítomnost svalovce. K vyšetření vzorků na přítomnost svalovce lze použít buďto kompresní metodu, principem je vyšetření kousku svalové části bránice nebo žvýkacího či mezižeberního svalu za pomoci stlačení v kompresoriu, nebo trávící metodu (nejvhodnější) za použití elektromagnetické míchačky, která probíhá v laboratorních podmínkách. Před rušením každého kusu černé zvěře je nezbytně nutné, aby uživatel nechal ulovený kus veterinárně vyšetřit na trichinelózu ve schválené laboratoři.

Pozitivní nálezy trichinel jsou v České republice poměrně ojedinělé a velmi vzácné, ale riziko nakažení člověka nelze brát na lehkou váhu, to dokazují např. nálezy z okresů

Hradec Králové, Liberec, Děčín, Frýdek–Místek a Znojmo, a proto je důležité vyšetření každého kusu uloveného prasete včetně jiných druhů lovné zvěře vnímavé k tomuto parazitu (Babička a Diviš, 2003). Na našem území v roce 2013 byl zaznamenán záchyt trichinelly celkem třikrát, poslední v listopadu v honitbě na Domažlicku (Bílý, 20013).

Aujezskyho choroba je virové onemocnění (Zbořil, 2013) končící vysokou mortalitou, postihující nervovou soustavu a dýchací ústrojí, je přenosná z prasete na jiná zvířata (králíky, kočky, skot, ovce, kozy nebo psy), ale pro člověka nebezpečná není. Radostits, Blood & Gay (1994) uvádějí, že u prasat se stářím do jednoho měsíce se choroba projevuje znatelnou citlivostí, vysoká horečka je následována třesem svalů, zhoršenou pohyblivostí a problémy s dýcháním. U jedinců starších jednoho měsíce není průběh tak vážný. V některých případech se objevuje průjem a zvracení, ale některé kmeny této choroby mohou být závažné i u dospělých kusů (Baskerville et al., 1973). Nemoc-vir se může přenášet buďto kontaktem s infikovaným zvířetem, nebo z kontaminovaného prostředí, ve kterém se zvěř pohybuje. Wofl (1995) dále uvádí, že choroba byla prokázána ještě u jelení a srnčí zvěře, u zajíců, jezevců a tchořů. Prase divoké je trvalý nosič viru. Zhoubně působí na mladého psiho jedince, kterého postihují křeče a epileptické záchvaty. V současné době neexistuje žádné očkování-vakcína pro nakažené psy, a proto i zde dochází k vysoké mortalitě blížící se téměř 100 %. Velkochovy domácích prasat byly v České republice ozdraveny. V posledních letech ČR byl výskyt choroby zaznamenán a došlo i k úhynu několika loveckých psů.

Mor prasat – první zmínku o nemoci popsali Salmon a Smith v roce 1885 v USA. Za původce nemoci považovali gramnegativní bakterii, ale v roce 1903 Schweinitz a Dorset konstatovali, že původcem nemoci je virus (Vrtiak et al., 1972). Jedná se o velmi nakažlivé přenosné onemocnění mezi domácími prasaty a černou zvěří, zvláště nebezpečný může být pro oborný chov prasat (Havránek et al., 2003). Proti moru jsou vnímavá především prasata, částečně se daří experimentální infekce u ovcí (Mundt, 1964), ale experimentální přenos infekce se daří i na králíky, kozy, kočky a opice z důvodu hledání vakcíny. U těchto druhů zvířat po umělé infekci nebyly zaznamenány žádné patologickoanatomické změny nebo klinické příznaky nemoci, mimo zvýšení tělesné teploty. Virus je zvířaty vylučován močí a výkaly, dále se může přenášet krmivem nebo hlodavci, ti mohou být i nositeli viru. Nemoc se projevuje vysokou horečkou, průjmy a nervovými poruchami, zvěř ztrácí plachost, má pohybové poruchy a především má enormně zvětšenou slezinu. Při akutní formě napadení trápí zvěř silné

průjmy a krvácení, rychle ztrácí hmotnost, v důsledku toho můžeme pohromadě objevit celé uhynulé tlupy. V pozdější fázi choroby, jak uvádí Harkness J. W. (1985) a potvrzuje to i Leiss (1988), dochází k šíření nachového zbarvení kůže, obzvláště v břišní části, prasata nekoordinují své pohyby, točí se dokola a můžeme pozorovat svalový třes. Mezi nervovými poruchami, které tato nemoc způsobuje, jsou časté křeče doprovázené hlasitým kvičením. Významným rysem nemoci je snížená možnost reprodukce. Výskyt je nutné nahlásit veterinární správě a ta rozhodne o dalším opatření. Uhynulá černá zvěř spolu s nemocnými kusy, které je nutné odložit, musí být odvezena na vyšetření. Při styku takto nakaženou zvěří je nutné pamatovat na své zdraví, a proto používáme ochranné prostředky, včetně dodržování osobní hygieny. Veškerá přijatá opatření slouží k zamezení šíření nákazy a přenosu na chov domácích prasat (Wolf, 2000). S ohledem na prevenci šíření a tlumení klasického moru prasat (dále jen KMP) je důležité průběžně snižovat počty černé zvěře, především selat, za dodržování všech pravidel správného odstřelu (Winkelmayer, 2003 a Sokol et al., 2003). Z ulovené černé zvěře odebereme vzorek krve, mízní krční uzliny, části střeva s mízními uzlinami, ledviny a sleziny. Pokud veterinárním vyšetřením předložený vzorek z uloveného kusu černé zvěře je pozitivní nelze zvěřinu (maso) ke konzumaci použít (Žalman, 1997).

Poslední známý výskyt klasického prasečího moru byl v České republice zaznamenán v roce 1999, v současné době zaznamenán není (Novák, 2015).

Africký mor o prvním výskytu nákazy v roce 1910 ve východní Africe napsal Montgomery v roce 1921. Od té doby se nákaza pozvolna rozšířila na celé území Afriky. V roce 1957 byl zaznamenán výskyt Evropě, a to v Portugalsku, v roce 1967 v pohraničí Francie a později i v Itálii (Vrtiaka, 1972). Nákaza prasat je velmi nebezpečná, vyznačuje se prudkým průběhem, kdy dochází k rozsáhlému krvácení na povrchu vnitřních orgánů končící úhynem (Páv et al., 1981). Dále dochází podle Vrtiaka (1972) k vysoké až 100 % letalitě a změnám podobným klasickému moru, ale od něho se liší imunologicky. Dalším příznakem choroby je vysoká horečka, po jejímž mírném ústupu se objevují skvrny na kůži a dochází k extrémní slabosti; může se také objevit výtok z nosu a očí, a v některých případech dochází k průjmu a zvracení (Mebus, 1988). Virus dokáže přežít při nižších teplotách v řádu měsíců až po několik let. Pokud by se nákaza kdekoli vyskytla, má každý za povinnost i podezření oznámit veterinární správě, která přijme preventivní a ochranné opatření. Po zjištění výskytu nákazy je nutná úzká

spolupráce mezi myslivci a veterinární správou při odlovu této černé zvěře. Neexistuje v současné době možnost výroby vakcíny.

Na celém území regionu Rychnovsko shora uvedené závažné choroby dle dostupných zdrojů ze Státní správy veterinární Rychnov nad Kněžnou nebyly zaznamenány.

3.2 Způsobené škody černou zvěří

Muska a Cerkal (2010) uvádějí, že černá zvěř působí závažné škody na zemědělských plodinách od nepaměti. Nelze jednoznačně určit počátek období působených škod na zemědělských plodinách divokými prasaty na území České republiky a zároveň i vyhodnocení škod. Jedním z důvodů byla a je nepovinnost hlášení škod černou zvěří a dalším důvodem je odlišné vedení záznamů o škodách (Dvořák, 2006).

Podle Zabloudila a Petra (2010) je černá zvěř velmi přizpůsobivá, dobře reaguje na současnou situaci v zemědělství, kde při pěstování zemědělských plodin, jako je slunečnice, řepka olejná a kukuřice, zůstává v těchto monokulturách od jara až do sklizně. Schley a Poper (2003) uvádějí, že podíl přijaté rostlinné potravy činí mezi 86 až 96 % a obilniny od mléčné zralosti mezi 40 až 60 % denní dávky. Herrero (2006) upřesňuje, že požíváním především kukuřice si zvěř nahrazuje nedostatek žaludů a bukvic. S tímto názorem souhlasí i (Cerkal a Muska, 2010), kteří zaznamenali největší nárůst škod v letech 2002 až 2005. Štípek et al. (2011) poukazuje na odrůdy nad 270 FAO a vyšší, které černá zvěř nepoškozuje, kdy je patrná přímá souvislost se zralostí zrna. To potvrzuje i (Kopecký, 2006), který uvádí, že zralost rozhoduje o chutnosti, tedy i o poškození kukuřice. Naproti tomu hybridy s nižším číslem FAO byly poškozovány (požívány) soustavně. Škody jsou způsobovány především u okopanin a obilovin mimo jednozrného ječmene (Hespeler, 2006). K dalšímu poškození plodin dochází po zasetí porostu, kdy černá zvěř zaseté osivo vyrývá. Rytím bývají často poškozeny trvale travní porosty, dále ozimé plodiny oseté po kukuřici a řepě, ale také i jiné plochy, pokud v půdě nachází na těchto místech černá zvěř vhodnou potravu (Dvořák et al., 2006). Rytím poškozené obilniny černou zvěří způsobují výrazné snížení jejich výnosu. Nemalé škody může zvěř taktéž způsobit polámaním či poválením rostlin u zrajících obilovin.

Celosvětově je nejvíce volně žijící zvěří poškozovaná kukuřice. Conover et al. (1995) uvádí, že v Americe odhadli celkové roční ztráty na produkci zemědělských plodin způsobené volně žijící zvěří na částku 274 miliónů dolarů. Ve státě Pensylvánie v USA je odhadovaná roční finanční ztráta ve výši 50,31 dolarů na (ha), což odpovídá přibližně 28 miliónům dolarů na 558 tisíc ha (Tzilkowski et al., 2002). V České republice podrobnější inventarizace vlivu volně žijící zvěře na polní plodiny chybí.

Černá zvěř působí největší škody právě v blízkosti lesního komplexu, odkud vytahuje mnohdy nepozorovaně do polí osetých monokulturou (Dvořák, 2006).

Nejdůležitější zbraní v boji proti nárůstu početních stavů černé zvěře a kontroly poškození zemědělských plodiny je lov (Keuling, 2009).

Škoda na zemědělských porostech je vyčíslována v hektarech (Krčma, 2004).

3.2.1 Škody na zemědělských porostech

Nejčastější příčinou škod na zemědělských porostech je špatně sestavený osevní plán, pole navazující na lesní porost a umístění dvou sousedních plodin umožňující nepozorovaný přechod zvěře z jedné kultury do druhé. Pro tyto důvody si za část škody mohou zemědělci sami (Wolf, 1977).

Co člověk začal obhospodařovat půdu a na ní pěstovat zemědělské plodiny, docházelo ke škodám, které zapříčinila zvěř. V současné době je to jev čím dál častější. Diskuze o škodách působené černou zvěří na zemědělských porostech nabývá v posledních letech na intenzitě, protože škody lokálně dosahují až astronomických výšek a neustále narůstají (Sedláček, 2008).

Při současném stavu zemědělského hospodaření si musíme uvědomit, že nejen černá zvěř po určité roční dobu využívá jako primární zdroj své potravy právě zemědělské plodiny, a to pro její hojnost a dostupnost.

Švarc et al. (1981) poukazuje, že stupeň poškození zemědělství je postaveno na úroveň stupně ohrožení zemědělské produkce. Jinými slovy za škodu považuje, pokud sběr potravy na zemědělských kulturách dosáhne takové výše, že snižuje výnos sklizně.

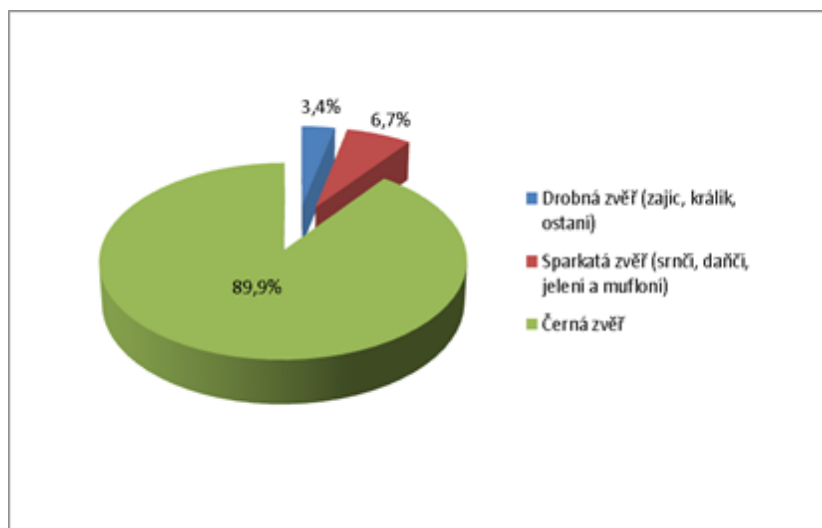
Nárůst škod je úměrný k nárůstu početních stavů černé zvěře, a to především z důvodu pěstování atraktivních plodin na čím dál častěji velkých plochách, kam bezesporu patří především kukuřice setá. Na jednu stranu pro zemědělce tato plodina představuje

bezesporu zajímavý ekonomický zisk, ale na druhou stranu poskytuje zvěři velmi dobrou krytinu, kde není rušena, a zároveň je to velmi atraktivní zdroj potravy pro divočáky, protože dostatek potravy má vliv na její rozmnožování, a tím i na nárůst početního stavu (Charvát a Mikulka, 2003).

Velký problém vyvstává v okamžiku zasetí atraktivní plodiny na pole, které je v blízkosti nebo přímo navazuje na lesní porost. Černá zvěř již od počátku, tedy od zasetí, působí škody tím, že vyrývá zrna kukuřic z půdy, později, kdy dosahuje kukuřice většího vzrůstu (metr a víc) nachází zde ukryt a stanoviště. Plodinu opouští pouze v případě žízně, kdy jde k vodě pít a ochladit se. Občas vychází z úkrytu při hledání živočišné potravy, kterou hledá rytím na loukách nebo v lesích. Také ve velkých lánách kukuřice se po vytvoření šáchů (palic) prakticky usídlí na celou dobu až do sklizně. Palice, které dozrávají, žere černá zvěř velmi ráda. Při získávání potravy dochází k vylamování celých rostlin kukuřice, a pokud porost navštěvují velké tlupy divočáků, dochází i k sešlapávání značných ploch, a tím nárůstu vzniku škod (Jelínek, 2007).

Kukuřice pro svoji atraktivitu je volně žijícími býložravci celosvětově nejpoškozenější zemědělská plodina. Například v Americe ve státu Pensylvánie vlivem pastvy volně žijící zvěře dochází ke ztrátě 0,48 m³ na hektar produkce kukuřice při odhadované finanční ztrátě ve výši 50,31 \$ na ha (Tzilkowski et al., 2002).

Charvát a Mikulka (2003), kteří prováděli výzkum v rámci různých oblastí ČR u dvaceti vybraných Okresních úřadů (odborů životního prostředí), zaměřené na škody působené zvěří na zemědělských kulturách, zjistili během svého šetření, že nejvýznamnější škody na zemědělských kulturách působí černá zvěř, která se rozsahem a počtem škod podílí až z 90 %, viz obrázek č. 1. Tím ve svém výzkumu jednoznačně potvrdili, že největší škody bezesporu působí na trvale travních porostech a zemědělských kulturách černá zvěř, viz obrázek č. 2 a to v době od dubna až do září.

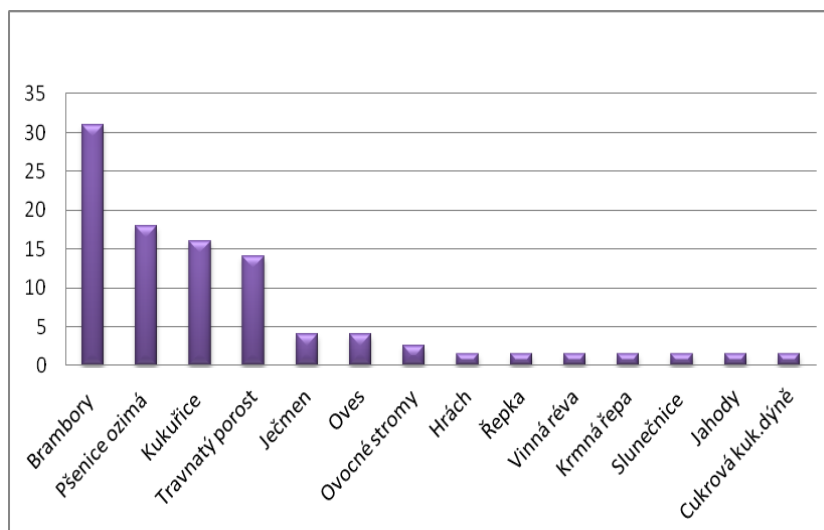

Obrázek č. 1 – Podíl na škodách způsobených zvěří dle vyznačených druhů (Charvát a Mikulka, 2003).

Příčiny vzniku škod podle (Vodňanského, 2008) lze rozdělit následovně:

- nesprávné myslivecké hospodaření, jako je např. špatné sestavení mysliveckého plánu lovu včetně jeho nedůsledného a nesprávného plnění odlovu, ale také nedůsledná kontrola státní správy, která postrádá přídavné sankce k postihu, to vše má přímou souvislost s nárůstem početního stavu zvěře,
- hospodářské a zájmové aktivity lidí, jako je osídlování krajiny, turistika, doprava, lesnictví a zemědělství, mají přímou souvislost s narušením životního prostředí a přirozeného rytmu zvěře včetně jejího lovu,
- využívání lesních a zemědělských ploch, které je v současnosti výrazně ekonomicky orientováno, má za následek náchylnost ke vzniku škod.

Thurfjell et al. (2009) uvádí, že působené škody na atraktivních zemědělských plodinách, které jsou umístěné v blízkosti lesních porostů, bývají velmi vysoké, ve vztahu k polním kulturám umístěné mimo lesní komplex.

Obrázek č. 2 – Nejvyhledávanější druhy zemědělských plodin zvěří v % (Charvát a Mikulka, 2003).

Jako nejdůležitější příčiny současných vysokých stavů černé zvěře označuje odborná veřejnost, která se touto problematikou zabývá, především velkoplošné intenzivní zemědělské hospodaření, a to hlavně u kukuřice, klimatické změny (mírné zimy a málo sněhu), celoroční neomezené přikrmování, opakující se semenné roky dubů, sčítání zvěře – jarní kmenové stavy jsou podhodnocené a mnohdy se přizpůsobují potřebám lovu, není loven každý přírůstek. Dále je to nízký lovecký tlak a nevhodné způsoby prováděných lovů, není šetřena zvěř starší, zvěř, která omezuje vstup mladé zvěře do produkce, nedostatečná legislativní opatření ve vztahu ke škodám působených černou zvěří, v honitbách s trvalým výskytem černé zvěře uživatelé nechtějí mít normované stavy, aby při vzniku škod mohli uvést, že jejich původcem je cizí zvěř. Výsledkem je neexistující plán lovu pro černou zvěř a v neposlední řadě je rekreačně sportovním využíváním celých krajinných oblastí (lesních a přilehlých ekosystémů), způsobeno, že černá zvěř nemá dostatek klidu a je nucena hledat stále nová stávaníště, (Vodňanský, 2003).

3.2.2 Škody na lesních porostech

Černá zvěř působí škody i na lesním hospodářství, ale z pohledu finančního vyčíslení a rozsahu škod oproti zemědělským kulturám nejsou tak rozsáhlé a četné. Dá se říci, že se jedná o škody převážně únosné, kdy v lesních porostech černá zvěř například svým rytím (tzv. buchtování) způsobuje obnažování kořínků stromků, čímž v důsledku

odkrytí kořenového systému usychají. Dále rozrývá příkopy a okraje cest včetně samotných nezpevněných lesních cest (Wolf, 1995). Největší viditelné škody můžeme zaznamenat při získávání živočišné potravy (červi, larvy, plže a drobní hlodavci) z půdy a při vyhledávání bukvic a žaludů, kdy dochází k rozrývání půdy v oblasti spadu plodů ze stromů na zem. Velké početní stavy černé zvěře mohou zapříčinit při hledání potravy i zničení celé úrody lesních semen, kdy jedno prase od jara do podzimu je schopno denně rozrýt až 120 m² půdy, což představuje roční průměr okolo čtyř hektarů (Harling a Keil, 2009). S uvedeným názorem souhlasí i Vach (2010), který upřesňuje, že dospělý divočák je schopen za jeden den přerýt plochu 100 m² oblasti zamořené hmyzem. Divočáci nepůsobí v lesních porostech jen škody, ale jsou i prospěšní pro lesní biocenózu, kdy při shánění potravy nakypřují půdu a nevědomě tím napomáhají přirozenému zmlazování lesa a boji proti lesním škůdcům, kdy požírají například larvy škodlivého hmyzu, jako je ploskohřbetka smrková, a tím přináší značný hospodářský užitek.

Podle Happa (2002) lze obecně konstatovat, že tam, kde je životní prostor člověka a černé zvěře vyvážený, problémy nevznikají.

3.2.3 Škody na nehonebních pozemcích

Černá zvěř působí škody nejen na honebních pozemcích, ale taktéž i na nehonebních pozemcích, kde je uvedeno v § 2 písm. a), e), f), i) a h) zákona č. 499/2001 Sb., o myslivosti, že se jedná o:

- *pozemky uvnitř hranice současně zastavěného území obce, jako např. náměstí, návsi, tržiště, ulice, cesty, hřiště a parky, pokud nejde o zemědělské nebo lesní pozemky mimo toto území,*
- *dále potom pozemky zastavěné, sady, zahrady a školky řádně ohrazené,*
- *oplocené - pozemky sloužící k farmovému chovu zvěře,*
- *nehonebními pozemky jsou také dálnice, silnice, obvody dráhy, letiště se zpevněnými plochami, hřbitovy, a pozemky, které byly za nehonební prohlášeny rozhodnutím orgánů státní správy myslivosti.“*

3.3 Prevence a ochranná opatření proti škodám způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách

Škody způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách neustále narůstají a jsou stále častějším jevem. Za poničené zemědělské kultury požadují pěstitelé (zemědělci) po mysliveckých spolcích finanční kompenzaci, která může vést až k likvidaci spolku, ale vždy bude záležet na domluvě uvedených subjektů, jak se k věci postaví (Ferchtnerová, 2010). Proto především myslivci přijímají různá opatření k zabránění škod černou zvěří, ale ne vždy a všude jsou stejně účinná.

K zabránění škod černou zvěří v České republice, ale i v Evropě se využívá zejména ochrana vlastní, mechanická, biotechnická a chemická, dále agrotechnické opatření a jako poslední možnost odváděcí příkrmování.

3.3.1 Vlastní ochrana

Opichy

Jedná se o individuální ochranu. Slouží k ochraně nejmladších sazenic. Používají se smrkové větve a vršky z prořezávek a probírek. Větve se napichají ve výšce 80 – 100 cm kolem každé sazenice, tak tvoří neproniknutelnou zábranu (Švarc et al., 1981).

3.3.2 Mechanická ochrana

V podstatě se jedná o opatření spočívající v zabránění vstupu zvěře k dřevinám nebo zemědělským plodinám do určeného prostoru za pomoci různých mechanických zábran, které jsou velmi účinné. Na druhou stranu si musíme uvědomit, že pořízení a instalace takovýchto mechanických zábran nebo jejich kombinací je poměrně finančně nákladná záležitost a v zemědělském hospodářství navíc dochází při umístění zábrany ke snížení pastevní plochy (Poleno et al., 2009). Naproti tomu v lesním hospodářství jsou mechanické zábrany používány k ochraně dřevin před okusem, ohryzem a loupáním zvěří, v průběhu vegetace i proti odírání (Švarc et al., 1981).

Mezi mechanickou ochranu řadíme: – oplocenku, elektrický ohradník, optická a dotyková zradidla.

Oplocenka – může být drátěná, dřevěná nebo kombinace obou materiálů, výška se pohybuje v rozmezí od 1,5 m až po 2,2 m, to závisí na druhu zvěře, pro kterou byla

vystavena. Nejčastější využití na menších plochách, nejběžnější výměra od 10 arů až do 1 ha, neměla by být větší než 4 ha a nejméně ideální tvar oplocení je kruh (Švestka et al., 1998). Naproti tomu Poleno et al. (2009) uvádí, že ideální velikost oplocenky je do 0,5 ha, při větší velikosti ztrácí svojí funkci ochrany, protože pokud se dovnitř dostane zvěř a zůstane zde uzavřena, v té chvíli se z oplocenky stává obora, což je nežádoucí.

Elektrický ohradník – se nejčastěji používá při ochraně zemědělských plodin před zvěří po celé Evropě, nevýhodou jsou však vysoké pořizovací náklady na materiál, ale i na údržbu (Santilli, Mazzoni della Stella, 2006). Ke stejnému názoru se přiklání Curtis et al., (1994), kromě toho ještě k posílení účinku ochrany doporučuje umístění pachových repelentů spolu se psy uvnitř elektrického ohradníku. Vidrih a Trdan (2008) tvrdí, že nevýhodou trvalých elektrických ohradníků je střídání osevního plánu (plodin) a přirozený pohyb volně žijící zvěře. Oplocení je ideálně každý den třeba kontrolovat a odstraňovat z dosahu vodičů dorůstající vegetaci.

Gašparík et al. (1993) za pomoci elektrického ohradníku prováděli na Slovensku ochranu porostů kukuřice před jelení zvěří až se 100 % úspěšností, čímž došlo k menším škodám na zemědělském porostu, pouze černá zvěř dokázala na několika místech ohradník překonat. Pro divoká prasata nejsou elektrické ohradníky až tak velkou překážkou. V případě poškození však dochází v ohradníku k výpadku elektrického proudu a ohradník pozbývá na své účinnosti. Proto je vhodné rozčlenit chráněnou plochu na jednotlivé menší úseky, aby byla při výpadku dodávky energie jednoho úseku elektrického ohradníku zajištěna ochranná funkce zbylých úseků (Hespeler, 2007). Využití elektrických ohradníků na zemědělských porostech v kombinaci s ostatními metodami ochrany může přispět k omezení škod způsobené černou zvěří a její migraci (Reydy et al., 2008).

Optická zradidla – jedná se o různě dlouhé a barevné proužky látky či blýskavé předměty připevněné na šňůrce a přivázané například k zaraženým kolíkům ve výši 50 až 80 cm od země nebo ke kmenům stromů, čehož účelem je vylekat (zradit) zvěř (Švarc et al., 1981). Účinky na černou zvěř jsou velmi krátkodobé (Harling a Keil, 2009).

Akustická zradidla – využívají se otáčivá světla nebo výstražná zařízení za použití reproduktorů vydávajících zvuky, které mají černou zvěř odradit. O účinnosti lze pouze jen spekulovat, ale dá se říci ze zkušeností, že neúčinnější jsou po dobu 2 až 3 dnů. Nevýhoda akustických zradidel spočívá v tom, že k jejich funkčnosti je zapotřebí vlastní

zdroj napájení při rozmístění v terénu. Mezi největší nevýhody použití zradidel je velké nebezpečí odcizení zloději.

Dotyková zradidla – jsou využívána především na odrazení zvěře do zahrazených prostor pomocí drátěných překážek, mezi které patří klopýtadla. Vít (1987) uvádí, že se jedná o princip ohradníku, kde je natažen od země ve výšce 20 až 60 cm silnější drát nebo provoz kolem ohrožených kultur, zařízení nesmějí být opticky nápadná. Naproti tomu (Švarc et al., 1981) popisuje, že se jedná o volně natažené dva dráty (nesmí docházet ke zranění zvěře), ve dvou řadách, kdy první drát je upevněn ve výšce 20 až 30 cm nad zemí a druhý ve výšce 50 až 70 cm.

3.3.3 Biotechnická ochrana

Jde o další opatření proti škodám způsobených zvěří, které je zaměřeno především na péči a výživu zvěře v období vegetačního klidu.

Biopásy – současný trend v hospodaření na rozlehlých pozemcích prostřednictvím výkonné, širokozáběrové techniky a především nekázní samotných zemědělců byla způsobena likvidace mezí, remízků, odvodňovacích příkopů apod. Používané pesticidy spolehlivě vyhubily hmyz a plevelné rostliny, kterými se může zvěř živit. Krajina už bohužel neposkytuje dostatek potravy a úkrytu, proto se z ní drobná zvěř vytrácí. Obnova krajiny s vytvořením příznivých podmínek pro zvěř je velmi zdlouhavá. Za tímto účelem jsou podporována opatření směřující k napodobení původních příznivých podmínek, a to prostřednictvím realizace biopásů.

Podle Víta (1987) je třeba založení tzv. nárazníkového pásu o šířce 20 až 30 m v okolí lesa za účelem zastavení přecházející zvěře, kde budeme pěstovat plodiny a rostliny takové výšky, která by umožnila lov zvěře, nebo byla sklízena dříve než hlavní plodina.

Vytvořením biopásu:

- nabídneme zvěři dostatek jadrného a objemového krmiva dozrávajícího postupně v průběhu roku,
- zajistíme úživnou část honitby přes zimu ponecháním plodin na biopásu,
- zajistíme prostor pro hnízdění a kryt pro zvěř,
- poskytneme prostor hmyzu, který se na jaře stane potravou zvěře,

přispějeme k pestrosti a rozmanitosti krajiny (Marada a kol., 2007)

Odváděcí příkrmování a políčka – jak uvádí (Vít, 1987) je druh letního příkrmování, jehož cílem je odvést pozornost zvěře, především divokých prasat, od atraktivních plodin. Mělo by se provádět v lesních celcích, kde zvěř migruje za potravou. Zvěř si na příkrmovací políčka musí nejprve zvyknout. Aby opatření bylo účinné a zvěř políčka pravidelně navštěvovala, musí být krmeliště založena v předstihu, nejlépe už na podzim. (Jelínek, 2007).

3.3.4 Chemická ochrana

Pro chemickou ochranu používáme různé druhy zavěšřovadel, nátěrové a odpařovací repelenty, které jsou vyráběny z biologických a syntetických látek napodobující lidský pach (Jelínek, 2007). Použití repelentů má zabránit konzumaci rostliny a zabránění vstupu zvěře na ošetřené plochy přípravkem. Je velmi důležité střídát různé druhy repelentů, aby byl zachován jejich účinek, jelikož si černá zvěř na pach rychle navyká.

Způsob, při kterém se používají především odpuzovadla – repelenty, musí být pro zvěř čichově, chuťově nebo zrakově odpudivý (Poledno et al., 2009). Používají se spíše individuálně, celoplošná ochrana je problematičtější. Na území České republiky je chemická ochrana nejrozšířenější a má vzrůstající tendenci. K chemické ochraně používáme schválené repelenty, (Seznam povolených přípravků na ochranu lesů), které schvaluje Ministerstvo zemědělství (dále jen MZe) ČR a Státní rostlinolékařská správa na svých internetových stránkách na daný rok, a to v souladu s vyhláškou MZe č. 91/2002 Sb. o prostředcích na ochranu rostlin). Je požadováno, aby použité repelenty nebyly pro dřeviny a zvěř toxické a jejich účinek byl co nejdelší.

Repelenty proti okusu – rozdělujeme je na repelenty proti okusu letnímu a zimnímu. Měly by se střídát alespoň jednou za 3 – 4 roky. Repelenty proti zimnímu okusu je nutno provádět po úplném vyžrání letorostů. Při aplikaci repelentu proti letnímu okusu je postřik třeba opakovat, tyto repelenty nemají totiž aktivní účinnost delší než 3 měsíce.

Celoplošná ochrana – k nejvíce používaným přípravkům na celoplošnou ochranu lze zařadit Hukinol. Je velmi oblíbený u zemědělců díky pozitivním zkušenostem během posledních pár let. Odpuzuje všechny druhy spárkaté zvěře. Je účinný zejména na černou zvěř, kterou odpuzuje pomocí koncentrovaného pachu lidského potu. Přípravek se kape na kousky hadříků nebo buničinové vatičky a zavěšuje se asi ve vzdálenosti

10 – 20 metrů na sloupky ve výšce asi 50 centimetrů od země. Účinnost se pohybuje od 14 dnů až po 2 měsíce, je to závislé na počasí a způsobu aplikace (Jelínek, 2007).

3.3.5 Agrotechnické opatření

Mezi další důležitá opatření při omezování nebo eliminaci škod na zemědělských kulturách patří správná volba osevního postupu a osetí – umístění jednotlivých plodin v rámci jednotlivých honů (Jelínek, 2007). K účinným opatřením k zabránění, popřípadě omezení škod černou zvěří na zemědělských kulturách, jak uvádí (Vít, 1987; Jelínek, 2010) náleží správný výběr ploch pro pěstování plodin a omezení pěstování atraktivních plodin (např. kukuřice, řepka, brambory atd.). Tento názor sdílí (Novák, 2006), ale ještě k tomu dodává, že neméně důležité je zvolení správného hybridu, např. u kukuřice, a dosáhnout výrazné snížení škody na pěstované plodině. Pěstování uvedených plodin není žádoucí v místech, kde pole navazují na les nebo v enklávách zasahujících hluboko do lesních komplexů. Z tohoto důvodu uvádí (Vít, 1987) nutnost oset takové plochy okolo lesa nárazníkovými plodinami, tj. pásem nízkorostoucí plodiny nebo travné směsi o šířce 10 až 20 metrů, výška porostu by neměla bránit lovu zvěře. Jako nežádoucí je sázet atraktivní plodiny, které by přímo na sebe navazovaly, nýbrž pokud možno umístit je ve značné vzdálenosti od lesa do frekventovaných míst. Sklizeň zemědělských plodin provádět podle (Wolfa, 2000) co nejlépe, aby nedocházelo k zaorávání zbytků do půdy, a tím nedocházelo při zasetí následné plodiny černou zvěří k vyrývání těchto zbytků. Pásky nebo průseky osít jinými plodinami, které mají dřívější nebo častější dobu sklizně, např. ječmen nebo vojtěška, oproti hlavní plodině. Nárazníkové pásky jsou primárně využívány k zastavení přecházející zvěře, myslivci zde umísťují lovecká zařízení (tj. kazatelny nebo lovecké posedy), z nichž je prováděna redukce početních stavů zvěře.

Bez dodržování uvedených opatření a úzké spolupráce mezi místními zemědělci a myslivci při plánování osevních postupů nebo vytváření průseků v plodinách nelze omezit či zabránit škodám způsobené černou zvěří úspěšně.

3.3.6 Odváděcí příkrmování

Jednou z důležitých opatření v chovu zvěře je její příkrmování v době nouze (tj. v zimním období), aby zvěř nestrádala z důvodu nedostatku přirozené a vyvážené

potravní nabídky v přírodě. Odváděcí příkrmování je myslivci převážně praktikováno v letním období, kdy je hlavním cílem dostat zvěř z polí, na nichž se pěstují atraktivní plodiny, a tím zabránit škodám (Vít, 1987). Příkrmování ve vegetačním období ve výrazně zemědělské krajině většinou pozbývá na platnosti, protože zvěř má dostatek čerstvé potravy. Jak uvádí (Meynhardt, 1983) k tomuto účelu příkrmování jsou využívána krmeliště nebo vnadiště, které lze umístit nejlépe do lesů a podle potřeby je přemístit v rámci honitby poblíž míst, kde je pole oseto atraktivní plodinou, a tak odvést pozornost zvěře včetně divokých prasat. Vybudování krmelišť nebo vnadišť, aby bylo účinné, je nutné založit v dostatečném předstihu, nejlépe na podzim, tak, aby si zvěř přes zimu navykla zařízení pravidelně navštěvovat (Jelínek, 2007). Krmivo je nutné předkládat v takovém množství, aby je zvěř stačila konzumovat a nedocházelo k hnilobným procesům potravy.

3.4 Možnosti uplatňování škody způsobenou černou zvěří v ČR

V dnešní době je výskyt tak dříve hojně rozšířené drobné zvěře v ČR na ústupu z našich honiteb, její místo zaujímá černá zvěř. Díky své vysoké schopnosti reprodukce a přizpůsobení životním podmínkám zaujala první místo v produkci zvěřiny (Hromas, 2003).

Černá zvěř působí v lesních a v zemědělských ekosystémech závažné hospodářské problémy, takže uživatelé obhospodařující zemědělské pozemky mají nárok na náhradu škody včetně snížení početních stavů zvěře (Keuling et al., 2008).

3.4.1 Uplatňování náhrad škod z pohledu platných zákonů ČR a zákona o myslivosti

Jedná se o uplatňování obecně platných právních norem a předpisů v rámci hodnocení a vyčíslování výše náhrady škody na honebních pozemcích, polních a ovocných kulturách, vinné révě a lesních porostech, způsobených zvěří a provozováním myslivosti.

Problematiku náhrady škod řeší především tyto právní předpisy:

- Zákon č. 499/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů,

- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, nahrazen od dne 01. 01. 2014 zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník,
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších právních předpisů,
- Zákon č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy, ve znění pozdějších právních předpisů,
- Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb., o způsobu výpočtu újmy nebo škody způsobené na lesích,
- Vyhláška č. 395/1992 Sb., kterou se provádí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

3.4.2 Uživatel honitby, jeho odpovědnost za škody způsoben černou zvěří

Podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, dle § 52 má uživatel honitby tyto povinnosti **I. Uživatel je povinen hradit:**

- b) škodu, kterou v honitbě na honebních pozemcích nebo na polních plodinách dosud nesklizených, vinné révě, ovocných kulturách nebo lesních porostech, způsobila zvěř.*
2. *Vykonává-li právo myslivosti sdružení, ručí jeho členové za závazek k náhradě škody společně a nerozdílně.*
 3. *Škody způsobené zvěří, která unikla z obory, je povinen hradit uživatel obory.*

Poškozením se v oblasti oceňování škod, způsobených zvěří, rozumí především:

- a) Požer částí nebo celých rostlin, především černou a jelení zvěří, včetně škod následných, fyzická nemožnost sklizně. Přitom za zničení se považuje i takové poškození, které znemožňuje sklizeň, nebo následně znehodnotí rostliny (produkt) tak, že jejich sklizení poškozují výrobek nebo zamezuje jeho využití předpokládaným způsobem (např. při napadení černěmi a hnilobami).*

- b) Rozšlapání, zvalení, rozlámání a výmlat na místech průchodu zvěře porostem obecně, většinou jde o cesty o šířce min. 0,5–1 m a délce stovek m.*
- c) Rozrytí a rozhrabání pozemku, rozrytí lokálních ploch (většinou o výměře řádově stovek m²) tak, že znemožňuje sklizeň a ohrožuje majetek (poškození kultivační, ošetrovací, sklizňové a posklizňové mechanizace) a vyžaduje ve svém důsledku urovnání a převrstvení ornice.*
- d) Pojezdy dopravními prostředky při uplatňování práva myslivosti, a též pojezdy a pošlapání způsobené pobytem veřejnosti v honitbě. Poškození odpovídá popisu škod v odst. b).*

Ve volných honitbách má uživatel honitby odpovědnost za škody způsobené zvěří, kterou lze lovem obhospodařovat, tj. snižovat její stavy. Pokud u nějaké zvěře (jedná se především o zvláště chráněné živočichy působící škody dle ustanovení § 54 odst. 3. zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti), nelze lovem snižovat její stavy, nese odpovědnost za tyto škody stát. O jaké živočichy se jedná, je uvedeno v zákoně č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod zvláště chráněnými živočichy a druhy zvěře, které nelze lovit dle mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána nebo k jejich lovu jim byla udělena výjimka.

3.4.3 Možnost nároku na uplatnění náhrad škody na zemědělských kulturách

Při zjištění škody na zemědělských kulturách a pozemcích, pokud hodláme uplatnit nárok na náhradu škody u uživatele honitby, postupujeme podle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti dle § 55, kde je uvedeno, že žadatel (poškozený) v:

odst. 1 písm. a) – *požaduje náhradu u škody na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla.*

odst. 2 – *Současně s uplatněním nároku na náhradu škody způsobené zvěří vyčíslí poškozený výši škody. Na polních plodinách a zemědělských porostech, u nichž lze vyčíslit škodu teprve v době sklizně, ji poškozený vyčíslí do 15 dnů po provedené sklizni.*

odst. 3 – *Poškozený a uživatel honitby se mají o náhradě škody způsobené zvěří dohodnout. Pokud uživatel honitby nenahradí škodu do 60 dnů ode dne, kdy poškozený uplatnil svůj nárok a vyčísлил výši škody nebo ve stejné lhůtě neuzavřel s poškozeným*

pisemnou dohodu o náhradě této škody, může poškozený ve lhůtě 3 měsíců uplatnit svůj nárok na náhradu škody u soudu.

3.4.4 Neuplatnění a neuhrazení škod způsobené černou zvěří

Škody způsobené zvěří nejsou uživatelem honitby hrazeny dle zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti v případě:

§ 52 odst. 3 – *Uživatel obory se zproští odpovědnosti tehdy, prokáže-li, že uniknutí zvěře bylo umožněno poškozením ohrazení obory neodvratitelnou událostí nebo osobou, za niž neodpovídá.*

§ 54 odst. 1, 2 a 3

- *nehonebních pozemcích,*
- *neoplocených květinových školkách, zelinářských a ovocných zahradách,*
- *vinné révě neošetřené proti škodám působených zvěří,*
- *stromořadí a stromech jednotlivě rostoucích,*
- *vysokocenných plodinách,*
- *zemědělských plodinách nesklizených v agrotechnických lhůtách*
- *zemědělských plodinách uskladněných na honebních pozemcích, pokud nebyla provedena ochranná opatření,*
- *na lesních porostech chráněných oplocením,*
- *na jedincích poškozených jen na postranních výhonech a v lesních kulturách, ve kterých došlo okusem, vytloukáním nebo vyrýváním stromků ke každoročnímu poškození méně než 1 % jedinců,*
- *škody zvěří, jejichž početní stavy nemohou být lovem snižovány (hradí stát).*

§ 55 odst. 4 – *Nárok na náhradu škody způsobené zvěří zaniká, nebyl-li poškozeným uplatněn ve lhůtách uvedených v § 55 odstavcích 1 až 3.*

4 METODIKA

4.1 Demografická a geografická charakteristika zájmového území regionu Rychnovsko

Na území České republiky se region Rychnovsko nachází v Královéhradeckém kraji, kde sousedí s regionem Náchod, Hradec Králové, dále s Pardubickým krajem a zde s regionem Pardubice a Ústí nad Orlicí, viz obrázek č. 3. Část hranice regionu Rychnovska je součástí hranic mezi ČR a Polskem.

Povrch regionu je z části tvořen rovinou, kde je nejnižší položený bod v nadmořské výšce 246 metrů nad mořem (dále jen m.n.m). Posléze oblast navazuje na pahorkatiny, které přecházejí v horský masív Orlických hor, kde se nachází ve Velké Deštné nejvyšší položený bod v nadmořské výšce 1 115 metrů. Územím regionu protéká řeka Divoká Orlice, Zdobnice a Bělá. Nacházejí se zde dvě národní přírodní rezervace a dvacet přírodních rezervací, mnoho historických a kulturních památek.

Obrázek č. 3 – Kraje a okresy České republiky – upraveno (<https://www.google.cz/Obrázky>).

V regionu Rychnovska se nachází 3 správní obvody obcí s rozšířenou působností (dále jen ORP), a to Dobruška, Kostelec nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou, viz obrázek č. 4, jejichž celková rozloha činí 91 178 ha s následujícím členěním:

- zemědělské pozemky 53,6 % (z toho tvoří 60,3 % orná půda a 34,8 % ostatní pozemky),

- lesní pozemky 37 % (nejvíce zastoupeny jehličnaté lesy 80 %),
- ostatní pozemky 9,4 %.

Obrázek č. 4 – Správní obvod obce s rozšířenou působností (ORP – Rychnov nad Kněžnou).

4.2 Honitby a jejich struktura v regionu Rychnovsko

V regionu Rychnovsko působí Okresní myslivecký spolek (dále jen OMS), který v roce 2006 sdružoval 74 honiteb, včetně 2 obor a 2 bažantnic o celkové výměře všech honebních pozemků 87 893 ha. OMS Rychnov nad Kněžnou v roce 2015 sdružoval celkem 75 honiteb, včetně 2 obor a 2 bažantnic o celkové výměře všech honebních pozemků 86 160 ha, nacházejících se na třech územích ORP.

Na správním území ORP **Kostelec nad Orlicí** se nachází 20 honiteb včetně 1 obory. Celková výměra honebních pozemků činí 20 677 ha, z toho zaujímá:

- zemědělská půda 10 213 ha,
- lesní půda 9 973 ha,
- vodní plocha 189 ha,
- ostatní plocha 302 ha.

Jedná se především o honební pozemky nacházející se v nadmořské výšce v rozmezí od 240 až 430 m.

Na správním území ORP **Rychnov nad Kněžnou** se nachází 33 honiteb včetně 1 bažantnice. Celková výměra honebních pozemků činí 41 788 ha, z toho zaujímá:

- zemědělská půda 22 906 ha,
- lesní půda 17 965 ha,
- vodní plocha 160 ha,
- ostatní plocha 757 ha.

Jedná se především o honební pozemky nacházející se v nadmořské výšce v rozmezí od 270 až 750 m.

Na správním území ORP **Dobruška** se nachází 21 honiteb včetně 1 obory a 1 bažantnice. Celková výměra honebních pozemků činí 23 695 ha, z toho zaujímá:

- zemědělská půda 15 440 ha,
- lesní půda 7 104 ha,
- vodní plocha 212 ha,
- ostatní plocha 936 ha.

Jedná se především o honební pozemky nacházející se v nadmořské výšce v rozmezí od 250 až 730 m.

4.3 Metodika zjišťování škod

Pro zjištění a posouzení škod v roce 2015 a 2016 z působené černou zvěří na zemědělských pozemcích v regionu Rychnovsko, byly na území obcí s rozšířenou působností, v katastrálních územích obcí vybrány v honitbách MS Střezmá–Olešnice, MS Dobré a společnosti Lesy Janeček, s.r.o. níže uvedené půdní bloky:

ORP	Katastrální území	Půdní blok	Zemědělská kultura	Uživatel
Kostelec nad Orlicí	Hřibyny-Ledská	7104/1	řepka ozimá	Farma Moravec
	Olešnice	8102/2	TTP - stálá pastvina	Farma Moravec
		8102/7	TTP - stálá pastvina	Farma Moravec
		8103/3	TTP	Farma Moravec
		8104/8	TTP	Farma Moravec
	Častolovice	9440/1	TTP - stálá pastvina	Novotný
7403		kukuřice	ZD Mostek	
9501/2		kukuřice - siláž	ZD Mostek	
Dobruška	Kamenice u Dobrého	9808/9	pšenice	LABRIS
		9810/2	řepka ozimá	LABRIS
		9703/13	řepka ozimá	LABRIS
		9703/3	TTP - louka	EkoFarma Strakovec
		9703/10	kukuřice	Farma Poláček
	Rovné u Dobrého	8704/7	pšenice	LABRIS
		6705/2	TTP - louka	EkoFarma Strakovec
		7714/1	TTP - stálá pastvina	EkoFarma Strakovec
		8710/1	TTP - stálá pastvina	EkoFarma Strakovec
	Dobré	9706/18	řepka ozimá	LABRIS
		8803/1	řepka ozimá	LABRIS
	Hlinné u Dobrého	7107/15	TTP - louka	EkoFarma Strakovec
0005/5		kukuřice	Farma Poláček	
Rychnov nad Kněžnou	Jedlová	2902/4	TTP - stálá pastvina	MEFAS
		3801/1	TTP - stálá pastvina	MEFAS
		6801	TTP - stálá pastvina	Farma EKOLIFE
		6704/1	TTP - louka	Farma EKOLIFE
		5802/6	TTP - stálá pastvina	Farma EKOLIFE

Honitby byly zvoleny záměrně dle nadmořské výšky a ročního odlovu černé zvěře. Honební pozemky MS Střezmá–Olešnice se nacházejí v nadmořské výšce v rozmezí od 250 do 280 metrů, honební pozemky MS Dobré v rozmezí od 400 do 750 metrů a pozemky soukromé honitby Lesy Janeček, s.r.o. v rozmezí od 550 až 1 096 metrů. Myslivečtí hospodáři shora uvedených honiteb v osobním rozhovoru specifikovali škody, které na těchto honitbách způsobila divoká prasata. Za pomoci veřejného registru půdy LPIS byl pak na takto vybraných půdních blocích ke konci roku 2015 až do konce roku 2016 proveden průzkum ke zjištění rozsahu škod černou zvěří způsobených.

4.3.1 Postup při zjišťování škod

Terénní průzkum spočíval v pozorování (tzv. monitoringu) kukuřice v době od dubna do června, vždy jednou za 15 dní a od července do března následujícího roku vždy 1x měsíčně a zjišťovány škody způsobené černou zvěří na půdních blocích oseté touto plodinou. Na půdních blocích, kde byly pěstovány ostatní plodiny, probíhal monitoring 1x měsíčně. U trvale travních porostů bylo prováděno terénní pozorování 1x za měsíc. V případě, že vznikla nová škoda, kterou zjistil uživatel honitby nebo uživatel zemědělského pozemku v rámci své činnosti, bylo na místo vzniku škody a její rozsah telefonicky upozorněno.

Při provádění monitoringu přímo v terénu, pokud byl zaznamenán vznik škody černou zvěří na trvale travních porostech nebo zemědělských plodinách, došlo k vyměření poškozených ploch (zjištěna šířka x délka v metrech) za pomoci 50 m pásma, na každém půdním bloku. Změřením šířky a délky v metrech, všech poškození na celém půdním bloku jejich vynásobením získáme obsah v m² poškozené plochy zemědělského pozemku, který je následně odečten od celkové plochy půdního bloku. Údaje o rozsahu škod na půdním bloku osobně naměřené nebo získané od zemědělců, byly zaznamenány a při konečném vyhodnocení monitoringu sečteny. Takto získané údaje o rozsahu všech zjištěných škod na vybraných půdních blocích, oseté stejnou zemědělskou plodinou či kulturou, byly společně sečteny a použity k orientačnímu výpočtu náhrady vzniklé škody způsobené černou zvěří.

Pro výpočet náhrady škody černou zvěří byly využity objektivně stanovené hodnoty zpracované Charvátém a Mikulkou (2012) v publikaci „Pravidla a postupy“ pro oceňování náhrady škod způsobených užíváním honitby a zvěří na honebních pozemcích, polních plodinách, vinné révě, ovocných kulturách nebo lesních porostech uvedené v tabulce č. 2.

U kukuřice a pšenice bylo na půdním bloku podle této metody měřeno poškození (tj. rozrytí půdy, uválení a sešlapání zemědělské kultury) způsobené černou zvěří, které se nacházelo v určitých částech pozemku.

Při zjišťování rozsahu škody způsobených černou zvěří na trvale travních porostech byla použita stejná metoda s tím rozdílem, že místa vzniku škod, kde došlo k rozrytí povrchu terénu, byla při měření rozprostřena po celém půdním bloku.

4.3.2 Získání informací a dat

Dalším zdrojem k získání informací o rozsahu (hodnoty v ha) poškození vybraných půdních bloků byla primárně využita data z roku 2016 a částečně z roku 2015, vzešlá z osobního jednání přímo s vlastníky nebo uživateli obhospodařujícími zemědělské pozemky ve sledovaném území vybraných honiteb.

Informace o mysliveckém hospodaření, způsobu lovu, statistice lovu let 2006 až 2015, škodách na zemědělských pozemcích a jejich náhradách, o historii spolku, uplatňování zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti a dalších zákonech, byly získány z vybraných

honiteb rychnovského regionu od mysliveckých hospodářů. Jako další zdroj informací byly použity statistické údaje z ročních výkazů MYSL1–01 za období let 2006 až 2015 regionu Rychnovsko, poskytnuty od orgánů státní správy myslivosti obce s rozšířenou působností (ORP – Kostelec nad Orlicí, Rychnov nad Kněžnou a Dobruška). Pro zjištění normovaných a minimálních stavů, velikosti honební plochy, počtů honiteb a lovu černé zvěře za celou Českou republiku byly využity statistické údaje zveřejněné na eAGRI resortního internetového portálu Ministerstva zemědělství a internetových stránkách Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů.

Všechny takto získané statistických údaje o černé zvěři jsou znázorněny prostřednictvím vytvořených obrázků– grafů a tabulek, za užití metody sekundární analýzy dat.

4.3.3 Dotazníkové šetření

Jako poslední zdroj informací k vyhodnocení škod způsobených černou zvěří byl využit sestavený dotazník, který obsahoval až 15 otázek k dané problematice. Z jednotlivých území obcí s rozšířenou působností regionu Rychnovsko bylo opět náhodně vybráno 35 zemědělských subjektů obhospodařujících půdu. S každým vybraným respondentem (uživatel zemědělského pozemku) bylo nejdříve telefonicky hovořeno o jeho ochotě vyplnit dotazník, který mu byl následně odeslán na emailovou adresu. Dotazník byl také zaslán všem 75 uživatelům honiteb v regionu Rychnovsko. Po obdržení odpovědí, jak od uživatelů honiteb, tak od uživatelů obhospodařující zemědělské pozemky, došlo k samostatnému vyhodnocení jednotlivých otázek a následnému porovnání a vyhodnocení obou skupin respondentů. Jednotlivé odpovědi na položené otázky byly pro lepší přehlednost znázorněny pomocí obrázků-grafů.

4.3.4 Myslivecká terminologie použitá v metodice

Honitba je definována v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti jako soubor honebních pozemků jednoho nebo více vlastníků, které jsou určeny v (Rozhodnutí státní správy myslivosti). Pro uznání honitby příslušným orgánem státní správy je rozhodující podmínkou dosažení minimální výměry 500 ha souvislých honebních pozemků, kde lze právo myslivosti dle zákona o myslivosti provádět.

Polní a lesní honitba k určení o jaký typ honitby se jedná, přičemž v zákoně

č. 449/2001 Sb., o myslivosti není nijak blíže specifikován. Současná legislativa zná pouze tzv. **polní část honitby** a **lesní část honitby**, byl vytvořen ve vyhlášce č. 491/2002 Sb., „o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů zvěře a o zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd“, s jejichž výměrami ve vztahu k celé honitbě nebo k její výměře určila stavy zvěře a zařazování honiteb nebo jejich částí do jakostních tříd. Pozemky polní částí honitby se pro účely této vyhlášky rozumí honební pozemky druhu (orná půda, trvalý travní porost a ostatní plocha). Povinnosti uživatelů „polních honiteb“ a „lesních honiteb“ podle § 11 odst. 1 zákona myslivosti je tedy třeba vykládat právě ve vztahu k určeným stavům jednotlivých druhů zvěře a jakostním třídám honiteb určeným pro tyto druhy.

Vnadiště je takové místo v honitbě, kde je předkládáno atraktivní krmivo za účelem usnadnění lovu zvěře.

Kmenový stav zvěře je minimální stav, kdy množství zvěře o určité hustotě ještě zajišťuje přirozenou reprodukci. Tento stav se určuje podle tabulek stanovených Vyhláškou MZe č. 491/2002 Sb. Dočasné výjimky se dá dosáhnout například při zmlazování nebo výstavbě lesa, kdy je potřeba zajistit podmínky pro bezproblémový růst rostlin a minimální procento škod a jiná možnost není.

Normovaný stav zvěře je maximální povolený stav, kdy zvěř neškodí ekosystému. Je to maximální povolená hranice počtu zvěře o určité hustotě. Podobně jako u kmenového stavu je určen Vyhláškou MZe č. 491/2002 Sb. Při překročení tohoto stavu dochází k regulaci stavů buď odchytem, nebo častěji odstřelem.

5 VÝSLEDKY

5.1 Vyhodnocení vlastního terénního zjištění při zmapování škod způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách v regionu Rychnovsko

Ve sledovaných lokalitách (honitbách) rychnovského regionu bylo terénní prací zjištěno od zemědělsky hospodařících subjektů, 3 obcí s rozšířenou působností a mysliveckých spolků, že škody na zemědělských porostech a plodinách způsobuje černá zvěř každoročně a na některých místech i opakovaně. Veškeré škody jsou závislé na druhu pěstování plodin, velikosti oseté plochy plodinou a v neposlední řadě i místě, kde byla plodina oseta tj. v blízkosti lesních komplexů nebo bytové zástavby.

K získání podkladů a dat (Mysl /MZe/ 1–01, tj. – ročních výkazů o honitbě, o jarním kmenovém stavu a lovu černé zvěře za jednotlivé honitby, výpis z LPIS) bylo v regionu Rychnovsko vybráno a osloveno celkem 30 soukromých zemědělců, zemědělských podniků, 3 bioplynové stanice, včetně 3 zástupců vybraných honiteb. Dále 74 mysliveckým hospodářům a všem shora uvedeným subjektům byl elektronicky zaslán k vyplnění dotazník zaměřený na zmapování škod černou zvěří na zemědělských porostech.

5.1.1 Vyhodnocení mysliveckého hospodaření v regionu

Vyhodnocení mysliveckého hospodaření početního stavu černé zvěře v regionu Rychnovsko bylo provedeno na základě získaných podkladů Mysl (MZe) 1–01 tj. (ročních výkazů o honitbě, o jarním kmenovém stavu a lovu černé zvěře za jednotlivé honitby) ze státní správy myslivost z ORP. Z takto získaných statistických údajů o lovu černé zvěře rozmezí let 2006 a 2015 jsou zpracovány tabulky, z kterých je následně pro lepší přehled o lovu černé zvěře vyhotoven obrázek.

ORP Kostelec nad Orlicí

Na území ORP se nachází 20 honiteb, a z toho 17 se jich v roce 2006 podílelo na ulovení celkového počtu 243 kusů černé zvěře, v následujícím roce je již uloveno přes 602 kusů a v roce 2009 až 649 kusů. K výraznějšímu snížení lovu na 408 kusů došlo v roce 2010, ale od té doby opět počet ulovených kusů stoupá až na 755 kusů v roce

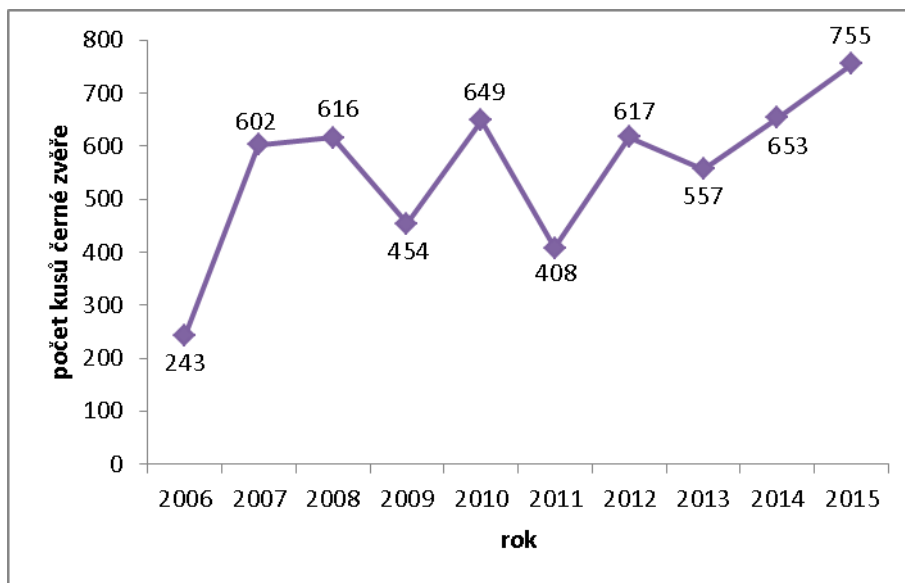
2015, viz obrázek č. 5. Dále z tabulky č. 7 můžeme vidět, že za celé sledované období nebyl uloven v jedné honitbě žádný kus černé zvěře a jedna honitba se podílela na celkovém lovu pouze jen 12 kusy.

Tabulka č. 7 – Odlov černé zvěře v období let 2006 až 2015 na ORP Kostelec nad Orlicí v počtech kusů.

Název	2006				2007				2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015				
	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	
Albrechtice nad Orlicí	0	0	0	0	0	0	9	2	0	0	4	4	0	0	2	5	2	2	0	19	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	12	0	0	7	8		
Bolehošť	0	0	1	1	0	0	3	28	1	0	13	17	0	0	9	3	0	0	18	23	0	0	8	7	0	0	11	24	1	0	6	13	0	0	11	21	10	24	34	0	
Borohrádek	1	1	1	8	0	1	9	10	0	0	3	14	0	1	4	16	0	0	11	15	0	0	0	0	0	0	7	24	0	0	0	0	0	20	19	0	0	0	0		
Borovnice-Rajec	0	0	4	9	1	0	18	10	0	1	1	24	1	0	5	12	0	13	7	1	1	0	7	13	0	0	7	6	0	0	19	10	0	0	0	0	0	15	12		
Doudleby nad Orlicí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Chlenu	0	0	7	10	0	0	29	31	0	0	47	53	0	0	29	61	0	1	44	34	0	2	29	27	0	0	0	0	0	0	0	1	21	30	0	2	22	44			
Kostelec nad Orlicí	0	0	6	4	1	0	15	14	0	0	19	14	0	0	12	7	0	0	17	7	0	0	6	6	0	0	12	4	0	0	9	12	0	0	3	21	1	0	21	37	
Křivice	1	0	6	32	1	0	16	48	1	0	0	72	0	0	20	63	1	0	0	97	0	0	14	50	0	0	26	73	2	2	104	92	2	3	36	90	4	5	41	100	
Lipa nad Orlicí	0	0	2	3	0	0	4	10	2	1	8	14	0	0	9	12	1	0	9	22	0	0	5	10	0	0	10	9	0	3	3	5	1	1	0	5	0	0	0		
Novoveská	0	1	6	22	4	1	17	41	1	0	23	44	1	0	5	33	1	1	20	41	0	2	11	40	0	3	21	61	0	3	25	44	1	0	22	51	0	1	21	45	
Obora Bědovice	4	6	8	50	5	4	14	72	9	11	0	31	8	12	10	65	12	8	7	77	7	7	8	32	1	4	2	31	8	20	72	1	42	37	15	94	7	31	23	15	
Petrovice	0	1	11	11	0	0	28	35	1	2	0	52	0	1	12	23	1	0	19	33	1	2	12	9	0	4	13	42	0	0	23	30	0	0	15	40	0	0	23	52	
Petrovice nad Orlicí	0	0	3	7	1	1	10	12	0	0	10	15	0	1	0	28	0	0	0	20	0	0	0	16	0	0	0	19	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21
Režijní honitba Města Kostelec n./O	0	0	11	4	0	0	10	9	0	1	6	17	1	0	5	6	0	0	0	0	0	0	0	9	1	5	0	49	0	0	8	23	0	1	19	20	0	0	10	34	
Smetana-Honitba Kinských	0	1	14	29	0	0	10	46	0	0	14	42	0	0	12	31	0	0	17	27	0	0	11	19	1	0	13	33	0	0	0	0	0	13	35	0	0	8	32		
Smetana-Kostecké Horky	0	0	2	5	0	0	9	27	0	0	17	11	1	1	7	21	1	0	11	11	0	0	11	11	0	0	22	21	1	0	15	18	0	0	13	17	0	0	19	17	
Střezmá Olešnice	0	0	11	6	1	2	18	24	1	7	7	35	1	8	17	34	0	0	28	56	0	0	12	21	0	0	19	23	0	2	28	26	0	0	8	14	3	13	0	16	
Sutě Břehy	0	2	7	17	1	0	14	25	0	1	13	30	0	0	2	19	0	2	11	22	1	1	13	12	1	0	18	18	0	1	10	8	1	1	9	25	0	1	11	35	
Světlá	0	0	1	3	0	0	0	0	0	0	6	19	0	0	2	9	1	0	2	12	0	0	2	3	0	0	3	13	0	0	0	9	0	2	13	20	0	1	2	17	
Tutleky	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	2	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

Vysvětlivky: (K – kanec, B – bachyně, L – lončák S – sele)

Z využití dat z tabulky č. 7 byl vyhotoven obrázek č. 5 – sumárního odlovu černé zvěře za celé území ORP Kostelec nad Orlicí. Do tohoto obrázku nebyl zahrnut odlov v oboře Bědovice, neboť se jedná o lov z umělého chovu. Z obrázku č. 5 je patrné, že od roku 2006 odlov černé zvěře s menšími ročními výkyvy lovu neustále narůstá.

Obrázek č. 5 – Lov černé zvěře na území honiteb ORP Kostelec n./Orl. v období let 2006 – 2015.

ORP Dobruška

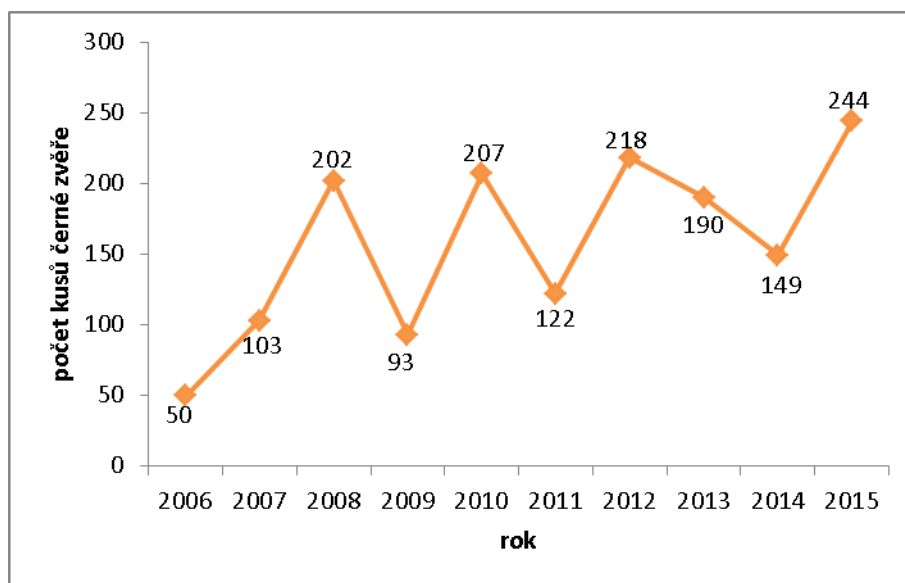
Na území ORP je 19 honiteb, které loví černou zvěř ve volnosti, viz tabulka č. 8, ale také 1 obora a 1 bažantnice, které loví prasata pouze z umělého odchovu uvnitř tohoto zařízení, a proto není jejich odlov do obrázku č. 6 zapracován.

Tabulka č. 8 – Odlov černé zvěře v období let 2006 až 2015 na ORP Dobruška v počtech kusů.

Název honitby	2006				2007				2008				2009				2010				2011				2012				2013				2014				2015			
	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S	K	B	L	S
Trnov-Semchnice	0	0	3	5	0	0	4	10	0	0	5	14	0	0	0	14	0	0	0	30	0	0	0	12	0	0	24	0	0	0	12	0	0	0	4	10	0	0	2	6
Dobré	0	0	3	3	0	0	6	4	0	0	9	23	0	0	8	12	0	0	20	25	0	0	11	9	0	0	13	10	0	0	18	12	1	0	22	9	0	0	1	14
Kounov-Nedvězí	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	1	5	0	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	7
Val	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	13	1	0	0	0	1	0	0	14	4
Přepychy-Opočno	0	0	0	0	0	0	2	1	0	0	4	3	0	0	5	1	0	0	3	6	0	0	2	11	0	0	9	3	0	0	13	1	0	0	0	1	0	0	14	4
České Meziříčí	0	0	1	0	0	0	3	4	0	0	3	1	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2
Ohnišov	0	0	0	0	0	0	2	3	0	0	4	9	0	0	1	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	4	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	5
Podbřeží	0	0	1	2	0	0	3	0	0	0	6	1	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Dobruška	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	6	2
Domašín-Spáleniště	0	0	5	2	1	0	1	0	0	0	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	7	16	0	0	0	0	0	0	4	3	0	0	1	2
Sudín-Bačetín	0	0	3	1	0	0	5	6	0	0	2	5	0	0	2	2	0	0	3	10	0	0	0	0	0	0	3	13	0	0	7	8	0	0	0	11	0	0	4	5
Janov-Sněžné	0	0	1	0	0	0	5	1	0	0	7	4	0	0	0	0	0	0	7	12	0	0	2	9	0	1	8	9	0	1	5	9	0	1	4	7	0	0	9	10
Bystré-Dobřany	0	0	3	1	0	0	3	7	0	0	7	6	0	0	1	0	0	0	8	3	0	0	3	0	0	0	9	5	0	0	2	7	0	0	3	18	0	0	6	17
Kolowrat-Deštné v O.h.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	1	0	4	1	2	1	8	1	0	0	8	0	0	0	3	0	0	3	0
Deštné	0	0	3	6	0	0	4	0	0	0	15	8	0	0	2	3	0	0	3	1	0	0	0	1	0	0	4	7	0	0	2	8	0	1	2	7	2	0	2	4
CM-Olešnice	1	1	1	3	1	0	5	1	0	1	5	14	1	1	3	11	1	1	4	17	0	0	13	18	0	0	6	4	0	2	6	3	0	1	2	7	0	0	9	5
Olešnice v O.h.	0	0	0	0	0	0	6	4	0	0	9	7	0	0	5	2	0	0	7	13	0	0	1	2	0	0	8	8	0	0	12	21	0	0	9	16	0	0	21	40
Sedloňov	0	0	0	1	0	0	1	2	0	0	7	5	0	0	9	1	0	0	11	9	0	0	2	2	0	0	11	4	0	0	2	2	Honitba zanikla							
Očelice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0	0	2	1	0	0	2	2	0	0	3	0	0	0	1	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	0	5	0
Obora Opočno	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	9	0	0	0	0
Mochov - bažantnice	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	1	3	0	0	0	0
Pohoří	Vznik honitby v roce 2013 oddělením od ČM																								0	0	1	1	0	0	1	4								

Vysvětlivky: (**K** – kanec, **B** – bachyně, **L** – lončák **S** – sele)

Na lovu se v roce 2006 podílelo celkem 19 honiteb, kdy bylo uloveno pouze 50 kusů černé zvěře, v roce 2007 bylo uloveno víc než 100 kusů a o rok později byla dokonce překročena hranice 200 kusů ulovené černé zvěře. V roce 2009 došlo k výraznému poklesu lovu prasat na 93 kusů, ale následující rok opět dosáhl odlov 207 kusů. Od roku 2010 neklesl lov prasat pod 100 kusů a za celé sledované období bylo uloveno nejvíce 244 kusů, a to v roce 2015. Z obrázku č. 6 je patrné, že odlov od roku 2006 má v počtu ulovených prasat pozvolnou stoupající tendenci. Dále z tabulky č. 8 lze vyčíst zánik honitby Sedloňov v roce 2014, kdy místo ní vznikla nová honitba Pohoří.

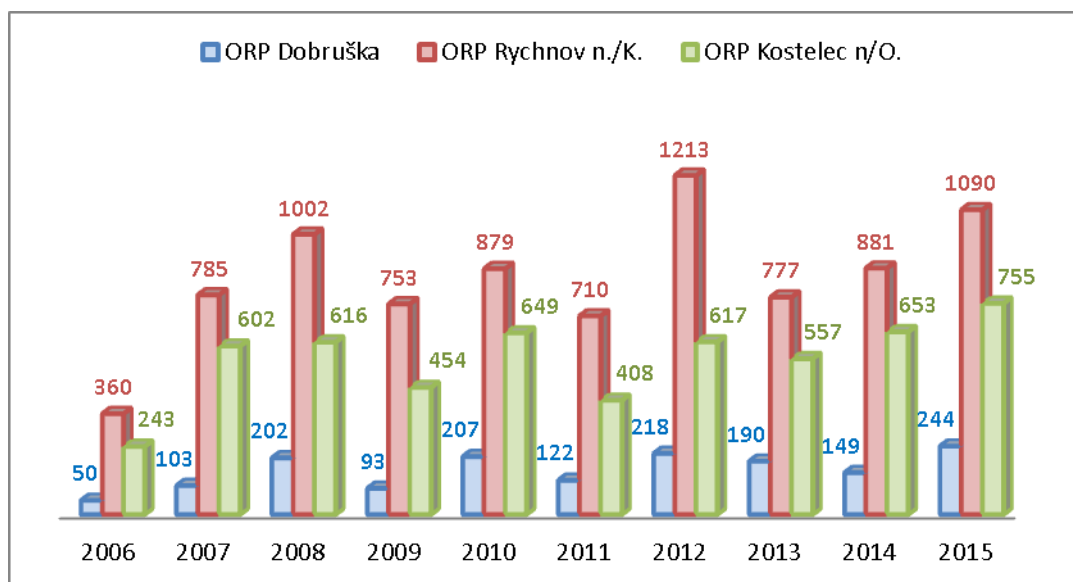

Obrázek č. 6 – Lov černé zvěře na území honitby ORP Dobruška v období let 2006 – 2015.

ORP Rychnov nad Kněžnou

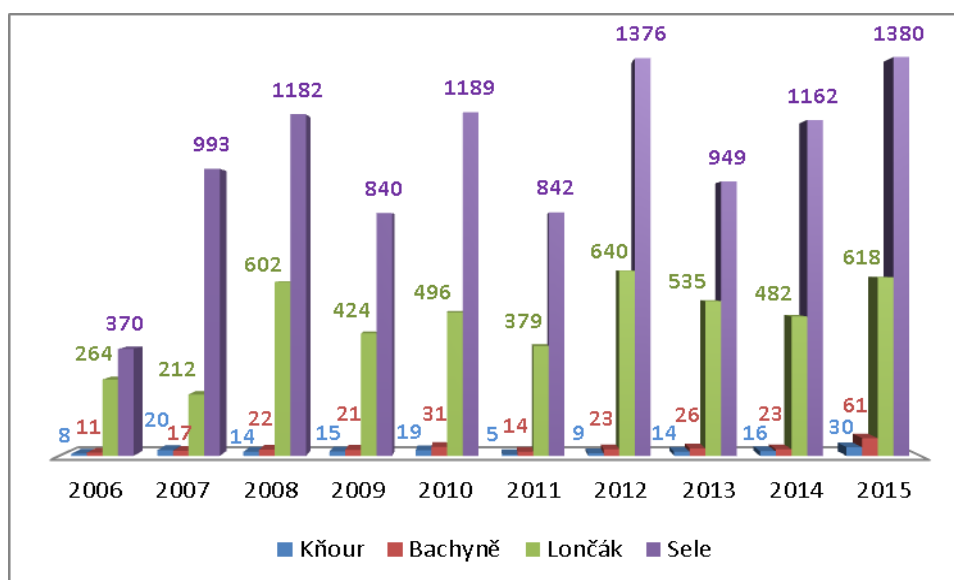
Na území ORP se nachází celkem 31 honitby, které loví černou zvěř ve volnosti, viz tabulka č. 9, včetně 1 bažantnice, které provádí lov prasat pouze uvnitř tohoto zařízení. Vykazovaná statistická data lovu prasat v bažantnici nebyla použita v obrázku č. 7 na celkovém lovu za ORP. Ze statistických údajů 33 honitby byla vyhotovena tabulka č. 9 a z něho následně obrázek č. 7 pro přehlednější znázornění lovu. V roce 2006 se podílelo 30 honitby na lovu 360 kusů černé zvěře, v roce 2007 došlo k navýšení lovu na 785 kusů a o rok později dokonce odlov činil přes 1 000 kusů. Během následujících let odlov prasat střídavě kolísal od 710 až po 1 213 kusů ulovených v roce 2012, což je nejvíce za sledované období. V roce 2015 činil odlov 1 090 kusů černé zvěře. Z tabulky č. 9 můžeme vyčíst, že došlo v roce 2012 k zániku honitby LČR Neratov a na místo ní vznikly 2 nové honitby Neratov 2 a Malá Strana.

Z výše uvedených obrázků č. 5, 6 a 7 o odlov černé zvěře za jednotlivé honitby ORP v regionu Rychnovsko vyplývá, že největší počet 1 213 kusů ulovili v roce 2012 na ORP Rychnov nad Kněžnou, naproti tomu nejméně ulovených 50 kusů bylo v roce 2006 na ORP Dobruška, viz obrázek č. 8.

Obrázek č. 8 – Porovnání odlov černé zvěře na území honiteb ORP v období let 2006 – 2015

Nejvíce každoročně ulovených kusů černé zvěře připadá na ORP Rychnov nad Kněžnou, což je způsobeno jednak rozložením všech honiteb (např. nadmořská výška), jednak zastoupením velkých ucelených ploch lesního porostu a menšího zalidnění v podhorských a horských oblastech Orlických hor oproti nížinám, tedy ORP Kostelec nad Orlicí.

Obrázek č. 9 – Odlov černé zvěře dle kategorií v regionu Rychnovsko rok 2006 – 2015.

Za uvedené období let 2006 až 2015 jsou v honitbách regionu Rychnovsko loveni především selata a lončáci, viz obrázek č. 9. Nejvíce ulovených 1 380 kusů selat bylo v roce 2015. Ale i v předešlých letech 2008, 2010 a 2012 dosahoval lov více než 1 000 kusů. Naopak nejméně selat 370 kusů je uloveno v roce 2006. Nejmenší počet ulovených 212 kusů lončáků bylo v roce 2007 a nejvíce 640 kusů v roce 2012. Dále jsou loveny bachyně, nejméně 11 kusů jich bylo uloveno v roce 2006 a nejvíce 61 kusů v roce 2015. Nejméně jsou loveni kňouři, v roce 2012 pouze 5 kusů, naopak nejvíce 30 kusů v roce 2015. Navýšení lovu kňourů a bachyň v roce 2015 je zřejmě zapříčiněno změnou doby lovu černé zvěře, kdy je již možné celoročně bez rozdílu stáří a pohlaví dospělou zvěř lovit. V honitbách regionu Rychnovska za sledované období bylo tedy celkem uloveno selat – 10 283 kusů, průměrný roční lov 1 028,3 kusů; lončáků – 4 652 kusů, průměrný roční lov 465,2 kusů; bachyň – 249 kusů, průměrný roční lov 24,9 kusů a kňourů – 150 kusů, průměrný roční lov 15 kusů.

5.1.2 Vyhodnocení získaných dat a informací od mysliveckých subjektů

Data a informace použité při vyhodnocení byly získány od mysliveckých hospodářů vybraných tří honiteb Střezmá–Olešnice, Dobré a Lesy Janeček z regionu Rychnovsko.

5.1.2.1 Myslivecký spolek Střezmá–Olešnice

Honitba mysliveckého spolku Střezmá–Olešnice se nachází na správním území ORP Kostelec nad Orlicí a zároveň je i zde největší honitbou. Jedná se o polní honitbu tvořenou ze 77 % především zemědělské půdy a z 23 % lesní půdy o celkové výměře honební plochy 2 055 ha, viz obrázek č. 10, kterou tvoří:

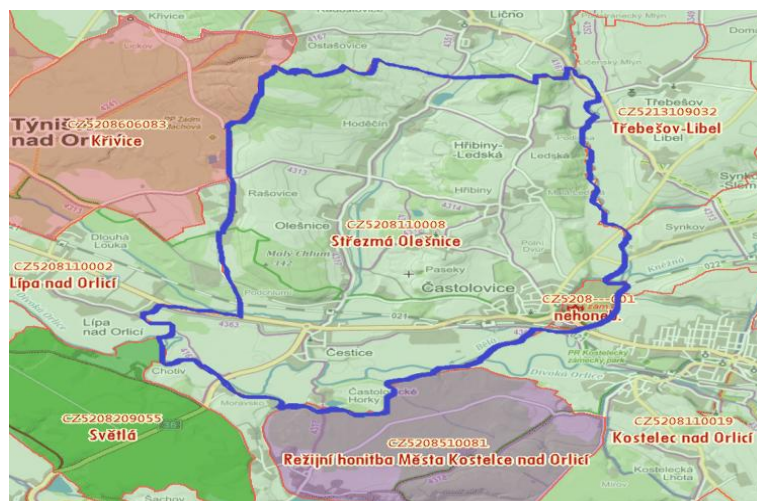
1 581 ha – zemědělská půda,

462 ha – lesní půda,

11 ha – vodní plocha,

1 ha – ostatní plocha.

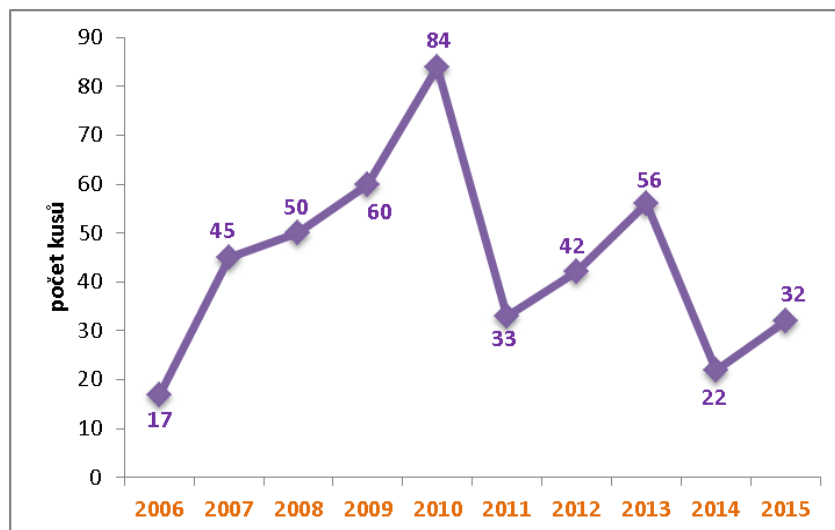
Honitba a její honební pozemky jsou rozprostřené na katastrálních územích obcí a městyse v nadmořské výšce v rozmezí 250 až 280 metrů.

Obrázek č. 10 – Hranice honebních pozemků MS Střezmá–Olešnice (<http://eagri.cz/public/app/uhul/MyslMap/>).

Honební pozemky pronajaté mysliveckým spolkem od honebního společenstva Olešnice u Rychnova nad Kněžnou, identifikační číslo 48612626, zasahují do katastrálního území obce Hřibiny, Malá a Velká Ledská, Lično, Olešnice, Čestice a městyse Častolovice. V současné době má myslivecký spolek celkem 27 členů, 2 adepty a eviduje 1 žádost o členství. Členskou základnu spolku tvoří myslivci do 30 let z 9 %, do 50 let ze 40 %, do 70 let z 29 % a nad 70 let z 22 %. Na lovu černé zvěře se v průběhu roku podílí 17 členů spolku a z tohoto počtu na čekané intenzivně loví pouze 6 členů.

K hlavní zvěři, o kterou pečuje myslivecký spolek, má stanovený kmenový stav a je lovem regulována, patří zvěř srncí a bažantí, v malém počtu i zajíc polní. Mezi další početně významnou lovnou zvěř v posledních 10 letech v této honitbě patří černá zvěř, viz obrázek č. 11. V honitbě mysliveckého spolku není pro divoká prasata stanoven normovaný kmenový stav a z toho důvodu nemá uživatel honitby povinnost vytvářet plán lovu této zvěře.

Obrázek č. 11 – Lov černé zvěře v období let 2006 až 2015 MS Střezmá–Olešnice.

Z obrázku č. 11 je patrné, že od roku 2006, kdy bylo uloveno celkem 17 kusů černé zvěře, došlo v průběhu 4 let k postupnému zvýšení odlovu až na 84 kusů v roce 2010, což představuje pětinašobný nárůst lovu. V roce 2011 poklesl počet ulovených kusů prasat oproti roku 2010 o 61 %, následující dva roky došlo k mírnému navýšení o 14 %, ale v roce 2014 opět poklesl na 22 kusů. Od roku 2015 má prováděný lov mírně stoupající tendenci.

Navýšení počtu odlovu od roku 2006 bylo způsobeno především špatným mysliveckým hospodařením sousední honitby Křivice (uživatel pan Mráz a Saidl), který dle zjištěných skutečností v pronajaté lesní honitbě zřídil uprostřed honitby pro černou zvěř několik krmných míst, kde zvěř nalezla po celý rok velké množství rozmanitého krmiva. Lov neprobíhal v oblastech, kde byla zřízená vnadiště (krmná místa) pro černou zvěř, a společné akce typu naháňky nebo nátlačky taktéž nebyly prováděny. Lov byl zaměřen pouze na mladou zvěř, bachyně se nelovily, a tím docházelo k nekontrolovatelnému rozmnožení a navýšení početních stavů černé zvěře v honitbě, ale i k expanzi do okolních honiteb. Čím více narůstal početní stav černé zvěře, tím častěji vznikaly škody na zemědělských porostech v sousední honitbě v průběhu roku. Jedním z dalších velkých problémů mysliveckého spolku Střezmá–Olešnice spočívá ve vytýčených hranicích v určitých částech honitby, kde obhospodařovaná orná půda či TTP navazují přímo na les nebo hranice honitby a končí několik desítek metrů v lesním komplexu. Tím je černé zvěři umožněno skrytě a nepozorovaně přecházet z velkých lesních komplexů do vzrostlých zemědělských porostů, které se zde pěstují, jako je například řepka olejka a kukuřice nebo pšenice. Ve vzrostlých porostech zůstává zvěř až

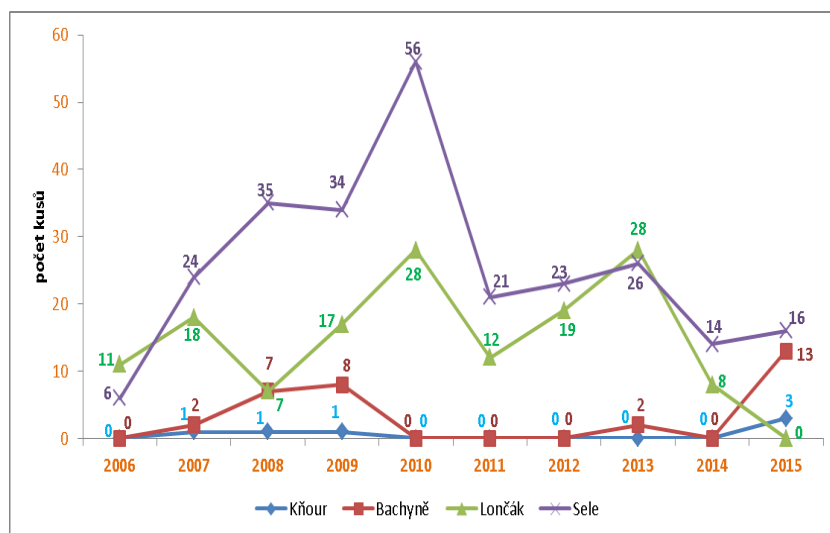
do sklizně a působí zde škody. Pokud bachyně v tomto období vodí selata, porost kukuřice skýtá možnost ideálního úkrytu a zároveň snadné dostupnosti i hojnost potravy a pokud není rušena, zůstává v plodině až do sklizně.

Z osobního rozhovoru s mysliveckým hospodářem spolku vyšly najevo následující skutečnosti, které dle jeho názoru přispívají k vysokým stavům černé zvěře, ale zároveň poukazuje na možnosti, jak je i snížit:

- jednou z důležitých věcí, které přispívají k nárůstu početních stavů černé zvěře je fakt, že většina mysliveckých spolků disponujících větší výměrou souvislého lesního porostu nemá stanovený kmenový stav této zvěře a to má za následek, že od jara až do podzimu se divoká prasata vyskytují v polních krytinách, kde mají dostatek potravy,
- nutnost si uvědomit, že černá zvěř je pro mnoho mysliveckých spolků vítaný zdroj masa, který zároveň slouží jako kompenzace (platidlo) za vzniklé škody na polích,
- výskyt černé zvěře zvyšuje čím dál tím více myslivecké (lovecké) vyžití myslivců, tomu především přispívá především současná situace úbytku drobné zvěře, tj. pořádání společných mysliveckých akcí (hon),
- velmi důležitou věcí k regulaci početních stavů černé zvěře spatřuje ve změně některých částí zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, např. při sklizni kukuřice, obilí nebo řepky olejky, aby při dosečení polí mohli myslivci sedět v blízkosti těchto sklizených polí na posedech a při dosekávání mohli vybíhající zvěř v určitém prostoru lovit, a zároveň tímto lovem nebyl nikdo ohrožen,
- zrušit nesmyslné omezení 200 metrů od hranice sousední honitby, kde nesmí být umístěna žádná lovecká zařízení. Tímto nařízením je vytvořen 400 metrový široký pás podél celých hranic honiteb, což značně komplikuje lov prasat, ponechat rozhodnutí o vzdálenosti umístění posedu či kazatelny v blízkosti hranic od sousední honitby na domluvě mysliveckých hospodářů,
- pokud početní stavy černé zvěře působí značné škody na zemědělských porostech, je nutné na společných lovech nekompromisně zaměřit lov i na dospělé kusy, a to především na bachyně (pokud možno ne na vodící),

- naháňky a nátlacky provádět častěji a opakovaně v místech s větším výskytem černé zvěře,
- rušit černou zvěř v polních kulturách (krytinách) různými a dostupnými prostředky (např. akustické a světelné plašiče, naháňky a nátlacky, střelba nebo házení petard, provádět intenzivní lov atd.).

K částečnému úspěšnému lovu černé zvěře přispívá například v zimním období dobře umístěné vnadiště nebo myslivecká políčka, které při nedostatku potravy zvěř v době nouze navštěvuje. Myslivec má na vnadišti nebo mysliveckém poličku možnost lepšího obeznání černé zvěře oproti společným lovům, zároveň mívá dostatek času na dobře mířený zásah, po které zvěř během chvíle zhasíná (tj. zemře). Myslivecký hospodář musí mít přehled, kde jsou vnadiště pro černou zvěř umístěna a dle potřeby jejich umístění měnit. Žádný z členů si nesmí samovolně takové vnadiště založit na libovolném místě honitbě. Na honebních pozemcích mysliveckého spolku Střezmá–Olešnice je zřízeno 1 myslivecké políčko, které je umístěno na hranici lesa navazující na TTP a oseto kukuřicí, a dále v místech s největším výskytem černé zvěře je vytvořeno celkem 7 vnadišť, z toho 3 jsou umístěna přímo v lese, 4 na okraji lesa a pole.

Obrázek č. 12 – Lov černé zvěře dle kategorií za období let 2006 až 2015 MS Střezmá–Olešnice.

Za sledované období černá zvěř každý rok způsobí v honitbě mysliveckého spolku Střezmá–Olešnice škody různého rozsahu na zemědělských plodinách a TTP

zemědělcům nebo vlastníkům půdy a v posledních dvou letech došlo k ustálení škod. Jedná se především o následující zemědělské subjekty se sídlem:

- Farma Moravec, s.r.o. – Olešnice u Rychnova nad Kněžnou,
- ZD Mostek – Sudličková Lhota, Choceň,
- Jolana Bartošová – Lípa nad Orlicí,
- Ludovít Novotný – Zdelov.

Škody způsobené černou zvěří jsou převážně na kukuřici, pšenici a TTP, a to především na v místech, kde zemědělský porost navazuje přímo na lesní porost nebo na rozsáhlé půdní bloky se zasetou monokulturou nebo vícero druhy plodin skýtajících zvěři krytinu a klid. Členové mysliveckého spolku mají za povinnost při zjištění škody černou zvěří na zemědělských kulturách nahlásit tuto skutečnost mysliveckému hospodáři, který spolu s předsedou spolku vždy obhlédnou místo vzniku škody a následně telefonicky zkontaktují hospodářícího zemědělce nebo majitele pozemku, s kterým je dohodnut další postup. Vzniklé škody jsou kompenzovány především zvěřinou a brigádami dle domluvy se zemědělcem či vlastníkem pozemku. Členové mysliveckého spolku k zabránění škod na zemědělských plodinách (pšenice a hrách) při jejich dozrávání drželi po dobu 1 měsíce v roce 2015 noční hlídky, kde se snažili pochůzkou po okraji pole, střelbou do vzduchu, házením petard, puštěného rádia, svícení světel atd. odradit černou zvěř ke vstupu na střežený pozemek. Přijatá opatření mysliveckého spolku sice zabránilo černé zvěři způsobit škody na střeženém poli, ale za vynaložení velkého obětavého úsilí všech členů, nemluvě o vynaloženém čase.

Při vykonávání práva myslivosti v posledních 10 letech na pronajatých honebních pozemcích nebylo zjištěno, že by uživatel, tj. myslivecký spolek Střezmá–Olešnice finančně škody vzniklé černou zvěří na zemědělských porostech nehradil, nebo že by vzniklý spor byl projednáván soudem.

5.1.2.2 Myslivecký spolek Dobré

Myslivecký spolek Dobré byl založen v 60. letech minulého století, honitba spolku se nachází na správním území ORP Dobruška. Jedná se o polní honitbu, tvořenou ze 47 %

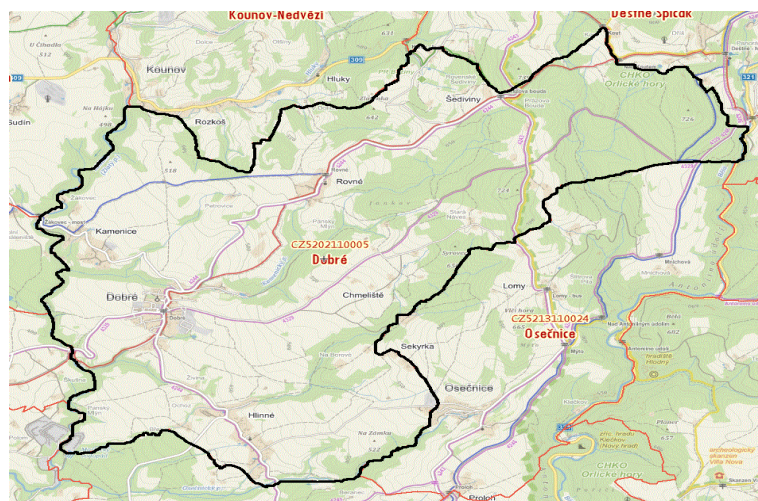
především zemědělskou půdou a z 31 % lesní půdou o celkové výměře honební plochy 1 916 ha, viz obrázek č. 13, kterou tvoří:

900 ha – zemědělská půda,

600 ha – lesní půda,

416 ha – ostatní plocha.

Honitba a její honební pozemky jsou rozprostřeny na katastrálních územích obcí Dobré, Rovné, Kamenice, Hlinné, Jedlová a Osečnice, v oblasti obilno-bramborářské, v nadmořské výšce v rozmezí 400 až 750 metrů.

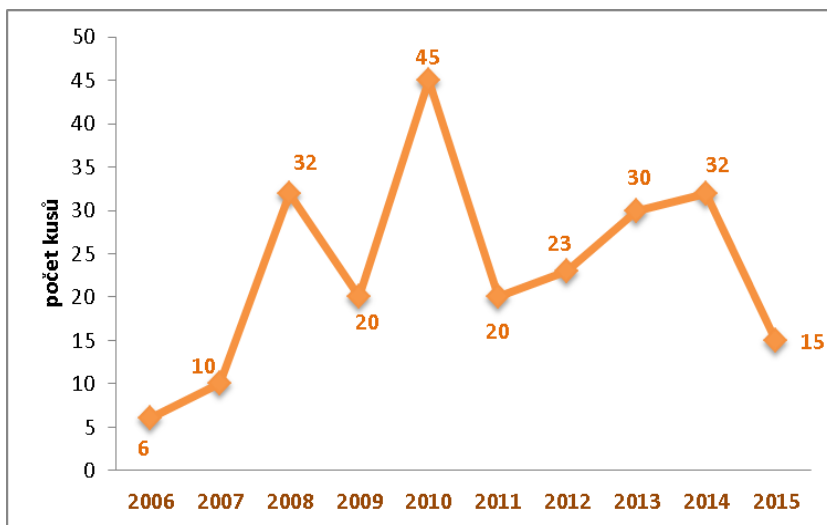
Obrázek č. 13 – Hranice honebních pozemků MS Dobré

(<http://eagri.cz/public/app/uhul/MyslMap/>).

Honební pozemky jsou pronajaty od honebního společenstva Dobré (IČ 70188971) mysliveckému spolku Dobré (IČ 46459936), který je zapsán v obchodním rejstříku pod spisovou značkou L 1297 u Krajského soudu v Hradci Králové a sousedí s 5 honitbami Deštná, Kounov, Osečnice, Podbřezí a Brocná. V současné době je v mysliveckém spolku celkem 24 členů a 1 čekatel o přijetí za člena, z toho je 1 člen do 30 let, 10 členů do 50 let a 13 členů starších nad 50 let. Na lovu černé zvěře se v průběhu roku podílí do 10 členů spolku.

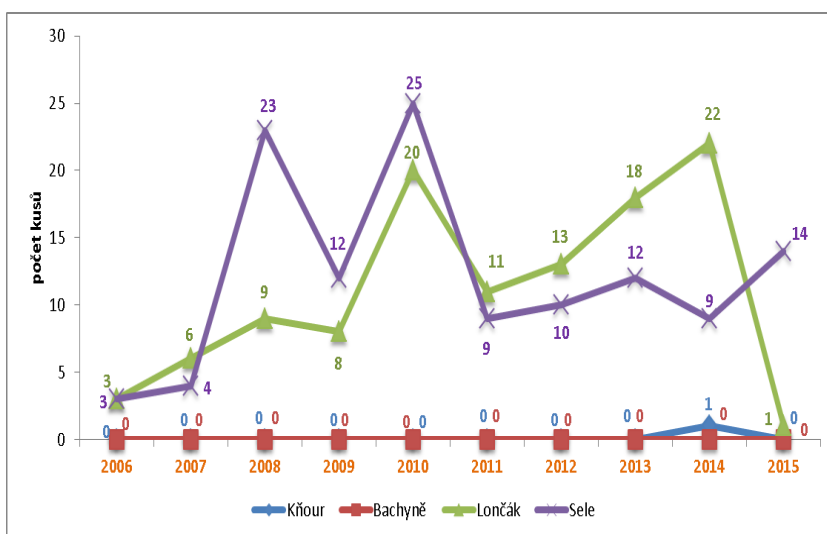
Hlavní zvěř, o kterou pečuje myslivecký spolek, má stanovený kmenový stav, je lovem regulována, představuje především zvěř srnčí, jelení, prase divoké a v malém počtu zajíc polní. V posledních 10 letech v této honitbě patří početně černá zvěř mezi významný lovný druh, viz obrázek č. 14. Myslivecký spolek nemá pro divoká prasata

stanoven normovaný kmenový stav a z toho důvodu nemá uživatel honitby povinnost vytvářet plán lovu této zvěře.

Obrázek č. 14 – Lov černé zvěře v období let 2006 až 2015 MS Dobré.

Obrázku č. 14 je patrné, že v roce 2006 bylo uloveno celkem 6 kusů a následující dva roky početní stav odlovu vzrostl na 32 kusů, to představuje až pětinasobné navýšení lovu. Další rok 2009 došlo k poklesu odlovu o 27 % na 20 kusů, ale v roce 2010 se podařilo ulovit nejvíce černé zvěře, a to 45 kusů za sledované období. V následujícím roce 2011 klesl odlov na 20 kusů, což představuje snížení lovu o 55 %. V rozmezí let 2012 až 2014 odlov černé zvěře opět pomalu stoupal až na 32 kusů. Poslední sledovaný rok 2015 činil odlov této zvěře pouze 15 kusů. Na obrázku č. 15 je podrobně znázorněn za sledované období odlov divokých prasat dle jednotlivých kategorií.

Obrázek č. 15 – Lov černé zvěře dle kategorií za období let 2006 až 2015 MS Dobré.

Jednoznačně lze konstatovat, viz obrázek č.15, že odlov je prováděn pouze na mladé zvěři, a to konkrétně na lončácích a selatech. Nejvíce 23 kusů selat bylo uloveno v roce 2010 a lončáků 22 kusů v roce 2014. Dospělá zvěř není lovena, až na jednu výjimku, kdy byl v roce 2014 uloven kňour. V této honitbě myslivecký hospodář nepovažuje za nezbytně nutné lovit dospělé bachyně, protože podle jeho slov jsou nositelkami života pro zrození další generace černé zvěře, což zaručuje členům myslivecké vyžití a zároveň jim nepůsobí, až na výjimky, tak závažné škody na zemědělských kulturách. Bachyně nejsou loveny, pouze je umožněn lov kňourů. Zastoupení dospělé populace černé zvěře v této oblasti především kňoury je malá a je velmi vzácné se stakovým dospělým kusem staršího 6 let potkat.

Lov selat a lončáků je z 90 % prováděn na uměle vybudovaných 6 vnadištích, které jsou rozmístněny v lesním porostu. Členové spolku provádějí lov z posedů u polí s kukuřicí, pšenicí, řepkou a nebo bramborami. Zde je ale odloveno pouze 10 % zvěře z celkového ročního počtu, a to díky velkým plochám osetých jednou nebo dvěma monokulturami plodin poskytující zvěři kryt. Některá pole přímo navazují na lesní komplex a zvěř může nepozvaně přicházet a odcházet aniž by si jí myslivec všiml. To má za následek vznik škod, kterou černá zvěř hospodařícím zemědělským subjektům na zemědělských porostech působí. Za sledované období černá zvěř každý rok způsobí v honitbě mysliveckého spolku škody různého rozsahu na zemědělských plodinách a TTP zemědělcům nebo vlastníkům půdy. Jedná se především o následující zemědělské subjekty se sídlem:

- společnost LABRIS, s.r.o. – Dobré,
- EKOFARMA Strakovec, s.r.o. – Dobré,
- POLÁČEK Vladimír – Osečnice,
- NETÍK Jiří – Dobré.

Černá zvěř působí těmto zemědělským subjektům (uživatelům půdy) škody převážně na zemědělských plodinách (kukuřice, pšenice, řepka olejka a brambory), kdy svým rytím, poléháním nebo pojídáním nadzemní části rostliny dokáží zničit velké množství plochy. Podle slov mysliveckého hospodáře jsou během roku dle potřeby a domluvy se zemědělci pováděna členy spolku následující opatření vedoucí k zabránění nebo k snížení škod na daném pozemku:

- každý rok na jedno ze 3 políček (záleží, kde je co oseto – plodina) chodí členové mysliveckého spolku každou noc hlídat, a to po dobu 1 měsíce, aby na políčko nepřišla prasata,
- 1 až 2 týdně max. po dobu 1 měsíce chodí členové s loveckým psem procházet menší zemědělská políčka, aby vyrušili černou zvěř a ta odešla do lesa,
- rozmísťňují po honitbě okolo zemědělských pozemků pachové ohradníky.

Myslivecký hospodář spolku dále uvedl svůj názor na možnost snížení vysokých stavů černé zvěře a možnost přijmout případně nějaká opatření:

- zachovat 200 metrů od hranice sousední honitby s možností dohovoru mezi dotčenými uživateli (zástupci) honiteb o umístění v menší vzdálenosti lovecké zařízení nebo zřídit vnadiště (o vzájemném dohovoru sepsat písemnou dohodu),
- v zákoně č. 449/2001 Sb., o myslivosti, lépe specifikovat pro zemědělce opatření-povinnosti, které by byli povinni dodržovat při ochraně svého zemědělského pozemku a netrestat pouze myslivce, kteří i když dělají veškerá opatření, co jim zákon ukládá, měli by vzniklé škody hradit,
- častější kontakt mezi zemědělcem a myslivcem, např. (oznámit zda budou atraktivní zemědělské plodiny pro černou zvěř osety v následujícím roce, v jakém rozsahu /ha/ a zda umožní postavení u této plochy lovecký posed atd.),
- používat několik odrůd zemědělské plodiny, např. (kukuřice) na velkých plochách, která má rozdílné časové období dozrávání a sklizně, oset okraje polí mezi lesním porostem a polem touto odrůdou, a tím umožnit při dřívější sklizni vytvoření pásů, kterou je černá zvěř nucena přejít pokud chce jít za potravou,
- snížení výměry honitby pod 1 000 ha pro stanovení normovaných počtů černé zvěře, aby bylo možné v honitbách plánovat lov této zvěře, nepovažuje za krok správným směrem, a to z důvodu, stárnutí populace myslivců v ČR, kdy hrozí při plánování odlovu, který nebude z objektivních příčin (nemohoucnost–stáří) dodržen a spolek může být ze strany státní správy myslivosti a od zemědělců při vymáhání škod perzekuován,
- za poslední nesprávnou věc v mysliveckém hospodaření se zvěří považuje pořádání naháněk a nátlaků na divoká prasata, kde jsou loveny dospělé a starší

kusy kňourů a bachyň, přičemž dospělé kusy v současné době chybí v populaci černé zvěře, takže tím je narušena přirozená skladba tlupy, a na rozmnožování se podílejí především mladí jedinci.

Dále bylo zjištěno, že škody a jejich náhrada jsou převážně řešeny na místě vzniku, i když není výjimkou vymáhání škody až po sklizení plodiny z pole, kdy se někteří menší soukromí zemědělci až teprve tehdy začnou zajímat o řešení ztráty z výnosu plodiny. Zástupce uživatele honitby však ke zjištěným škodám nepřizve. Jedním z takových zemědělců má být pan Vladimír Poláček z Osečnice, kterému měla černá zvěř mu v průběhu roku 2015 způsobit škodu na porostu kukuřice, za kterou požadoval finanční kompenzaci ve výši 10 tisíc korun. Uživatelem honitby byla požadovaná částka zaplacená, aniž by byl před započítáním sklizně pozván zástupce spolku na pole, kde ke škodě došlo a mohl si rozsah škody prohlédnout, popřípadě fotograficky zadokumentovat. Částka byla uhrazena také z toho důvodu, že na těchto pozemcích černá zvěř působí škody každý rok. Pan Poláček je zároveň myslivec, ale není členem místního MS Dobré, a požaduje od spolku povolenku k lovu na svých pozemcích. I když se jedná o soukromého zemědělce, je také myslivcem, který mimo jiné působí v Řádu svatého Huberta a je s problematikou lovu černé zvěře např. v kukuřičném porostu velmi dobře obeznámen, přesto jako jediný nekompromisně požaduje pouze finanční odškodnění. Jednání s ním bývá velmi obtížné. Ostatním zemědělským subjektům, kterým černá zvěř způsobila škodu na zemědělských kulturách, je škoda kompenzována darem zvěřiny nebo členové mysliveckého spolu v rámci své roční brigádnické činnosti odpracují po domluvě s uživatelem zemědělského pozemku smluvený počet hodin.

V roce 2015 byla škoda ještě způsobena černou zvěří na TTP – 2 ha, na řepce – 5 ha a na sadbových bramborách 0,5 ha. Za tyto uvedené škody po MS Dobré zemědělci finanční kompenzaci nepožadují.

Při vykonávání práva myslivosti od vzniku mysliveckého spolku Dobré na pronajatých honebních pozemcích nebylo zjištěno, že by uživatel honitby řešil vzniklé škody na zemědělských porostech před soudem.

5.1.2.3 Honitba Lesy Janeček, s.r.o.

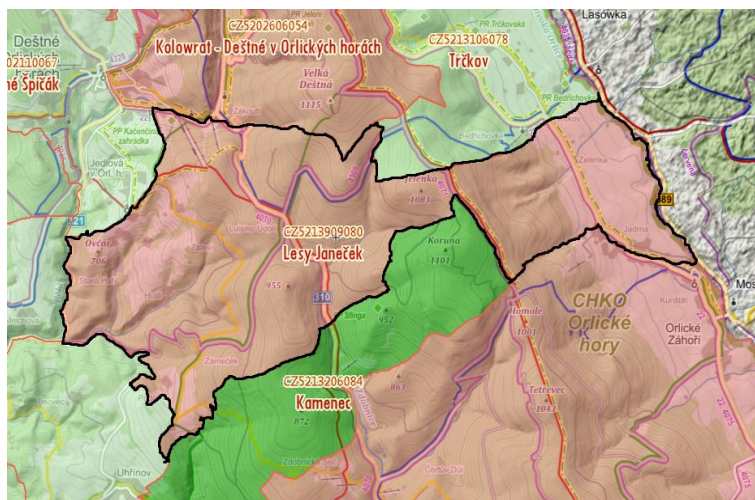
Společnost Lesy Janeček, s.r.o. se nachází na správním území ORP Rychnov nad Kněžnou. Honitba je tvořena z části pronajatými honebními pozemky 740 ha tj. (pastviny a louky) a z části pozemky o výměře 1 130 ha, kterou tvoří především lesní porost. Jedná se tedy o vlastní honitbu zařazenou do 3. jakostní bonitní třídy, s koeficientem očekávané produkce 4, tvořenou převážně ze 79,46 % lesní půdou, z 19,22 % zemědělskou půdou a 1,32 % ostatní plochy o celkové výměře honební plochy 1 870 ha, viz obrázek č. 16, kterou tvoří:

1 381 ha – lesní půda,

334 ha – zemědělská půda,

23 ha – ostatní plocha.

Honební pozemky společnosti Lesy Janeček s.r.o. jsou rozprostřené na katastrálním území obcí Deštné v Orlických horách, Velký Uhřínov, Jadrná a Jedlová v nadmořské výšce v rozmezí 550 až 1 096 metrů.

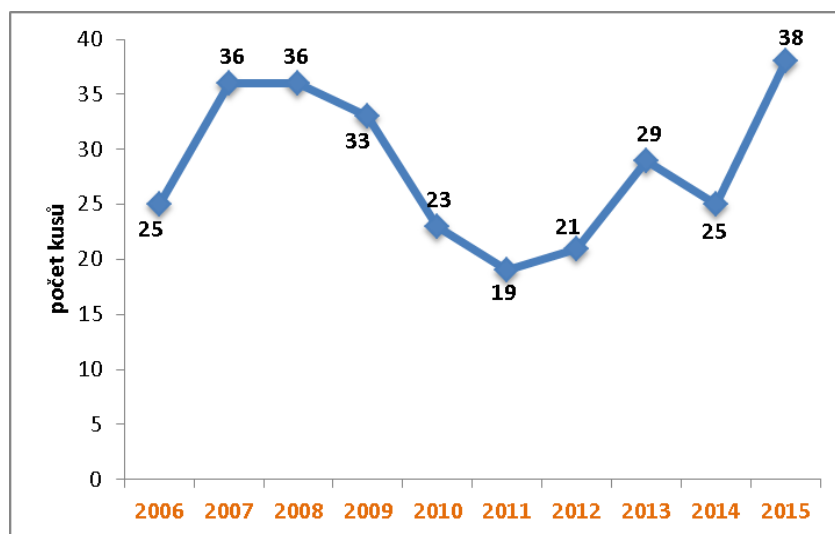
Obrázek č. 16 – Hranice honebních pozemků Lesy Janeček
(<http://eagri.cz/public/app/uhul/MyslMap/>).

Vlastní honitba Lesy Janeček, s.r.o. sousedí s 5 honitbami Kolowrat–Deštné v Orlických horách, Trčkov, Kamenec, honební společenstvo Uhřínov a Deštné.

V současné době vykonává právo myslivosti ve společnosti Lesy Janeček, s.r.o. pouze 6 zaměstnanců. Poplatkový lov černé zvěře nenabízejí, pouze 2 x ročně pořádají

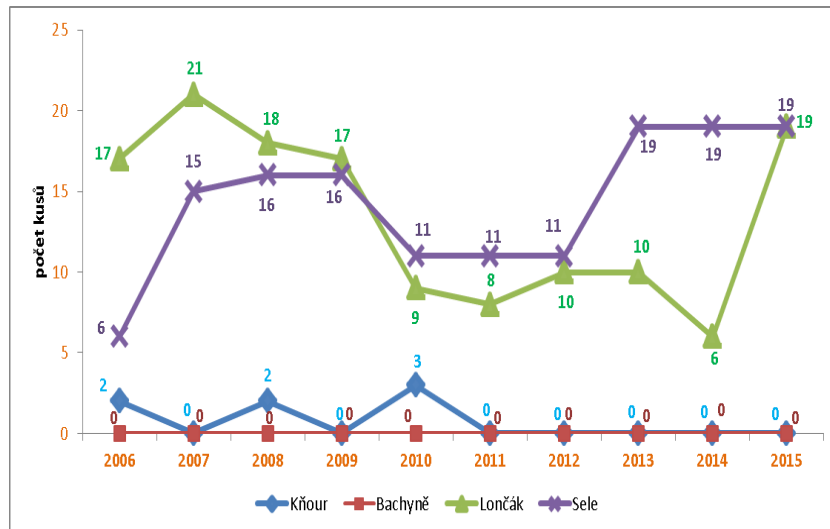
naháňku. Lov ostatních druhů zvěře je v této společnosti zaměřen komerčním způsobem. Na lovu černé zvěře se v průběhu roku podílí hlavně personál společnosti.

Hlavní zvěří, o kterou společnost pečuje, má stanovený kmenový stav, a je lovem regulována, je zvěř jelení, černá zvěř a srnčí. Černá zvěř má zde stanoven v II. jakostní třídě normovaný stav 13 kusů, tj. (5 ks – kňour, 5 ks – bachyně a 3 ks sele) a minimální stav 7 kusů (3 ks – kňour, 2 ks – bachyně a 2 ks – sele). Z toho důvodu má uživatel honitby povinnost vytvářet každý rok plán lovu této zvěře po jednotlivých kategoriích. Za posledních 10 let je černá zvěř v honitbě lovena každý rok a roční průměr odlovu činí 28,6 kusů, viz obrázek č. 17. Je zde znamenán průběh lovu za vybrané období po jednotlivých rocích, kdy celkem bylo za toto období uloveno celkem 285 kusů černé zvěře. Nejméně 19 kusů bylo uloveno v roce 2011 a nejvíce 38 kusů v roce 2015. Prováděný lov měl v letech 2009 až 2011 klesající tendenci oproti rokům 2007 a 2008. Naopak od roku 2012 roční odlov neklesl pod 20 kusů a stále stoupá.

Obrázek č. 17 – Lov černé zvěře za období let 2006 až 2015 Lesy Janeček s.r.o.

Prováděný lov za sledované období v honitbě Lesy Janeček, s.r.o. znázorněný na obrázku č. 17 byl dále rozpracován po jednotlivých kategoriích odlovu za každý rok, viz obrázek č. 18.

Obrázek č. 18 – Lov černé zvěře dle kategorií za období let 2006 až 2015 v honitbě Lesy Janeček s.r.o.

Jak bylo již uvedeno, na lovu černé zvěře mají především podíl zaměstnanci společnosti Lesy Janeček, s.r.o. a menší se podílejí i ostatní lovci – účastníci 2 pořádaných nahánek. V roce 2007 došlo k ulovení největšího počtu 21 kusů lončáků za sledované období, ale zároveň od tohoto roku lov neustále klesal až do roku 2014, kdy bylo uloveno pouze 6 kusů. V roce 2015 bylo dosaženo zhruba trojnásobného navýšení odlovu na 19 kusů lončáků. Naproti tomu selat bylo v roce 2006 uloveno v honitbě nejméně za sledované období v počtu 6 kusů, zároveň došlo během následujících let k navýšení odlovu s drobnými ročními výkyvy. Lov od roku 2007 neklesl pod 11 kusů. V roce 2015 bylo uloveno v honitbě 19 kusů selat, což je největší počet za sledované období. Kňouři jsou uloveni v počtu 2 kusů v roce 2006 a 2008 a ještě 3 kusy v roce 2010. Naproti tomu za celé období let 2006 až 2015 nebyla v honitbě Lesy Janeček, s.r.o. ulovena žádná bachyně, a to proto, že je myslivci zde neloví.

Škody jsou především způsobovány černou zvěří uživatelům zemědělských pozemků, a to na TTP a částečně na orné půdě. S uživateli (zemědělci) se vždy snaží zástupce vlastníka honitby najít společnou řeč ohledně škod a dohodnout případný postup ohledně daného pozemku (tj. zvýšit lov, umístění loveckého zařízení, zřízení vnadivě atd.) vedoucích k redukci počtu černé zvěře a tím dosáhnout zmírnění škod. Nejčastější škody způsobuje černá zvěř těmto uživatelům obhospodařující zemědělské pozemky:

- MEFAS, s.r.o. – Bačetín,
- FARMA EKOLIFE – Orlické Záhoří.

Na pozemcích těchto zemědělců se nacházejí i další sousední honitby, kde jim divoká prasata působí škody. V honitbě lesy Janeček jsou škody o rozsahu asi okolo 30 ha na TTP, a to každoročně. Protože se jedná o horskou oblast, tak je zde velmi významně zastoupen lesní porost, který skýtá černé zvěři úkryt a zároveň možnost přecházet několik kilometrů z jednoho pozemku na druhý pozemek nepozorovaně. Pokud je v lesích velká úroda bukvic a žaludů, škody nebývají tak rozsáhlé.

5.1.3 Vyhodnocení získaných dat a informací od zemědělských subjektů

ORP Kostelec nad Orlicí

Na území ORP ve sledované lokalitě (honitbě) mysliveckého spolku Střezmá Olešnice bylo zjištěno, že vlastníků obhospodařující ornou půdu, jejíž rozloha nepřesahuje 2 ha je mnoho. Největšími zemědělskými subjekty obhospodařujícími půdu je farma Moravec, Jolan Bartošová, Zemědělské družstvo Mostek a Ludovít Novotný, kteří vznik každoročních škod způsobených černou zvěří na zemědělských porostech potvrdili.

Hlavním důvodem vzniku škod v dané lokalitě je umístění a osetí některých polí atraktivními plodinami pro černou zvěř a TTP v blízkosti lesního porostu. Honitbu tvoří ze 77 % zemědělské pozemky, z toho na ornou půdu připadá 61 %, a trvale travní porosty (dále jen TTP) 16 %, proto můžeme hovořit o tzv. polní honitbě. Zemědělské pozemky jsou rozprostřené v nadmořské výšce v rozmezí 250 až 300 m a řadíme je tak do výrobní oblasti řepařské.

V honitbě Střezmá–Olešnice byla do roku 2010 pěstována převážně kukuřice, pšenice, řepka olejka, obilí, brambory nebo hrách, ale s nárůstem stavů černé zvěře docházelo k čím dál větším škodám. Oslovení zemědělci jednomyslně uvádějí, že při zjištění škody telefonicky kontaktují zástupce mysliveckého spolku, hospodáře nebo předsedu, s kterým následně na místě vzniklou situaci ohledně škody řeší. Každý z dotazovaných zemědělců uvedl, že škody způsobené černou zvěří v jednotlivých letech si nikde neevidují a ani žádný zákon nebo vyhláška to nenařizuje. S rozsahem škody a finančním vyčíslením ztrát z výnosu seznámí uživatel pozemku zástupce mysliveckého spolku a snaží se spolu najít řešení. Vzniklé škody jsou převážně kompenzovány zvěřinou nebo brigádnickou činností členů mysliveckého spolku.

Farma Moravec, s.r.o., hospodaří na 350 ha, z toho je 250 ha orná půda a 100 ha TTP (60 % louky a 40 % paše). K snížení škod černou zvěří začala farma poslední 4 roky omezovat pěstování kukuřice a poslední 2 roky ji již nepěstují. Na orné půdě bylo v roce 2015 oseto 70 ha pšenice, 60 ha tritikale, 50 ha ječmene, 30 ha řepky, 30 ha jetele a 10 ha ovsu. V tomto roce na zemědělských pozemcích došlo ke škodě na 3 ha řepky ozimé a 4 ha TTP, viz obrázek č. 19.

Vzniklé škody byly zjištěny na půdních blocích 8102/2, 8102/7, 8103/3 a 8104/8 využívané jako TTP nebo stálá pastvina, průměrná sklonitost v rozmezí 2,20° až 5,41°, a půdním bloku 7104/1, který byl oset řepkou ozimou, průměrná sklonitost 1,49°, viz tabulka č. 10. Všechny uvedené půdní bloky navazují na lesní porost nacházející se mezi obcemi Olešnice, Paseky a Hřibiny-Ledská.

Tabulka č. 10 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Plodina	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	7104/1	16,23	standartní orná půda	3	řepka ozimá	2,1
2.	8102/2	3,54	stálá pastvina	1		0,7
3.	8102/7	3,78	stálá pastvina	1		0,7
4.	8103/3	2,42	TTP	0,5		0,95
5.	8104/8	4,62	TTP	1,5		0,95

Obrázek č. 19 – Mapa půdních bloků 8102/2, 8102/7, 8103/3, 8104/8 a 7104/1 (<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) náhrada vzniklé škody na řepce ozimé měla by na půdním bloku 7104/1 činit 2,94,- Kč za 1 m². Při poškození 3 ha řepky ozimé = 30 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 88 200,- Kč. Vznik škody na TTP určené na stálou pastvinu by měla na půdním bloku 8102/2 a 8102/7 činit 0,70,- Kč za 1 m². Při rozrytí 2 ha terénu pastvin = 20 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 14 000,- Kč. A další škoda vzniklá na TTP by měla na půdním bloku 8103/3 a 8104/8 činit 0,95,- Kč za 1 m². Rozrytí 2 ha terénu = 20 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 19 000,- Kč. Celková vyčíslená náhrada všech vzniklých škod způsobených černou zvěří na 7 ha uvedených pozemků by měla činit 121 200,- Kč. Výše uvedené sazby představují škodu skutečnou, protože došlo ke zmenšení majetku nejen očekávaného, ale už existujícího, při poškození nebo zničení polních plodin.

Po mysliveckém spolku nebylo farmou Moravec požadováno finanční plnění za škody způsobené černou zvěří, ale jeho členové v rámci brigádnické činnosti vyčistili sušárnu obilí uvedené farmy od obilných plev, a zároveň darovali majitelům 2 dospělé kusy ulovené černé zvěře.

Ludovít Novotný ze Zdelova, IČO: 499 23 455, který obhospodařuje celkem 125 ha TTP, na kterých vznikla škoda v roce 2015 a začátkem roku 2016. Pan Novotný si nechal vypracovat znalecký posudek, kde prohlídkou porostů - míst na půdních blocích 9602/1, 96002/11, 9701 a 9702 bylo zjištěno poškozením 8,70 ha trvale travních porostů, na kterých bylo nutné provést obnovu (orba střední, příprava-vláčení, válcování a setí a válcování). Založení nového porostu včetně nákupu osiva a práce činil 55 158,- Kč, k tomu bylo nutné ještě započítat náklady na urovnání přisetí 30 %, výsevek na 2,6 ha a 50 %, výsevek na 2,2 ha. Celkové náklady na obnovu porostu byly tedy vyčísleny na 69 918,- Kč. Dále k této částce bylo připočteno 28 500,- Kč za ztrátu 190 tun na produkci. Celková škoda na TTP byla tedy vyčíslena na částku 98 418,- Kč bez DPH v ceně obecné, která odpovídá stavu nabídky a poptávky srovnatelných produktů. Znalecký posudek předložil pan Novotný třem zástupcům mysliveckých spolků a požadoval úhradu poměrné části finančních prostředků. S výsledkem jednání nebyl spokojen, obdržel pouze 5 tisíc korun od jednoho mysliveckého spolku, zbylí dva uživatelé honiteb zpochybňovali předložený znalecký posudek o škodách způsobených černou zvěří a nemají zájem věc řešit. Největší problém spatřuje farmář v umístění pozemků, které zasahují svou polohou do čtyř honiteb ORP Kostelec nad Orlicí. Dále

uvedl, že před 4 lety osel 10 ha pole kukuřicí, ale divoká prasata způsobila během několika týdnů škodu na plodině ve výši 100 tisíc. Finanční náhradu škody požadoval po dvou uživatelích honiteb, ale bez úspěchu. Od té doby kukuřici nepěstuje.

Jako poslední příklad je uvedena škoda z ledna roku 2016 na TTP, půdní blok 9401–0 o výměře 9,03 ha, obvod 1 666,25 m, průměrná sklonitost 0,75°, způsobená černou zvěří nerovnoměrným rozrytím terénu na celé ploše v rozsahu cca 2 ha, viz obrázek č. 20. Půdní blok je využíván pro stálou pastvu, nachází se 1 km od obce Častolovická Horka, kdy z jedné strany pozemek navazuje na komplex lesního porostu a z druhé strany je lemován řekou Divoká Orlice.

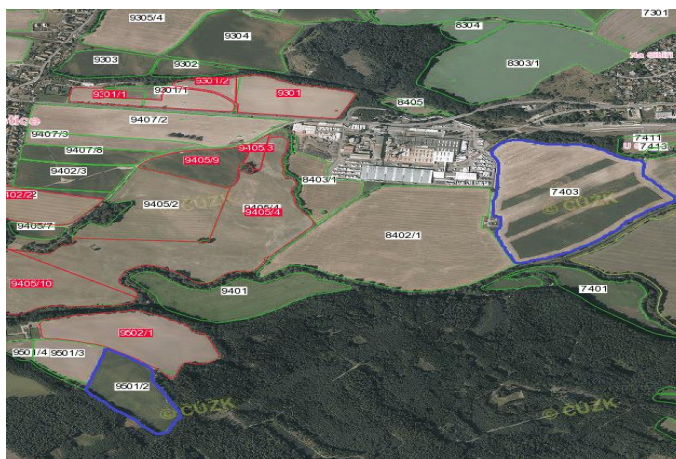
Obrázek č. 20 – Mapa půdního bloku 94401–0 (<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Podle metodiky Charvát a Mikulky (2012) náhrada škody vzniklé černou zvěří by měla činit 0,70,- Kč za 1 m². Při poškození 2 ha TTP = 20 000 m² by náhrada škody bez vynaložených nákladů (např. za neprovedenou sklizeň) dosáhla výše 14 000,- Kč.

Zemědělské družstvo Mostek, s.r.o. se sídlem Sudličková Lhota, Choceň, ID: 7281, hospodaří v honitbě Střezmá–Olešnice na zemědělských pozemcích o celkové výměře 517,06 ha. V září 2016 byla zjištěna škoda na kukuřici pěstované na půdním bloku 7403, výměra 23,92 ha (standartní orná půda), průměrná sklonitost 0,52°, a půdním bloku 9501/2 o výměře 6,69 ha (standartní orná půda), průměrná sklonitost 0,74°, viz obrázek č. 21.

Půdní blok 7403 je umístěn mezi potokem (ramenem řeky Bělá) a řekou Divoká Orlice u městyse Častolovice. Ze všech stran na něj navazují zemědělské pozemky, mimo jednu část okraje pozemku, v níž je umístěna továrna společnosti ORSIL.

Půdní blok 9501/2 leží 0,5 km od obce Častolovická Horka, ze $\frac{3}{4}$ jej obklopuje lesní porost a z $\frac{1}{4}$ zemědělské pozemky.

Obrázek č. 21 – Mapa půdního bloku 9501–2 a 7403
(<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Z výměry půdních bloků 7403 a 9501/2 byla zjištěna celková škoda na 5 ha kukuřice, kterou prokazatelně způsobila černá zvěř, viz tabulka č. 11. Dále bylo fotograficky zadokumentováno částečný rozsah poškození zemědělské plodiny (kukuřice) na půdním boku 9501/2, viz obrázek č. 22.

Obrázek č. 22 – půdní blok 9501/2 – část poškození porostu kukuřice.

Tabulka č. 11 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Plodina	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	7403	23,92	standartní orná půda	1,5	Kukuřice	2,85
2.	9501/2	6,69	standartní orná půda	2	Kukuřice	1,80

Podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) by náhrada vzniklé škody na kukuřici, určené na zrno, měla na půdním bloku 7403 činit 2,85,- Kč za 1 m². Při poškození 1,5 ha kukuřice = 15 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 42 750,- Kč. Vznik škody na kukuřici určené na siláž a její náhrada by měla na půdním bloku 9501/2 činit 1,80,- Kč za 1 m². Při poškození 2 ha kukuřice = 20 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 36 000,- Kč. Celková náhrada vzniklých škod na 3,5 ha uvedených pozemků by měla činit 78 750,- Kč. Výše uvedené sazby představují škodu skutečnou, protože došlo ke zmenšení majetku nejen očekávaného, ale už existujícího, při poškození nebo zničení polních plodin.

ORP Rychnov nad Kněžnou

Na území ORP ve sledované lokalitě – soukromé honitbě Lesy Janeček, s.r.o. bylo zjištěno, že majitel vlastní 1 130 ha převážně lesního porostu z celkové výměry honitby 1 870 ha a 405 ha TTP. Vlastníků TTP jejichž výměra pozemku nepřesahuje 5 ha, je v dané lokalitě minimum, ale většinou zde hospodaří uživatelé či vlastníci pozemků, jejichž výměra přesahuje 50 ha. Mezi největší zemědělské subjekty obhospodařující TTP, na níž se nachází honební pozemky honitby Lesy Janeček, s.r.o., patří farma EKOLIFE, společnost MEFAS, s.r.o. a Adam Kotyza. Zde černá zvěř způsobuje svým rozrýváním zeminy škody na zemědělských porostech každoročně.

Mezi hlavní důvody vzniku škod černou zvěří v dané oblasti je především v lokalitě a umístění TTP, které buďto přímo navazují na lesní porost nebo jsou v blízkosti lesa. Honitbu tvoří především z 66,44 % lesní porosty a z 22,66 % TTP, z tohoto důvodu můžeme hovořit o tzv. lesní honitbě. TTP jsou rozmístěny v nadmořské výšce od 550 m až 750 m a řadíme je tak do výrobní oblasti pícinářské.

Oslovení uživatelé pozemků (zemědělci) uvádějí různý způsob k přístupu řešení škod vzniklých černou zvěří. Někteří zemědělci při zjištění škody na TTP vůbec rozsah

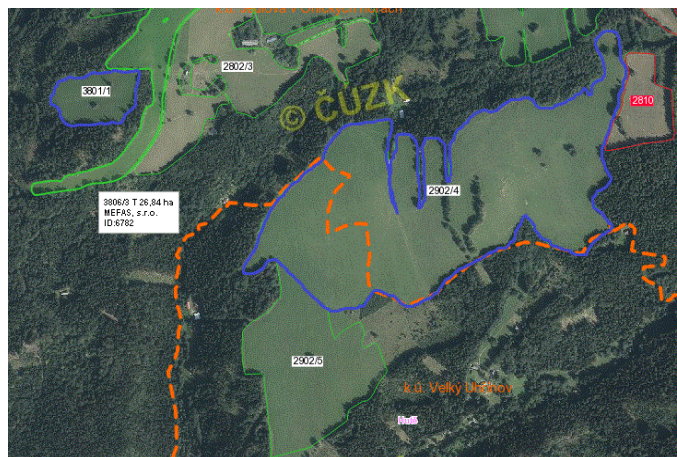
škody nezjišťují, nikomu ze zástupců uživatelů honitby nevolají a uvedou rozrytý terén do odpovídajícího stavu na vlastní náklady. Jiní při zjištění škody sice telefonicky kontaktují zástupce mysliveckého hospodáře nebo předsedu spolku a s ním procházejí místa, kde černá zvěř svým rytím způsobila na zemědělském porostu škodu, ale jen proto, aby viděli, že škody jim vznikají. Protože majitel honitby pan Janeček, respektive jeho podřízený, který převážně řeší tyto škody s uživatelem zemědělských pozemků, mají vstřícné a slušné jednání nepožadují od nich finanční kompenzaci, za to každý rok dostanou kus zvěřiny. Každý z dotazovaných zemědělců uvedl, že škody způsobené černou zvěří si nikde neevidují, protože jim to žádný zákon nenařizuje.

MEFAS, s.r.o., se sídlem Bačetín – Sudín, č. p. 1, DIČ CZ 225255231 – byla založena dvěma společníky v roce 1996 a hospodaří na 198 ha TTP, z toho 50 ha (louky a pastviny), 80 ha (Chráněná krajinná oblast) a 68 ha (vlhkomilné louky). Společnost se zabývá chovem 140 kusů krav bez tržní produkce mléka. Pro pastvu využívá celkem 123 ha a na vlhkomilných loukách nepasou dobytek. Zemědělské pozemky zasahují do 4 katastrů obcí Deštné v Orlických horách, Bystré, Ohnišov a Jedlová a do 4 honiteb Lesy Janeček, s.r.o., Lesy Kolowrat, MS Bystré a MS Ohnišov.

Černá zvěř způsobuje z jara každý rok škody jako i v roce 2016, a to převážně v honitbě Lesy Janeček, s.r.o., na TTP v rozsahu do 32 ha. Na obrázku č. 23 jsou vyznačené pozemky v katastrálním území obce Jedlová, kde byly zjištěny škody na půdním bloku 2902/4 o výměře 35,42 ha, obvod 4 298,99 m, průměrná sklonitost 7,26° rozsah škody do 30 ha a na půdním bloku 3801/1 o výměře 2,66 ha, obvod 648,87 m, průměrná sklonitost 9,23° rozsah škody do 2 ha, viz obrázek č. 24. Tyto půdní bloky jsou využívány jako pastvina.

Pro výpočet vzniklé škody černou zvěří na zemědělských pozemcích byla použita metodika Charváta a Mikulky (2012), kde by náhrada měla činit 0,70,- Kč za 1 m². Při poškození 30 ha TTP = 300 000 m² by náhrada dosáhla výše 210 000,- Kč a za poškození 2 ha TTP = 20 000 m² by náhrada dosáhla výše 14 000,- Kč. Celková vzniklá škoda černou zvěří na TTP činí 224 000,- Kč. V obou případech jsou škody uvedeny bez vynaložených nákladů (za neprovedenou sklizeň). Vzniklé škody nejsou uplatňovány na uživateli honitby, a to z důvodu, že si nechtějí majitelé společnost dělat mezi lidmi ve vesnici zle a zároveň vědí, že vzniklá škoda by jim nebyla i tak plně uhrazena. Vymáhat škodu soudně je velmi zdlouhavé a finančně nákladné. Každý rok

dostávají jako pozornost od Lesů Janeček, s.r.o. zvěřinu. Po celou dobu existence společnosti MEFAS, s.r.o. úpravu po rozrytí terénu na TTP řeší přesmykováním 1 až 2 krát z jara a později mulčováním nedopasků, vše na vlastní náklady.

Obrázek č. 23 – Mapa půdního bloku 2902/4 a 3801/1 (<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Obrázek č. 24 – půdní blok 3801/1.

Příčinu vzniku škod černou zvěří spatřuje zástupce společnosti MEFAS, s.r.o. především v poloze umístění půdních bloků, které jsou obklopeny lesním porostem a divočáci tak mají volný a nikým nerušený přístup na louky a pastviny. Další možná příčina vzniku škod spočívá v malém počtu myslivců (asi 6 osob), kteří vykonávají v honitbě Lesy Janeček, s.r.o. právo myslivosti a nemohou tedy lovit na více místech

najednou, celou noc a třeba i několik dní po sobě, pokud je to nutné, protože druhý den musí jít do práce.

Společnost MEFAS, s.r.o. k zabránění škod před černou zvěří dříve používala ohraničení pastvin za pomoci elektrického ohradníku o výšce 90 cm se dvěma nataženými dráty. V současné době používá pouze jeden natažený drát ve výšce 90 cm, protože spodní drát byl velmi často černou zvěří poškozen (přetržen). Jiná opatření svých pozemků, např. pachové ohradníky, nedávají, ale do budoucna o tom uvažují. Ze strany uživatele Lesy Janeček, s.r.o. také nikdy neviděli v honitbě rozmístěny pachové ohradníky. Myslivcům umožňují postavení loveckých zařízení na krajích svých zemědělských pozemků a zřízení vnadiště na mezích nebo okraji lesa. Ohledně vzniku škod černou zvěří by si přáli v zákoně o myslivosti přesně definovat jaká opatření a v jakém rozsahu musí udělat uživatel pozemku a uživatel honitby.

Farma EKOLIFE Orlické Záhoří, IČO 46505857 – jedná se o družstvo vlastníků ekologicky hospodařící, které bylo založeno v roce 1992 po privatizaci státního statku. V současné době chovají 280 kusů krav bez tržní produkce mléka. Farma disponuje celkem 730 ha TTP (tj. louky a pastviny), které 2 krát ročně poseče a také každý rok dělají konzervované objemové krmivo pro dobytek. Na jejich zemědělských pozemcích jsou 3 uživatelé honiteb, a to Trčkov–Kolloredo Mansfeld (130 ha), Lesy Janeček, s.r.o. (260 ha) a Kolowratské lesy (350 ha). Část zemědělských pozemků tvoří hranici s Polskem. Škody způsobené černou zvěří jsou každý rok převážně zjara na vlhčích místech, např. podél potoka a na melioracích, u vnadišť a v blízkosti lesa.

V roce 2016 došlo k celkové škodě na 25 ha TTP v honitbě Kolowratské lesy na půdním bloku 3301/1 o výměře 10,67 ha vzniklá škoda 9 ha a v honitbě Lesy Janeček, s.r.o., viz obrázek č. 25, kdy z výměry na kreslených jednotlivých půdních blocích 6704/1, 6801/1 a 5602/6 byla zjištěna celková škoda 16 ha, kterou prokazatelně způsobila černá zvěř, viz tabulka č. 12.

Obrázek č. 25 – Mapa půdního bloku 6704/1, 6801 a 5602/6
(<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Fotograficky zadokumentována škoda způsobena černou zvěří, tj. rozrytí povrchu TTP půdního bloku 6704/1, viz obrázek č. 26.

Obrázek č. 26 – půdní blok 6704/1.

Tabulka č. 12 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	5802/6	50,51	TTP - pastva	10	0,70
2.	6704/1	2,13	TTP - louka	1	0,70
3.	6801	25,32	TTP - pastva	5	0,70

Na základě použité metodiky Charváta a Mikulky (2012) náhrada za vzniklé škody černou zvěří na půdních blocích uvedené v tabulce č. 12 by měla činit 0,70,- Kč za

1 m², jak za pastviny, tak za louky. Při celkovém poškození 16 ha TTP = 160 000 m² by náhrada škody bez vynaložených nákladů (např. za neprovedenou sklizeň) dosáhla výše 112 000,- Kč. Pokud k této částce ještě připočteme škodu 63 000,- Kč na TTP v honitbě Kolowratské lesy dostaneme konečnou částku ve výši 175 000,- Kč.

Farma EKOLIFE řeší rozrytý povrch půdy na lukách a pastvinách způsobený černou zvěří urovnáním drnu, tj. za pomoci těžkých a lehkých smyků nebo diskovacího kultivátoru, poté následuje převálení. Při velkém výskytu kamení na upravovaných TTP je nutný ruční sběr, vše na vlastní náklady. Za vzniklé škody způsobené černou zvěří není požadováno od uživatelů či vlastníků honiteb finanční odškodnění, majitel vždy dostává darem zvěřinu. Dále v honitbě Kolowratských lesů umožnili jedné osobě-zaměstnanci z EKOLIFE, který má platný lovecký lístek a pojištění, lovit černou zvěř na pozemcích farmy.

Podle názoru majitele farmy černá zvěř působí škody na jeho zemědělských porostech, ale výskyt divočáků (hlavně dospělé zvěře) je minimální. Jedná se spíše o nárazovou škodu, proto ve většině případů ani nevolají zástupcům uživatelů honiteb, když zjistí škodu na svých pozemcích. Černá zvěř přechází v hojných počtech na zemědělské pozemky farmy především z polské strany, protože má zde vytvořený přirozený koridor migrace a opět se vrací nad ránem nazpět. Další příčiny vidí v tom, že v místních lesích je velmi málo mlazín (tj. mladého a nízkého porostu), kde by prasata mohla být a hledat si potravu. Velké škody vznikají na některých loukách a pastvinách, kde si myslivci samovolně zřídili vnaďiště nebo krmeliště, a černá zvěř svým rytím tak působí značné škody. Proto je nutné, aby tato zařízení byla směřována na okraj lesů nebo přímo do lesa. Problém představuje i současná výměra honitby, kdy zákon o myslivosti stanoví minimální výměru 500 ha souvislé honební plochy a uživatelé zemědělských pozemků, kteří např. obhospodařují více než 200 ha, nemohou vykonávat právo myslivosti a ani jinak se podílet na ochraně či lovu černé zvěře.

ORP Dobruška

Ve sledované lokalitě – honitbě mysliveckého spolku Dobré bylo zjištěno, že ornou půdu a TTP obhospodařují převážně velké společnosti nebo vlastníci (uživatelé) zemědělských pozemků o rozloze nad 200 ha, zabývající se rostlinnou nebo živočišnou výrobou. Mezi tyto velké společnosti patří LABRIS, s.r.o., EKO FARMA a Farma POLÁČEK. Uživatelů menších zemědělských pozemků, kteří pěstují zemědělské

plodiny a porosty, je velmi málo, neboť většina vlastníků své pozemky pronajala právě velkým společnostem nebo soukromníkům. S uvedenými zemědělskými subjekty obhospodařujícími půdu bylo osobně hovořeno a v některých případech jimi umožněno zadokumentovat rozsah vzniklých škod způsobených černou zvěří. Všichni dotazovaní potvrdili, že jim černá zvěř způsobuje škody na zemědělských porostech každoročně.

K hlavním důvodům vzniku škod ve sledované honitbě MS Dobré patří opět umístění pozemků v blízkosti lesního porostu po případné osetí některých polí atraktivními plodinami pro černou zvěř. Honitba je tvořena ze 47 % zemědělskými pozemky a 31 % lesním porostem, proto i zde můžeme hovořit o tzv. polní honitbě. Zemědělské pozemky jsou rozprostřené v nadmořské výšce v rozmezí 400 až 750 m a řadíme je tak převážně do výrobní oblasti bramborářské, malou část pozemků do pícniářské.

Na zemědělských honebních pozemcích MS Dobré se nacházejí hlavně TTP, ale je zde např. pěstována i kukuřice, obilniny, ozimá řepka, mák, ostropestřec, jeteloluskoviny a brambory. Posledních 7 let docházelo k postupnému nárůstu škod způsobené černou zvěří na zemědělských porostech, ale v současné době je rozsah škod již ustálený. Někteří oslovení zemědělci uvádějí, že při každé zjištěné škodě telefonicky kontaktují mysliveckého hospodáře spolku, s kterým následně na místě vzniklou situaci ohledně škody řeší. Jiní zase uvádějí, že pokaždé telefonicky mysliveckého hospodáře nekontaktují, protože od MS Dobré jakoukoliv náhradu nepožadují, a proto nemají důvod o vzniklé škodě nikoho z řad myslivců informovat. Zemědělci uvedli, že škody způsobené černou zvěří v jednotlivých letech si nikde neevdují, jestliže je škoda většího rozsahu, řeší to ihned s mysliveckým hospodářem. Co se týče ročního rozsahu škod a finančního vyčíslení ztrát z výnosu mimo Farmy Poláček, nikdo z oslovených zemědělců si tyto ztráty způsobené černou zvěří nepočítá a nevyčísľuje, ale vždy hledají s myslivci řešení, jak škodám další rok zabránit. MS Dobré daruje zvěřinu nebo domácí zvěřinové klobásy shora uvedeným zemědělcům jako omluvu a malou pozornost za jejich kladný přístup ke způsobeným škodám černou zvěří, kromě Farmy Poláček, kde je škoda hrazena zásadně z finančních prostředků spolku.

LABRIS, s.r.o., sídlo Dobré 51, IČO 25277367, společnost zabývající se konvenčním zemědělstvím na 500 ha orné půdy. Z toho každý rok pěstují na 150 ha krmnou pšenici, na 120 ha ozimou řepku a mák, na 40 ha hrách a 20 ha ostropestřec. Každý rok jinou část pozemků pronajímají panu Josefu Štěpánovi, který pěstuje brambory. Zemědělské

pozemky zasahují do katastrálního území obce Kamenice, Hlinné, Rovné a Domašín. Na tomto území jsou dvě honitby MS Dobré a MS Domašín.

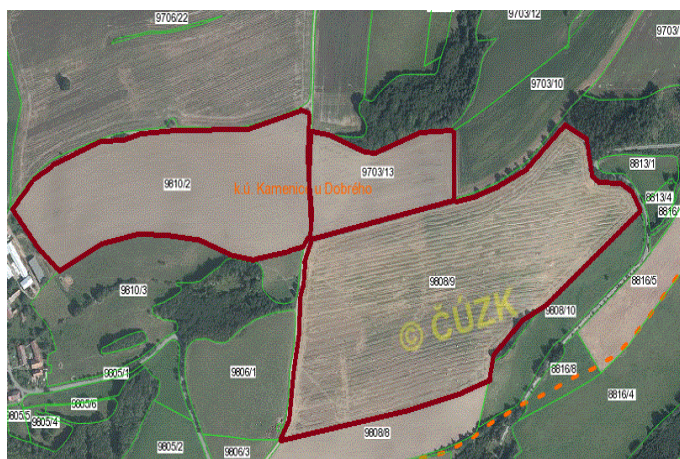
V roce 2014 černá zvěř po zasetí pšenice velkou část zrna následující den vyryla (půdní blok 9808/9). Pole bylo nutno znovu osít, ale škoda nebyla nijak řešena. Na obrázku č. 27 jsou vyznačené půdní bloky 9808/9, 9810/2 a 9703/13 v katastrálním území Kamenice u Dobrého, na kterých došlo v roce 2015 ke škodám na zemědělských plodinách, viz tabulka č. 13.

Tabulka č. 13 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Plodina	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	9808/9	19,47	standartní orná půda	0,5	pšenice	2,20
2.	9810/2	10,90	standartní orná půda	0,3	řepka ozimá	3,17
3.	9703/13	3,93	standartní orná půda	0,4	řepka ozimá	3,17

Z obrázku č. 24 je patrné, že všechny tři půdní bloky navazují jeden na druhý a část hranice pozemků přechází do menšího lesního porostu, který je poblíž rozsáhlejších lesních komplexů odkud černá zvěř přichází. Podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) náhrada vzniklé škody na pšenici měla by na půdním bloku 9808/9 činit 2,20,- Kč za 1 m². Při poškození 0,5 ha pšenice (krmá) = 2 500 m² by náhrada škody dosáhla výše 5 500,- Kč. Náhrada vzniklé škody na řepce ozimé měla by na půdních blocích 9810/2 a 9703/13 činit 3,17,- Kč za 1 m², což při poškození 0,7 ha = 7 000 m² by náhrada škody dosáhla celkové výše 22 190,- Kč.

Celkově vyčíslená náhrada všech vzniklých škod způsobených černou zvěří v roce 2015 na 1,2 ha uvedených půdních blocích by měla činit 27 690,- Kč.

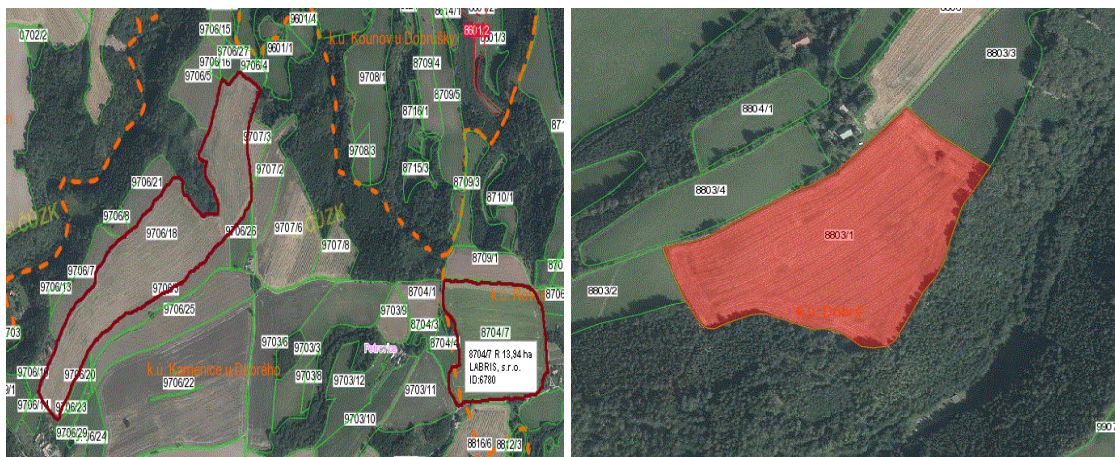
Obrázek č. 27 – Mapa půdních bloků 9808/9, 9810/2 a 9703/13
(<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

V následujícím roce 2016 došlo k nárůstu škod způsobených černou zvěří, a to na půdním bloku 8704/7 (pšenice) v katastrálním území Rovné u Dobrého, 8803/1 a 9706/18 (řepka ozimá) v katastrálním území Dobré, viz tabulka č. 14.

Tabulka č. 14 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Plodina	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	8704/7	13,93	standartní orná půda	1	pšenice	2,20
2.	8803/1	4,88	standartní orná půda	0,5	řepka ozimá	3,17
3.	9706/18	25,14	standartní orná půda	1,5	řepka ozimá	3,17

Na obrázku č. 28 jsou zvýrazněné hranice dvou půdních bloků 8704/4 a 9706/18, kde do části pozemku zasahuje lesní porost nebo v blízkosti se nachází les. Na obrázku č. 26 je vidět půdní blok 8803/1 obklopený z více než poloviny lesním porostem, odkud černá zvěř nepozorovaně vstupuje na zemědělský pozemek.

Obrázek č. 28 a č. 29 – Mapa půdních bloků 8704/7 a 9706/18, 8803/1

(<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) náhrada vzniklé škody na krmnou pšenici měla by na půdním bloku 8704/7 činit 2,20,- Kč za 1 m². Při poškození 1 ha pšenice = 10 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 22 000,- Kč, a celkové náhrady na řepce ozimé měly by na půdních blocích 9706/18 a 8803/1 činit 3,17,- Kč za 1 m², takže při poškození 2 ha = 20 000 m² by náhrada škody dosáhla výše 63 400,- Kč.

Celkově vyčíslená náhrada všech vzniklých škod v roce 2015 na 3 ha uvedených půdních blocích způsobené černou zvěří by měla činit 85 400,- Kč.

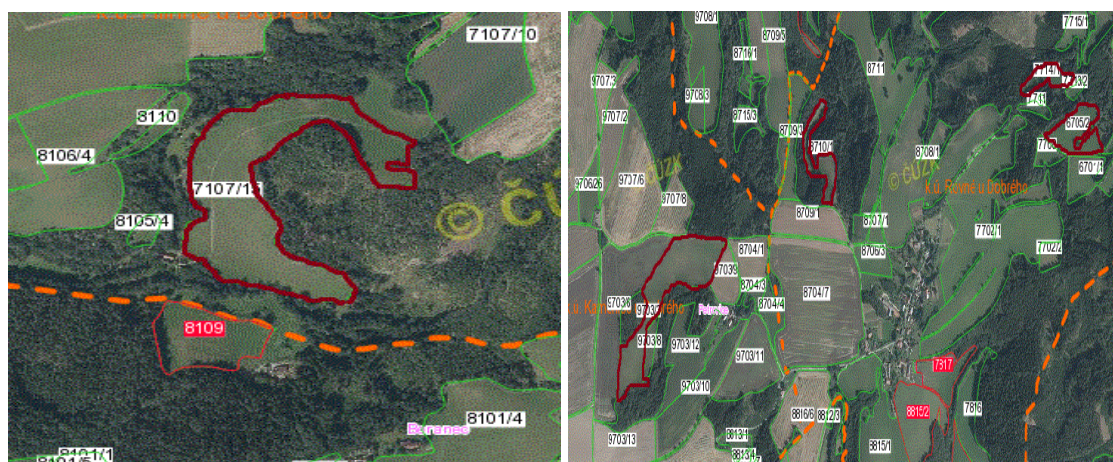
Jak bylo uvedeno zástupcem společnosti LABRIS, s.r.o., náhrada škody není po MS Dobré uplatňována, protože pokud by každý rok měli členové spolku uhradit veškeré finanční náklady za vznik škod, tak by museli během 2 let ukončit svoji činnost pro nedostatek financí. Majitel i zaměstnanci společně se s myslivci navzájem znají, a proto si nechtějí dělat mezi sebou zlou krev. Zároveň nemají zájem o likvidaci mysliveckého spolku. Pokud je nutné řešit škody způsobené černou zvěří na zemědělských kulturách a pozemcích, vždy najdou společnou řeč se zástupcem mysliveckého spolku, proto škody řeší tímto způsobem.

EKOFARMA Strakovec, s.r.o., IČ 25968769, sídlo v obci Dobré 51 – byla založena v roce 2002 v podhůří Orlických hor, jedná se o ekologicky hospodařící farmu, jejíž pozemky o výměře 500 ha TTP (louky a pastviny), jsou začleněny v honitbě Kounov, Bačetín, Osečnice, Deštné a Dobré. Činnost farmy je zaměřena na chov 180 kusů krav bez tržní hodnoty produkce mléka, dále odchov zástavového skotu a produkce vlastních

krmiv. TTP jsou využívány především na pastvu dobytka, ale i na výrobu objemového krmiva, tj. senáže a sena.

Černá zvěř na TTP způsobuje škody svým rytím, převážně v jarním období, kde dokáže při hledání potravy (např. žížal nebo kořínků rostlin) jedna tlupa během noci rozrýt až 0,5 ha pozemek.

Ke škodám bylo zjištěno následující: v roce 2016 černá zvěř způsobila celkem škody o celkové výměře 15 ha na půdních blocích 7107/15 kat. území Hlinné u Dobrého, viz obrázek č. 30 a půdních blocích 8710/1, 6705/2 a 7714/1 katastrální území Rovné u Dobrého, viz obrázek č. 31 a 9703/3 katastrální území Kamenice u Dobrého, viz obrázek č. 32 a č.33 – označené půdní bloky.

Obrázek č. 32 a č. 33 – Mapa půdních bloků 7107/15 a 9703/3, 7714/1, 6705/2 a 8710/1 (<http://eagri.cz/public/app/lpisext/lpis/verejny2/plpis/>).

Obrázek č. 30 – půdní blok 7714/1 a č. 31 – půdní blok 7107/15 rozrýtí povrchu TTP.

Z obrázků č. 32 a č. 33 je patrné umístění půdních bloků, které obklopuje lesní porost mimo půdního bloku 9703/3, na který navazují mimo lesa i další zemědělské pozemky.

To může mít za následek častější působení škod černou zvěří, pokud jsou pozemky uvnitř lesního porostu, protože zvířata nemusejí vycházet z úkrytu, který jim skýtá les. V tabulce č. 15 je uvedena celková výměra v hektarech jednotlivých půdních bloků včetně poškozené výměry.

Tabulka č. 15 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	9703/3	6,82	TTP – louka	0,9	0,75
2.	7714/1	1,14	TTP – stálá pastvina	0,3	0,70
3.	6705/2	2,38	TTP – louka	0,75	0,75
4.	8710/1	1,56	TTP – stálá pastvina	0,5	0,70
5.	7107/15	5,39	TTP – louka	1,5	0,75

Náhrada vzniklé škody způsobené černou zvěří podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) by měla činit u TTP (stálá pastvina) 0,70,- Kč za 1 m² a u TTP (louka) 0,75,- Kč za 1 m². Při celkovém poškození TTP 0,48 ha - stálých pastvin = 7 000 m² by náhrada dosáhla výše 4 900,- Kč a při poškození TTP 1,39 ha – luk = 31 500 m² by náhrada dosáhla výše 23 625,- Kč, v obou případech je to bez vynaložených nákladů (např. za neprovedenou sklizeň). Uvedené sazby představují škodu skutečnou, protože poškození nebo zničení TTP je zmenšení majetku nejen očekávaného, ale již existujícího. Celkové náhrada za vzniklé škody způsobené černou zvěří na TTP by dosáhla výše 28 525,- Kč.

Jak již bylo několikrát zmíněno, náhrada škod nejsou po MS Dobře uplatňovány ani od dalších uživatelů jiných honiteb, protože jsou pro ně zanedbatelné. Jediný problém vidí v tom, že černá zvěř svým rytím způsobí na půdním bloku TTP větší škodu. Přijde-li kontrola ze SZIF (Státní zemědělský intervenční fond), může to mít následně vliv na dotace.

Tabulka č. 16 – Výměra v ha dle LPIS a zjištěná výše škody (Charvát a Mikulka, 2012).

Počet	Půdní blok dle LPIS	Celková výměra v ha	Využití	Výměra poškozené plochy v ha	Plodina	Kč/m ² (zničené plochy)
1.	0005/5	8,89	standartní orná půda	1,33	kukuřice	1,50
2.	9703/10	5,03	standartní orná půda	0,75	kukuřice	1,50

Obrázek č. 35 – půdní blok 9703/10, částečné poškození zemědělského porostu kukuřice.

Podle metodiky Charváta a Mikulky (2012) náhrada vzniklé škody na silážní kukuřici měla by na půdních blocích 0005/5 a 9703/10 činit 1,50,- Kč za 1 m². Při součtu výměry poškozené plochy 2,08 ha silážní kukuřice = 20 800 m² by náhrada škody dosáhla výše 31 200,- Kč v honitbě MS Dobré. Náhrada další způsobené škody 2,92 ha na siláži kukuřici v honitbě Osečnice by dosáhla výše 43 800,- Kč. Celkové náhrady vzniklých škod na 5 ha zemědělské půdy v honitbách MS Dobré a MS Osečnice by měla činit 75 000,- Kč. Výše uvedené sazby představují škodu skutečnou, protože došlo ke zmenšení majetku nejen očekávaného, ale už existujícího, při poškození nebo zničení polních plodin. Pan Poláček požadoval po uživateli honitby MS Dobré uhrazení finanční částky 10 000,- Kč. Podle jeho slov nikdy nechce uhradit 100 % částky. Vždy se snaží dohodnout s uživatelem honitby o náhradě škody, ale ne pokaždé to jde. V minulých letech si nechal vyhotovit na vzniklé škody černou zvěří znalecký posudek, pokud nebyla vstřícnost od uživatele honitby, který nechtěl přistoupit na jeho finanční návrh odškodnění.

Postup při zjištění škod způsobených černou zvěří je stejný jako u většiny ostatních zemědělských subjektů. Nejdříve sám zhodnotí rozsah škod, a pokud vyhodnotí, že

nejdou již únosné, tak telefonicky kontaktuje mysliveckého hospodáře spolku, následně se setkají na místě vzniku škody a dohodnou podmínky odškodnění. Zástupci MS Dobré jsou povětšinou ochotni jednat o škodách, ale ne vždy je to snadné. Co se týče škod na TTP, pohybují se maximálně do 2 ha ročně, převážně z jara na pozemcích v blízkosti lesního porostu, ale v honitbě Dobré ještě žádné škody tento majitel neřešil. Při každoročním osevu a ošetření jednotlivých zemědělských plodin na svých pozemcích využívá rad akreditovaného zemědělského poradce.

Podle pana Poláčka, který je myslivec a jeho otec je dokonce členem Řádu Svatého Huberta, za současných podmínek stanovených zákony myslivost provozovat nelze. Nejdůležitější věc, kterou by rád změnil, je od základu přepracovat zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti, který v současné době neumožňuje vlastníkům pozemků, kteří nemají souvislé pozemky o výměře 500 ha, založit si honitbu nebo alespoň lovit zvěř na svých pozemcích, a tak zabránit vzniku škod černou zvěří. Dále si myslí, že by bylo dobré pro hospodaření a chov s divokou zvěří zakládat velké honitby nad 2 000 ha a to samé platí o počtu členů spolku. Čím více členů, tím je i větší kontrola mezi nimi a eliminují se nežádoucí jevy, jako např. pytláctví nebo že spolek řídí pouze určitý okruh lidí. Zemědělci obhospodařující pozemky v honitbě, kteří disponují loveckým lístkem, by měli mít možnost členství v mysliveckém spolku, a tím se podílet např. na přípravě plánu lovu a opatřeních k zabránění škod. Odpovědnost, tj. výkon práva myslivosti za škody, aby přešla na uživatele honebních pozemků a ne na myslivecké spolky. Tím by uživatel sám rozhodl jak řešit škody (vše si zajistí sám). Důležitým aspektem je změna Mysliveckého zákona západoevropské úrovní, a ne té stávající. Žebříček hodnot uspokojení v myslivosti je nyní postaven na požitku z lovu, vlastním uspokojení, následují škody a jejich vyrovnání a na posledním místě je úhrada ročního nájemného majiteli pozemku (velmi nízké). Žebříček hodnot musí být ale uspořádán přesně naopak. Velkým problémem je větší počet vnadišť, které mimo jiné myslivci zakládají na nevhodných místech, např. na pastvinách nebo přímo v zemědělských kulturách. Upravit vyhlášku ohledně velikosti při normování černé zvěře. Dále se domnívá, že 200 metrová hranice od sousední honitby, kde nesmí být postaveno lovecké zařízení, je nesmysl. Rád by viděl pro vlastníky pozemků zvýšení finanční částky nájemného ze současných 8 až 10,- Kč za 1 ha minimálně na 100,- Kč, a rozlišovat zvlášť lesní a polní honitbu podle druhu zvěře, která na území žije.

K předcházení škod sám instaluje pachové ohradníky u polí, vytváří 12 metrové erozní pásy vedle kukuřice nebo oseje na větší plochy kukuřice okolo nebo vedle ní jiný porost, např. obilí, které dříve sklídí. Myslivcům je tímto opatřením umožněno lépe provádět lov, pokud černá zvěř vytahuje z lesa přes sklizený porost do zemědělské plodiny.

Vyhodnocení za celý region Rychnovska

Při dotazování zemědělských subjektů, proč nevyčísľují všechny škody způsobené černou zvěří uživatelům honiteb (mysliveckým spolkům), odpověděli všichni dotazovaní, až na pana Poláčka, že příčina problému v uplatňování nároku na náhradu škody je ve špatném znění § 55 odst. 1 písm. a) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Zde je uvedeno, že žadatel může uplatnit nárok na náhradu škody do 20 dnů od dne, kdy škoda na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech vznikla, protože je prakticky nemožné, aby každý den své pozemky kontrolovali a případné nově vzniklé škody zadokumentovali. Tento moment je velmi důležitý z důvodu soudního jednání, kdy právě zemědělec musí být schopen doložit příčinu, rozsah a dobu vzniku škody. Soudní projednávání žaloby bývá velmi zdlouhavé, finančně nákladné (musí si platit advokáta, který je ve sporu zastupuje) a výsledek i tak bývá nejistý.

Jako poslední negativní věc vidí zemědělci v tom, že pokud by měli myslivci (uživatel honitby) platit desetitisíce až statisíce za každoroční škody způsobené zvěří na zemědělských porostech, tak 80 % spolků v ČR by muselo ukončit svojí činnost, protože na úhradu škod nemají peníze. Takovýto přístup by vyvolal mezi zemědělci a myslivci žijícími v jedné vesnici velké sousedské rozepře, pomluvy a nesnášenlivost a to většina zemědělců nechce.

5.1.4 Vyhodnocení získaných dat a informací od ostatních subjektů (soudy, místně příslušná ORP)

V rámci získání podkladů k způsobeným škodám černou zvěří na zemědělských kulturách bylo osobně provedeno šetření u Okresního soudu Rychnov nad Kněžnou, kde byl vznesen dotaz, zda soud v minulosti řešil nějaké takové kauzy. Na místě bylo zjištěno, že za posledních deset let Okresní soud žádné rozhodnutí ohledně škod

způsobených na zemědělských kulturách černou zvěří v regionu Rychnovsko neřešil a nevydal.

Dále byly vyžádány podklady, jako je statistika odlovu černé zvěře za poslední 10 let a informace o nařízeních a přijatých opatřeních od orgánu státní správy myslivosti z jednotlivých ORP Dobruška, ORP Kostelec nad Orlicí a ORP Rychnov nad Kněžnou. Zde bylo zjištěno, že na Odbory výstavby a životního prostředí regionu Rychnovsko zaslali někteří uživatelé honiteb v letech 2006 až 2015 žádosti např. o povolení lovu dospělé zvěře (kňour a bachyně v době lovu), používat při individuálním lovu za noci, zdrojů umělého osvětlení. Na základě obdržených žádostí vydal orgán státní správy myslivosti cca 68 rozhodnutí, kde povoluje:

- *dle § 39 zákona o myslivosti, úpravu stavů prasete divokého v honitbě odstřelem dospělých kusů bachyní a kňourů prasete divokého v době lovu,*
- *dle § 45, odst. 1 písm. u) zákona o myslivosti možnost lovu dospělé zvěře na společném lovu, (viz příloha č. 1)*
- *dle § 45, odst. 1 písm. g) zákona o myslivosti umožnil lovit prase divoké v době lovu pomocí umělého osvětlení a zařízení pro noční osvětlení terče, hledí pro střelbu v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo převrácení obrazu,*
- *dle § 45 odst. 1 písm. t) zákona o myslivosti je možné střílet prasata divoká v odchyťových zařízeních se zaměřením zejména na mladou a samičí zvěř.*

Orgán státní správy myslivosti postupuje od roku 2013 ve svém rozhodnutí podle „Metodického pokynu orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře pro období 2013 – 2018“ vydané MZe – Úsek lesního hospodářství, vedeno pod spisovou značku 15VD48531/2012-1632/M, viz příloha č. 2. Vydané rozhodnutí o povolení lovu černé zvěře nebo používání zakázaných způsobů lovů je vždy časově, vymezeno. Po uplynutí této doby může uživatel honitby znovu zažádat o povolení udělení výjimky, pokud orgánu státní správy myslivosti svojí žádost řádně zdůvodní.

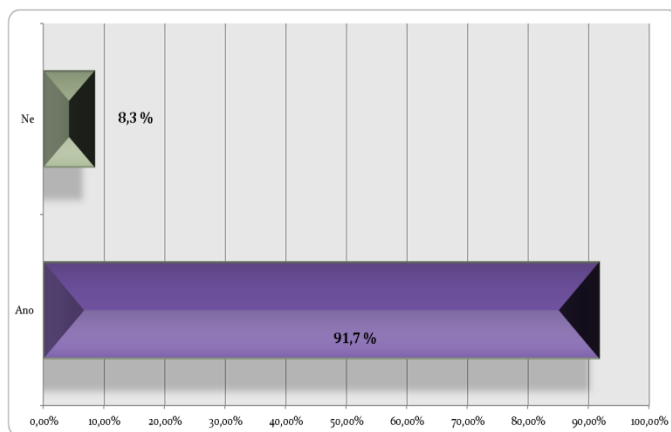
5.1.5 Vyhodnocení Dotazníku mysliveckými hospodáři a zemědělci

V rámci diplomové práce byl vyhotoven dotazník, zaměřený na škody způsobené černou zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko, kde oslovení respondenti měli v každé otázce z označení několika možností odpovědi možnost

výběru. Součástí dotazníku také byly až 4 otázky na doplnění, popřípadě vyjádření svého vlastního názoru na danou věc. Dotazník byl za pomoci emailové komunikace rozeslán všem, tj. 75, mysliveckým hospodářům honiteb (příloha č. 3) a 39 namátkově vybraným uživatelům zemědělských pozemků (příloha č. 4) z jednotlivých ORP v regionu Rychnovsko. Celkem bylo vyplněno a zasláno zpět od oslovených respondentů 40 dotazníků, z toho je 25 od mysliveckých hospodářů a 20 od uživatelů zemědělských pozemků.

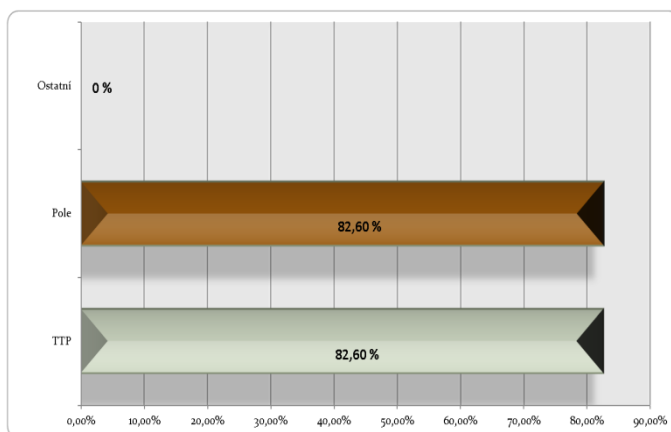
Otázky a počty odpovědí mysliveckých hospodářů:

1. *Působí Vám černá zvěř v honitbě škody na zemědělských plodinách a porostech?*
 Odpovědělo 24 respondentů, z toho 91,7 % uvádí, že černá zvěř škody způsobuje a pouze 8,3 % uvedlo, že žádné škody nemají.

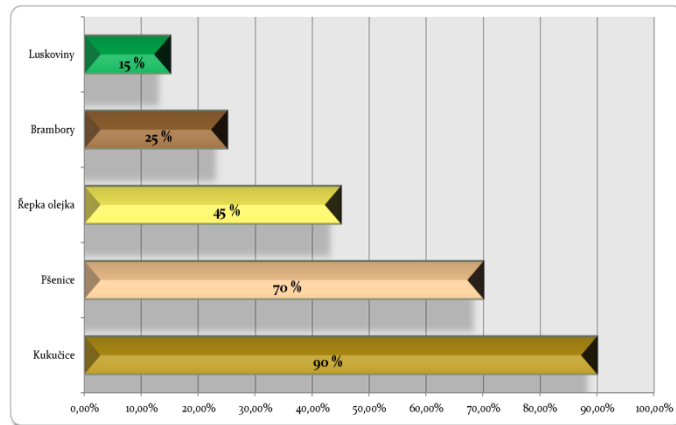
2. *V případě, že jste v předešlé otázce odpověděli „ANO“, upřesněte, o jaké pozemky se jedná.*

Odpovědělo celkem 23 respondentů, z toho shodně uvedli v 82,6 %, že škody jsou způsobeny na TTP (louky a pastviny) a polích (orné půdě).

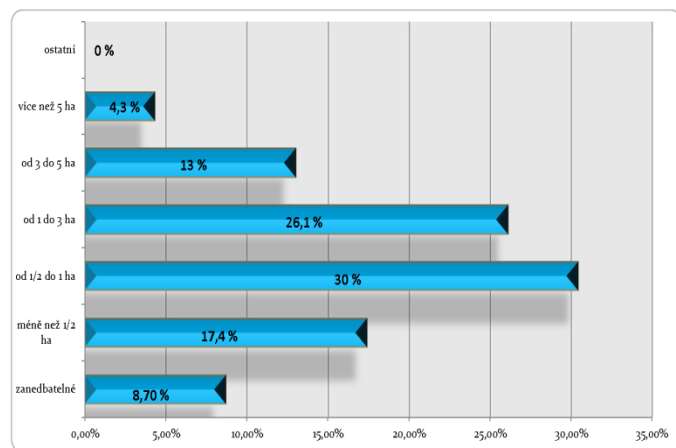
3. O jaké plodiny se jedná v případě škod způsobených na polích?

Odpovědělo 20 respondentů a 90 % z nich uvedlo, že největší škody jsou na kukuřici, dále jich 70 % uvedlo pšenici, 45 % řepku olejku, 25 % brambory a 15 % na posledním místě označilo luskoviny.

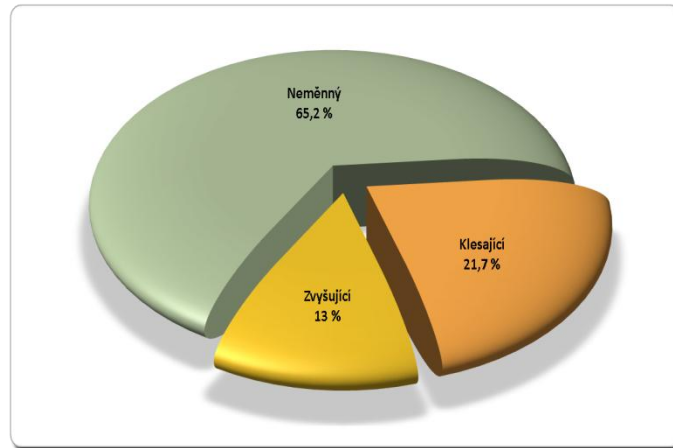
4. Určete přibližně průměrný roční rozsah způsobených škod na zemědělských plodinách.

Odpovědělo 23 respondentů, z toho uvedlo (30,4 %), že největší škody způsobuje černá zvěř v rozsahu od 1/2 do 1 ha a od 1 do 3 ha (26,1 %), nejméně 4,3 % uvádí škody větší než 5 ha. Dále 8,7 % respondentů považuje každoroční škody za zanedbatelné a v 13 % uvádí škody jiného rozsahu.

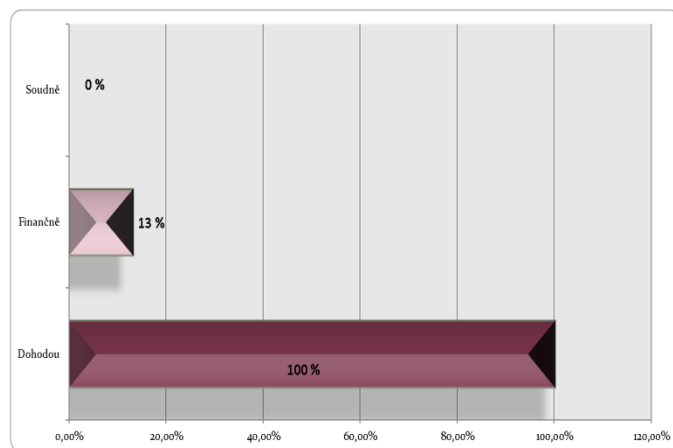
5. *Rozsah škod na Vámi obhospodařovaných pozemcích je dle Vašeho názoru.*

Odpovědělo 23 respondentů, kde nejvíce, 65,2 %, uvedlo, že každoroční škody jsou neměnné, 21,7 %, že škody klesají a naopak 13 % má nárůst škod černou zvěří.

6. *Jakým způsobem řešíte s vlastníkem pozemku nebo zemědělcem vzniklé škody?*

Odpovědělo 23 respondentů, kteří všichni ve 100 % shodně uvedli, že řeší škody dohodou a z toho to počtu, ale musí ještě 13 % část škody uhradit finančními prostředky mysliveckého spolku. Soudně nikdo a nikdy vzniklý spor o náhradu škody černou zvěří neřešil.

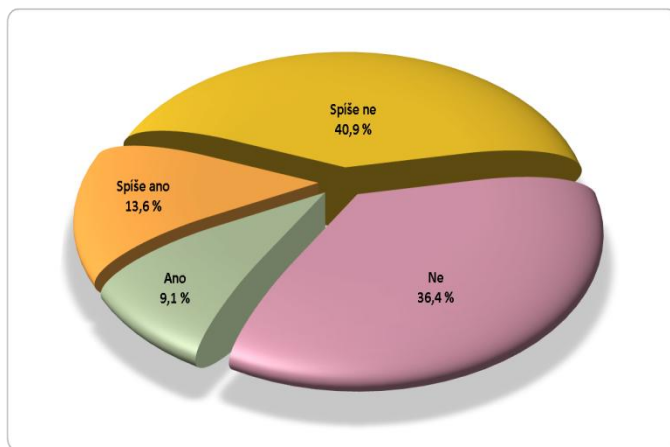

7. *Pokud jste zvolili v předešlé otázce odpověď „Dohodou nebo soudně“ můžete to více upřesnit?*

Odpovědělo 12 respondentů, kteří shodně uvádí, že škody způsobené černou zvěří jsou uživatelům zemědělských pozemků víceméně tolerovány. Kompenzace vzniku škod je převážně řešena (po domluvě s uživatelem pozemku) brigádami členů mysliveckých spolků ve prospěch zemědělce, ale ve většině případů dávají maso (zvěřinu). Některé spolky uvádějí, že pokud uživatel zemědělského pozemku se ohledně vzniklé škody sám neozve, tak to vůbec neřeší. Dále provádějí různá opatření, např. procházejí vzrostlý porost menšího pole s loveckým psem, aby vyhnali černou zvěř z úkrytu.

8. *Dělají podle Vašeho názoru zemědělci (vlastníci pozemků) dostatečná opatření k zabránění tvorby škod?*

Odpovědělo 22 respondentů, kde 40,9 % uvedlo, že zemědělci spíše opatření proti zabránění škod před černou zvěří nedělají a 36,4 % se domnívá, že nedělají vůbec žádná opatření. Ostatní uvedli v 13,6 %, že spíše dělají a 9,1 % si myslí, že dělají dostatečná opatření k zabránění škod.

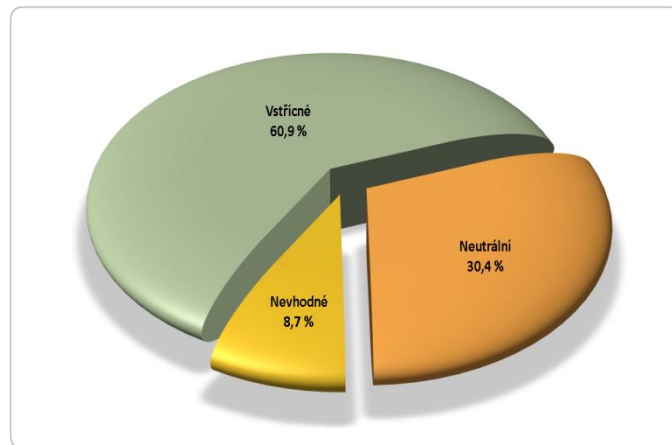

9. *Uveďte, jaká opatření sami děláte k zabránění škod, a zda jsou dle Vašeho názoru dostačující?*

Odpovědělo 18 respondentů, kteří uvedli následující opatření, které sami dělají pro zabránění škod černou zvěří. Nejvíce využívají pachové ohradníky, umístování lidských vlasů v blízkosti polí, používání zradidel (optické i zvukové). Provádějí intenzivní lov v okolí ohrožených plodin, především v blízkosti lesních porostů. Ke snížení početního stavu černé zvěře provádějí nahánky nebo prochází s loveckými psy zemědělský porost. Zakládají vnadiště a odváděcí příkrmovací zařízení v blízkosti ohrožených polí a stavějí přenosné lovecké zařízení, aby bylo možné černou zvěř lovit. Jako krajní řešení drží např. po dobu 1 měsíce u ohrožené plodiny noční hlídky.

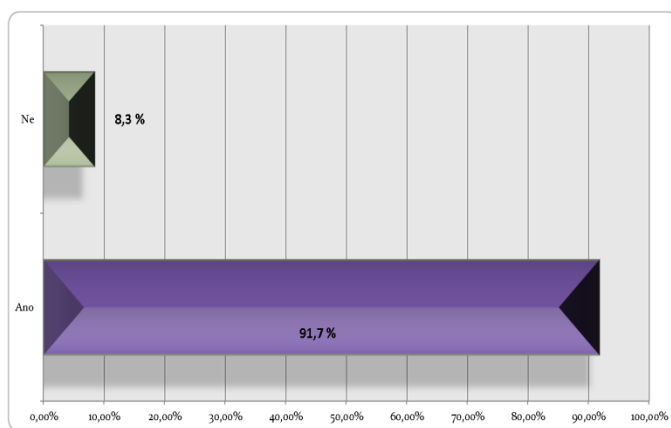
10. *Jednání se zemědělcem (majitelem) za účelem kompenzace vzniklých škod na TTP nebo zemědělských plodinách hodnotíte dle Vašeho názoru jako.*

Odpovědělo 23 respondentů, z toho 60,9 % uvádí, že jednání ohledně škod s uživatelem pozemku je vstřícné, 30,4 % neutrální a 8,7 % nevhodné.

11. Jste spokojen se současným stavem a zákony, které upravují problematiku škod způsobenou zvěří na zemědělských porostech a plodinách?

Odpovědělo 23 respondentů, z toho 52,2 % se domnívá, že současné zákony řešící náhradu škody způsobenou zvěří jsou zcela postačující a naopak 47,8 % si myslí, že je nutné změnit zákony, např. zákon č. 449/12001 Sb., o myslivosti.

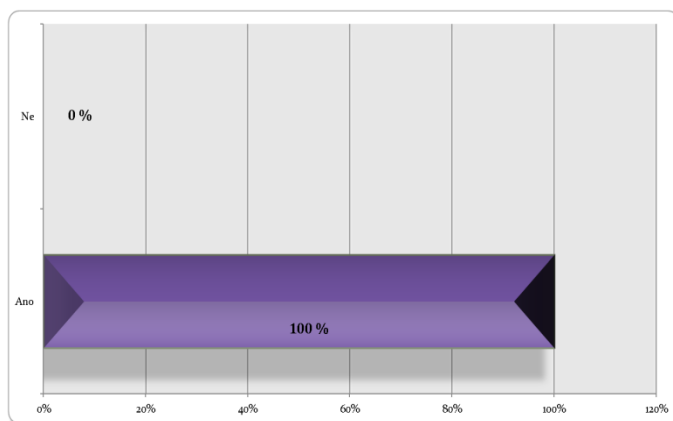
12. Pokud jste u předešlé otázky odpověděl „NE“, uveďte, co by bylo dle Vašeho názoru nutné na tomto stavu a zákonech změnit?

Odpovědělo 10 respondentů, kteří si myslí, že je nutné změnit zákon o myslivosti i s prováděcími předpisy, kde by byla jednoznačně dána (taxativně vyjmenovaná) odpovědnost uživatelů pozemků (zemědělců) k zabránění škod na zemědělských plodinách. Při nárokování škod a preventivních opatřeních se musí stát povinností podmíněnou i příjmem dotací (např. atraktivní plodiny, na hranici pole les, biopásy atd.). Nutnost snížit minimální výměru jedné plodiny na zemědělském pozemku na max. 10 ha, kolem lesních porostů ponechat biopásy o šíři min. 10 metů. Zvěř by se měla brát jako národní bohatství a podle toho by se s ní mělo zacházet i na úkor úměrným škodám, to znamená, že by měla být dána nějaká procentuální tolerance v rámci plochy a normovaných stavů na danou honitbu ve prospěch zvěře. Umožnění postavení loveckých zařízení v menší vzdálenosti než 200 m od hranice sousední honitby.

Ze získaných odpovědí uživatelů pozemků (zemědělců) vyplývá následující:

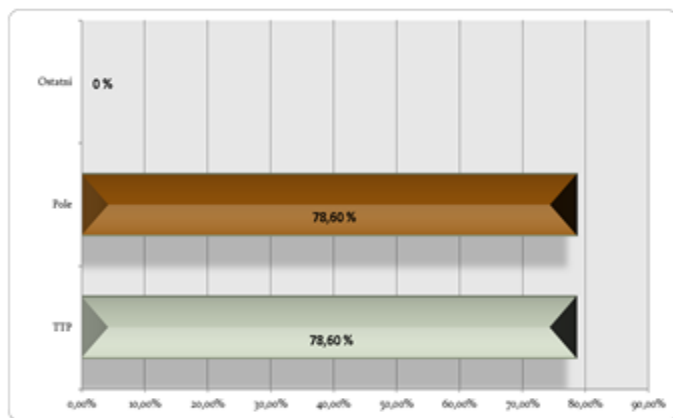
1. Působí Vám černá zvěř v honitbě škody na zemědělských plodinách a kulturách?

Odpovědělo 14 respondentů a všichni, 100 %, uvádí, že jim černá zvěř škody na zemědělských plodinách a porostech způsobuje.

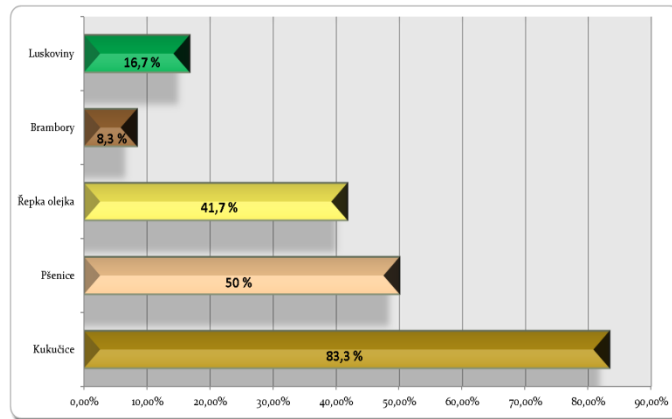
2. V případě, že jste v předešlé otázce odpověděli „ANO“, upřesněte, o jaké pozemky se jedná.

Odpovědělo celkem 14 respondentů, z toho shodně uvedlo 78,6 %, že škody jsou způsobeny jak na TTP (louky a pastviny), tak polích (orné půdě).

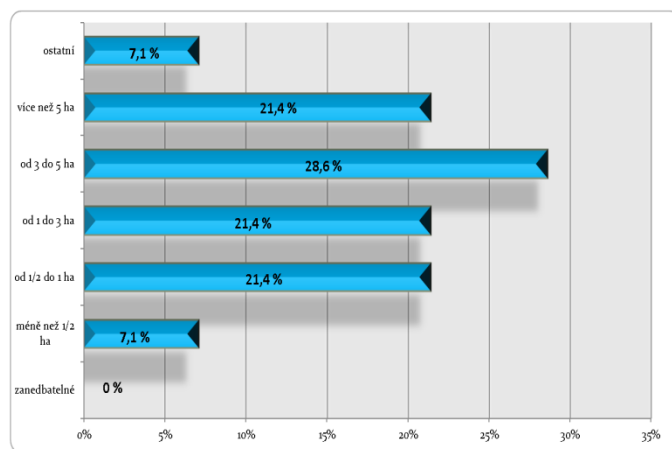
3. O jaké plodiny se jedná v případě škod způsobených na polích?

Odpovědělo 12 respondentů a 83,3 % z nich uvedlo, že největší škody mají na kukuřici, dále 50 % uvedlo pšenici, 41,7 % řepku olejku, ostatní 25 % (tykve, trávy na semeno), 16,7 % luskoviny a 8,3 % na posledním místě označilo brambory.

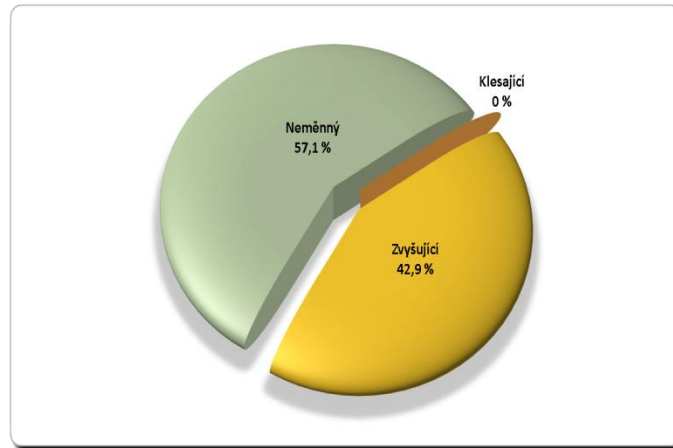
4. Určete přibližně průměrný roční rozsah způsobených škod na zemědělských plodinách.

Odpovědělo 14 respondentů, z toho uvedlo (28,6 %), že největší škody způsobuje černá zvěř v rozsahu od 3 do 5 ha a dále 21,4 % označilo více než 5 ha, od 1 do 3 ha a od 1/2 do 1 ha. Nejméně 7,1 % uvádí škody menší než 1/2 ha a ostatní.

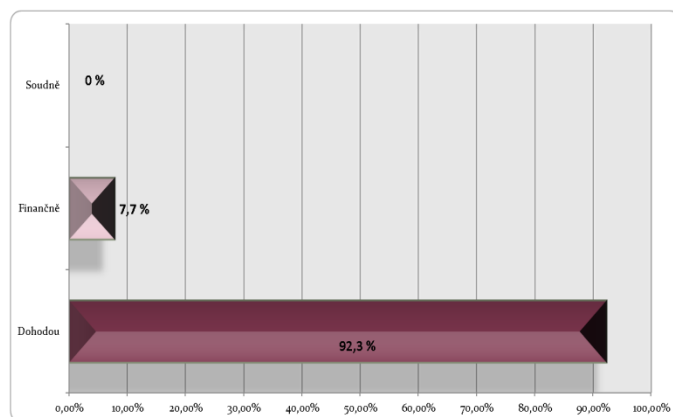
5. *Rozsah škod na Vámi obhospodařovaných pozemcích je dle Vašeho názoru.*

Odpovědělo 14 respondentů, kde nejvíce 57,1 % uvedlo, že každoroční škody jsou neměnné a naopak 42,9 %, že škody černou zvěří narůstají.

6. *Jakým způsobem řešíte s myslivci (uživatelé honitby), honebním společenstvem atd. vzniklé škody?*

Odpovědělo 13 respondentů, kteří v 92,3 % řeší škody dohodou a 7,7 % požaduje finanční vyrovnání vzniklých škod černou zvěří. Soudně v posledních 10 letech ještě nikdo vzniklý spor o náhradu škody černou zvěří neřešil.

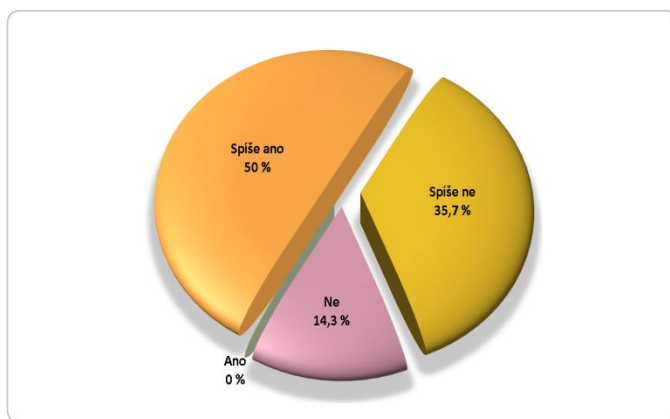

7. *Pokud jste zvolili v předešlé otázce odpověď „Dohodou nebo soudně“ můžete to více upřesnit?*

Odpovědělo 13 respondentů, kteří především uvádí, že škody způsobené černou zvěří na zemědělských plodinách a kulturách jsou víceméně tolerovány, pokud nepřesáhnou únosnou míru. Někteří zemědělci požadují dle konkrétní domluvy s uživatelem honitby, aby myslivci pomohli při konkrétní zemědělské činnosti, a tím jim není škoda dána k náhradě. Při zjištění škody myslivci zintenzivňují lov u ohroženého porostu a umožňují postavit mobilní lovecké zařízení. Za způsobené škody dostávají od MS maso (zvěřinu, klobásy atd.), jako malou pozornost. Někteří uživatelé zemědělských pozemků vzniklé škody černou zvěří vůbec neřeší. Soudně škody nevymáhají.

8. *Dělají podle Vašeho názoru myslivci (uživatel honitby) dostatečná opatření k zabránění tvorby škod?*

Odpovědělo 14 respondentů, kde uvádí 50 %, že uživatel honitby opatření proti zabránění škod před černou zvěří spíše dělá, naproti tomu 35,7 % se domnívá, že spíše nedělají a 14,3 % si myslí, že nedělají vůbec žádná opatření.

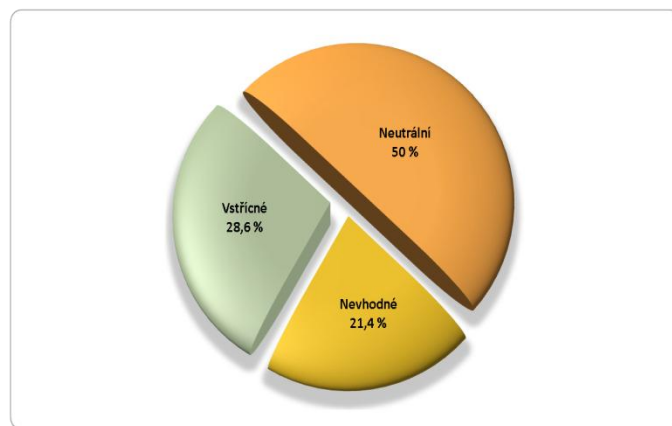

9. *Uveďte, jaká opatření sami děláte k zabránění škod, a zda jsou dle Vašeho názoru dostačující?*

Odpovědělo 11 respondentů, kteří uvedli, že dělají následující opatření k zabránění škod černou zvěří. Snaží se vybrat a pěstovat takové plodiny dle umístění půdních bloků (u lesa), které zároveň tolik černou zvěř nepřitahují. Nejúčinnější opatření je oplocení celého pozemku, střídání 6 až 8 různých plodin. Dále někteří využívají pachové ohradníky nebo natírají okraje honu odpuzujícími prostředky, dělají pruhy v polích, aby bylo možné divočáky lovit. Dbají na správné zapracování posklizňových zbytků, především kukuřice. Někteří zemědělci již přestali kukuřici pěstovat na zrna, zde byly vždy největší škody a jiní již nadobro přestali kukuřici pěstovat.

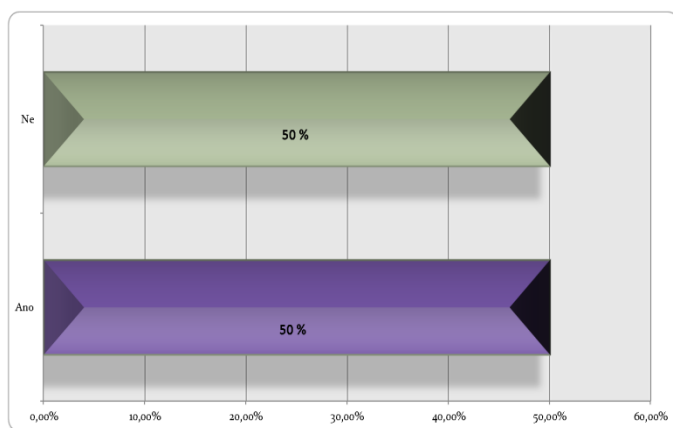
10. *Jednání se zástupcem z řad myslivců za účelem kompenzace vzniklých škod na TTP nebo zemědělských plodinách hodnotíte dle Vašeho názoru jako.*

Odpovědělo 14 respondentů, z toho 50 % uvádí, že jednání ohledně škod s uživatelem honitby je převážně neutrální, 28,6 % vstřícné a 21,4 % je nespokojeno s jednáním myslivců.

11. Jste spokojen se současným stavem a zákony, které upravují problematiku škod způsobenou zvěří na zemědělských porostech a plodinách?

Odpovědělo 14 respondentů, kdy si 50 % myslí, že jim současné zákony vyhovují v rámci řešení škod, a naopak 50 % se domnívá, že je nutné zákony změnit, aby byla lepší vymahatelnost náhrady škod a zároveň přepracovat zákon č. 449/12001 Sb., o myslivosti, který nyní je na spíše straně myslivců než vlastníků pozemků (uživatelé).

12. Pokud jste u předešlé otázky odpověděl „NE“, uveďte, co by bylo dle Vašeho názoru nutné na tomto stavu a zákonech změnit?

Odpovědělo 6 respondentů, kteří se domnívají, že je nutné přenést větší odpovědnost za vznik škod na bedra uživatelů honitby. Pokud jsou zřizována na jejich pozemcích krmeliště a vnadiště, chtějí o tom dopředu vědět a ne, že si to myslivci založí na jakémkoliv místě bez souhlasu vlastníka pozemku. Dát pokyn od úřadů k lovu bachyň, protože se většinou neloví, a celkově zvýšit odlov černé zvěře.

13. Uveďte celkovou výměru v (ha) Vašich pozemků, které obhospodařujete. Kolik je z toho TTP a zemědělské půdy.

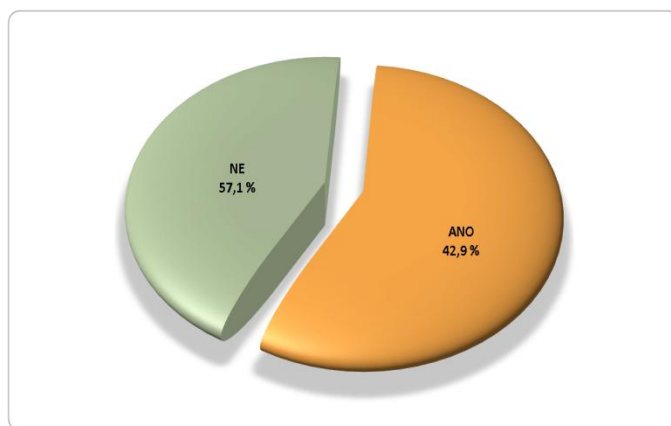
Odpovědělo 14 respondentů, kteří uvedli, že celkově hospodaří v regionu Rychnovsko na 11 886 ha orné půdy a na 3 976,62 ha TTP.

14. Na kolika (ha) zemědělské půdy běžně pěstujete plodiny, jako je, např. kukuřice, brambory, řepka atd.

Odpovědělo 13 respondentů, kteří uvedli, že v regionu Rychnovsko pěstují kukuřici na celkové výměře 2 500,95 ha, obiloviny na výměře 2 660 ha, řepku olejku na výměře 1 145 ha, jetelotrávy na výměře 570 ha, vojtěšku na výměře 200 ha, hrách na výměře 60 ha a cukrovou řepu na výměře 40 ha. Z údajů jednoznačně vyplývá, že nejvíce jsou pěstovány obiloviny s kukuřicí.

15. Pěstujete a dodáváte vysokoenergetické plodiny do bioplynových stanic?

Odpovědělo 14 respondentů, kteří v 57,1 % uvedli, že žádné vyprodukované zemědělské plodiny do bioplynové stanice nedodávají, naproti tomu 42,9 % zemědělců a společností si pěstuje plodiny, které jsou určeny pouze jako palivo pro vlastní bioplynovou stanici nebo dodávají část své úrody do cizí stanice.

Vzájemné porovnání odpovědí obou dotazníků:

Otázka č. 1 – až na 2 uživatele honiteb odpověděli všichni respondenti shodně, že škody černou zvěří na zemědělských plodinách a porostech způsobovány jsou, to bylo potvrzeno všemi 14 zemědělci.

Otázka č. 2 – obě skupiny uvedly, že škoda vzniká jak na TTP, tak na polích.

Otázka č. 3 – na pořadí plodin (kukuřice, pšenice a řepka), na kterých černá zvěř působí škody nejvíce, se shodly obě skupiny respondentů. Další pořadí plodin se mírně liší.

Otázka č. 4 – zde každá skupina respondentů má jinou představu o rozsahu vzniklých ročních škod způsobené černou věří. Myslivci uvedli pořadí, kde největší škody jsou o rozsahu od ½ do 1 ha, následně od 1 do 3 ha, méně než ½ ha, od 3 do 5 ha a ostatní, zanedbatelné škody a na posledním místě jsou škody, větší než 5 ha. Naproti tomu zemědělci uvádějí, že největší škody jsou o rozsahu od 3 do 5 ha. Na druhém místě jsou tři stejně uváděné škody o rozsahu od ½ do 1 ha, od 1 do 3 ha a více než 5 ha a na třetím místě je škoda o rozsahu méně než ½ ha a ostatní. Nikdo ze zemědělských respondentů nevedl, že škody způsobené černou zvěří jsou zanedbatelné.

Otázka č. 5 – rozsah škod je v současné době neměnný podle obou skupin respondentů, tj. 15 uživatelů honiteb a 8 uživatelů obhospodařující zemědělské pozemky, na druhém místě 5 uživatelů honiteb uvedlo, že škody klesají a 3 že se zvyšují. Naopak 6 uživatelů zemědělských pozemků se domnívá, že škody černou zvěří narůstají, klesající stav způsobených škod nebyl zaznamenán.

Otázka č. 6 – myslivečtí respondenti jednoznačně uvedli, že se snaží škody řešit dohodou a z toho ještě 3 uživatelé honiteb částečně hradí nějaké škody uživatelům obhospodařující zemědělské pozemky. To potvrdilo 12 zemědělských respondentů.

Otázka č. 7 – obě skupiny respondentů shodně uvedly, že vzniklé škody především řeší vzájemnou dohodou a to brigádnickou činností ve prospěch uživatele zemědělských pozemků nebo darováním zvěřiny. Dále probíhá intenzivní lov černé zvěře v blízkosti ohrožených pozemků. Někteří zemědělci uvádějí, že škody vůbec neřeší, to samé píše uživatelé honiteb, pokud se druhá strana sama neozve.

Otázka č. 8 – zde jsou odpovědi zcela rozdílné: 9 uživatelů honiteb uvedlo na prvním místě, že uživatelé zemědělských pozemků spíše opatření k zabránění škod, nedělají a 8 uvedlo na druhém místě, že nedělají žádná opatření. Dále 3 se domnívají, že spíše dělají opatření a 2 že rozhodně nějaká opatření dělají. Naproti tomu 7 zemědělců uvedlo na prvním místě, že uživatelé honiteb nějaká opatření k zabránění škod spíše dělají. 5 si myslí, že spíše opatření nedělají a 2 uvedli, že uživatelé honiteb žádná opatření k zabránění škod před černou zvěří nedělají.

Otázka č. 9 – většina respondentů k zabránění škod před černou zvěří používá pachové ohradníky, zradidla, akustické a světelné plašiče. Myslivci zintenzivňují lov v okolí

ohrožených zemědělských porostů a některé spolky drží i noční hlídky u ohrožených pozemků. Uživatelé obhospodařovaných pozemků umožňují postavit v určitém období (po zasetí plodiny, dozrávání atd.) postavit přenosná lovecká zařízení na ohrožené pozemky nebo založit vnadiště pro černou zvěř. Dále někteří zemědělci dělají tzv. 10 metrové erozní pásy mezi lesem a polem nebo zvolí okolo kukuřice osetí nižší plodiny, kterou i dříve sklízí, a tím je umožněn snadnější lov černé zvěře.

Otázka č. 10 – celkem 14 mysliveckých respondentů uvedlo, že jednání s uživatelem zemědělského pozemku je vstřícné, v 7 případech je neutrální a 2 si myslí, že je nevhodné. Celkem 7 zemědělců uvedlo, že jednání s uživatelem honitby je neutrální, ve 4 případech je vstřícné a 3 považují jednání s myslivci za nevhodné.

Otázka č. 11 – zde se odpovědi obou skupin respondentů liší řádově jen o 2 %, jedna polovina si přeje změnu zákona o myslivosti a dalších prováděcích předpisů souvisejících s náhradou způsobené škody zvěří, druhé polovině zákony vyhovují a jsou s nimi spokojeni.

Otázka č. 12 – obě skupiny respondentů se jednoznačně domnívají, že k zabránění škod na zemědělských pozemcích je nutné zvýšit zodpovědnost protistrany. Jasně stanovit jaká opatření a v jakém rozsahu musí být učiněna, aby se předešlo zbytečným dohadům. Nechat rozhodovací pravomoc na uživateli honiteb, kteří souhlasí s možností postavení loveckého zařízení v místech kratších než 200 m od hranice sousední honitby, než stanovuje současný myslivecký zákon. Využívat veškeré možné prostředky (zradidla, pachové ohradníky, akustické a světelné plašiče, elektrický ohradník atd.) k zabránění škod před zvěří, i když některé prostředky jsou méně účinné nebo po nějaké době je černá zvěř již vůbec nevnímá. Určit max. možnou výměru oseté plochy (lepší více menších polí) a střídání plodin, které neosévat (např. kukuřici, pšenici, brambory atd.) až k lesním porostům. Na místa, kde bude probíhat příkrmování zvěře nebo k založení vnadiště, mít souhlas vlastníka nebo uživatele zemědělských pozemků. Zintenzivnit lov černé zvěře, především bachyň a selat.

Otázka č. 13, 14 a 15 – byla pouze uvedena a vyhodnocena v dotazníku pro uživatele zemědělských pozemků (zemědělce).

6 DISKUZE

Cílem diplomové práce bylo zmapovat a vyhodnotit škody způsobné černou zvěří na zemědělských kulturách a porostech v regionu Rychnovsko a případně navrhnout řešení k jejich zmírnění. Za tímto účelem bylo realizováno částečně v roce 2015 a po celý rok 2016 terénní šetření, osobní jednání s 3 vybranými uživateli honiteb a 8 uživateli obhospodařujícími zemědělské pozemky v uvedených honitbách a dotazníkové šetření zaslané všem 75 uživatelům honiteb a 39 namátkově vybraným uživatelům zemědělských pozemků z jednotlivých ORP v regionu Rychnovsko.

V rámci osobního jednání a výsledků vyhodnocení dotazníkového šetření s uživateli honiteb a příslušného orgánu státní správy myslivosti z ORP bylo jednoznačně potvrzeno, že škody způsobené černou zvěří na zemědělských porostech v regionu Rychnovsko v období let 2006 až 2015 měly vzestupnou tendenci. Pro představu nárůstu stavů bylo využito vyhodnocení ročních výkazů odlovu Mysl 1–01 ORP Dobruška, Kostelec nad Orlicí a Rychnov nad Kněžnou, dle postupu, který uplatnili ve své práci také Lochman a Hanzal (1996), když v roce 2006 bylo uloveno 360 kusů a v roce 2015 až 1090 kusů černé zvěře. Odlovu dle jednotlivých kategorií dominují především selata, kdy v roce 2006 bylo celkem uloveno 370 kusů a v roce 2015 až 1380 kusů, lončáků 264 kusů v roce 2006 a 618 kusů v roce 2015. Co se týče lovu kňourů, v roce 2006 bylo uloveno pouze 8 kusů a 30 kusů v roce 2015. Počet ulovených bachyní v roce 2006 činil 11 kusů a 61 kusů v roce 2015. Z těchto statistických údajů je patrné, že došlo a nadále dochází k nárůstu početního stavu černé zvěře v regionu Rychnovsko, a tím bylo potvrzeno zjištění Sedláčka (2008), že lokálně škody nabývají v České republice na intenzitě. Tento stav byl do konce roku 2015 zapříčiněn nemožností celoročního lovu dospělé černé zvěře, a to především bachyň, které ve většině honiteb myslivečtí hospodáři nechtějí lovit a ani je tedy neloví. Také většina myslivců nechce lovit malá selata, protože z nich nemají žádný užitek (maso). V regionu je pouze 7 honiteb, které mají stanoveny minimální a normované stavy černé zvěře a každý rok vyhotovují plán lovu této zvěře. V případě neplnění plánu lovu může orgán státní správy myslivosti přijmout vůči dané honitbě nějaká opatření dle zákona o myslivosti. Většina honiteb (68) nacházející se v regionu Rychnovsko, ale nemá stanoven minimální a normovaný stav černé zvěře z důvodu, že lesní porosty v honitbě nedosahují souvislé výměry 1 000 ha, na které lze divoká prasata normovat, tj.

myslivecky řádně obhospodařovat, a tím nemusí vytvářet plán lovu. Absence plánu lovu černé zvěře, kde výměra lesa tvoří nadpoloviční většinu honitby, má za následek chaotické, ne-li žádné logické myslivecké hospodaření, kde by byla zachována struktura černé zvěře, tj. správné procentuální zastoupení zvěře. Výsledky potvrzují názor Vodňanského (2003), Harlinga a Keila (2009), že lze docílit snížení stavů jen tehdy, pokud bude zastoupen dostatek dospělých kusů při poměru pohlaví 1:1, a to správným prováděným lovem, který by měl činit okolo 10 %. Z celkového ročního přírůstku černé zvěře by měli dále myslivci ulovit 75 % až 90 % selat a 15 % až 18 % lončáků. To znamená, že na 1 lončáka je nutné ulovit 5 selat. Z osobních rozhovorů s uživateli honiteb se potvrdilo tvrzení Kamlera a Turka (2009), že docílit v současné době takového stavu, aby v populaci byl zastoupen dostatek dospělých kusů černé zvěře obojího pohlaví a k tomu ještě odlovit požadovaný přírůstek v prvním roce života je téměř nemožné. V současné době je v regionu velmi malý počet dospělých kusů-kňourů a velkých bachyň, kteří by se podíleli na rozmnožování. Nedostatek dospělých kusů černé zvěře je zapříčiněno způsobem lovu, kdy při společných akcích typu naháňky a nátláčky je především lovena nebo postřelena právě dospělá zvěř, na kterou myslivci raději vystřelí, než na pohybující mladou a vzrůstově malou zvěř. Při ulovení dospělé nebo vodící bachyně dochází k narušení struktury tlupy, a tím možnému většímu vzniku škod na zemědělských porostech. Bez vodící bachyně totiž selata nebo lončáci převážně zůstávají na jim známém místě, např. v poli s kukuřicí atd., kde mají hojnost potravy. Lze se ztotožnit s názory Wolfa a Rakušana (1997) a Meynhardta (1989), že mezi další hlavní důvody rozšíření černé zvěře v regionu je bezesporu zemědělské hospodaření, kde je možnost nabídky široké škály pestré potravy, což vede k dřívějšímu pohlavnímu dospívání, a tedy možnosti dřívější reprodukce, která je u černé zvěře značně velká.

Zda má na zvýšení početnosti stavů černé zvěře v České republice vliv pěstování zemědělských plodin, nelze jednoznačně říci, protože tato oblast je prozatím málo prozkoumaná. Také se lze shodnout s názorem Charváta a Mikulky (2003), že největší škody působí černá zvěř na trvale travních porostech v měsících března až květen a na zemědělských plodinách převážně v dubnu až září. Dále byl zjištěn rozdíl ve vyhledávání druhů a poškození zemědělských plodin za celou ČR uvedené Charvátem a Mikulkou (2003). V regionu Rychnovsko nejčastěji bývá poškozena kukuřice, která se zde hojně pěstuje, následují obiloviny, řepka ozimá, TTP, brambory atd. V honitbách na území ORP Kostelec nad Orlicí bylo v roce 2015 obhospodařováno 10 213 ha

zemědělské půdy, kde byla pěstována kukuřice, obiloviny, řepka ozimá atd. a v malém počtu brambory. V menší míře jsou zde zastoupeny TTP oproti ORP Rychnov nad Kněžnou (podhorské honitby), na kterých černá zvěř škody působí rozrytím povrchu a úprava terénu je tak finančně nákladnější oproti opatření na orné půdě. Na základě dotazníkového šetření vyšlo najevo, že černá zvěř škody působí jak na orné půdě, tak na TTP ve stejném rozsahu. V podhorských a horských oblastech (ORP Rychnov nad Kněžnou a část ORP Dobruška) jsou škody především na TTP oproti území ORP Kostelec nad Orlicí, kde většina škod způsobených škod je na orné půdě (zemědělských plodinách). Potvrdil se názor Wolfa (1977), že za část škod si mohou zemědělci sami, když nejčastější příčinou škod na zemědělských porostech jsou půdní bloky (pole) navazující na lesní porost nebo dvě pole umístěná vedle sebe, na nichž je pěstována plodina (kukuřice) znemožňující lov černé zvěře.

Z pohledu uživatelů obhospodařující zemědělské pozemky v regionu Rychnovsko, jsou každoročně se zvyšující škody způsobeny především špatným mysliveckým hospodařením s černou zvěří, v neochotě myslivců lovit malá selata a bachyně, všeobecně definujícím zákonným ustanovením paragrafů (např. předcházení a náhrada škod) v zákonu č. 499/2001 Sb., o myslivosti a v neposlední řadě špatně nastavenou dotační politikou v českém zemědělství. To znamená, pokud zemědělci chtějí dostat vyplacenu plnou výši nějaké dotace, musejí například ve stanovené době pole zorat až do krajů pozemku, to platí i při osetí plodinou. Tím dochází právě k neshodám mezi myslivci a zemědělci, protože některé pozemky končí na hranici lesa, a tím je prakticky lov černé zvěře znemožněn a ochránit zemědělskou kulturu je prakticky rovněž nemožné. Lze se ztotožnit s názory Jelínka (2007, 2010), Víta (1987) a Nováka (2006), že v takovýchto případech je nutné ze strany zemědělců využívat k omezení a eliminaci škody na zemědělských kulturách správnou volbu osevního postupu, tj. umístění jednotlivých plodin v rámci jednotlivých půdních bloků a honů, omezení pěstování atraktivních plodin a popřípadě zvolení správného hybridu kukuřice a osetí okraje lesa nárazníkovými plodinami (tj. pásem o šířce 10 až 20 metrů nízkorostoucími plodinami). Shora uvedený názor byl potvrzen v rámci terénního a dotazníkového šetření a lze tedy souhlasit se zjištěním Thurfjella et al. (2009), že na rozdíl od polních kultur, které jsou umístěny mimo lesní porost, jsou škody způsobené černou zvěří na atraktivních zemědělských plodinách a porostech v blízkosti lesních komplexů značně vysoké.

Ve věci možnosti nároku uplatňování náhrad škody na zemědělských kulturách podle § 55 odst. 1, písm. a) zákona č. 499/2001 Sb., o myslivosti rozhovory se zemědělci vedou k názoru, že je nutno uvedené paragrafové znění pozměnit. Zemědělci nemohou z časových, technických a praktických důvodů kontrolovat všechna pole a TTP denně a následně zažádat o náhradu škody do 20 dnů ode dne, kdy škoda vznikla. Podle názorů uživatelů obhospodařujících zemědělské pozemky je ve většině případů nemožné dodržet uvedenou lhůtu, tj. dosáhnout nároku uplatnění náhrady škody.

Pokud černá zvěř způsobuje na zemědělských kulturách a porostech závažné problémy (škody), lze souhlasit s názorem Keulinga et al. (2008), že uživatelé obhospodařující zemědělské pozemky mají nárok na uplatnění náhrady škody a mají požadovat po myslivcích regulaci početního stavu černé zvěře, aby bylo zabráněno škodám, či dosaženo jejich snížení.

K zabránění škod černou zvěří na zemědělských kulturách a porostech je nadále nezbytně nutná úprava zákona č. 499/2001 Sb., o myslivosti. Je třeba je taxativně definovat jak pro uživatele honiteb, tak pro vlastníky nebo uživatele zemědělských pozemků a stanovit, kdy a jaká opatření se musí učinit. V současné době, i když myslivci přijmou veškerá dostupná opatření k zabránění škod na zemědělském pozemku, nedokáží ho ochránit. Někteří zemědělci po uživateli honitby požadují finanční kompenzace vzniklých škod. Uživatelé honiteb mají vždy zájem se dohodnout s uživatelem zemědělských pozemků o bezplatném vyrovnání vzniklých škod černou zvěří, např. odpracováním brigád členů mysliveckého spolku ve prospěch zemědělce, darováním zvěřiny (masa), bezplatným zapůjčením myslivecké chaty na rodinné oslavy atd.. Naprostá většina velkých uživatelů (společnosti a farmy) zemědělských pozemků nepožaduje od uživatelů honiteb finanční vyrovnání za škody způsobené černou zvěří, protože pokud každý rok myslivcům škody vyčíslí, dojde v České republice během pár let k zániku drtivé většiny mysliveckých spolků. To by vedlo ke špatným sousedským vztahům v obci, kde bydlí většina zemědělců a myslivců, kteří se běžně setkávají na různých společenských akcích. Obě skupiny udržují a organizují mnohdy jako jediní v menších vesnicích společenský život (plesy, dožínky atd.).

V regionu Rychnovsko se nepotvrdil názor Víta (1987), že odváděcí příkrmování přes letní období v blízkosti atraktivních pěstovaných plodin zabraňuje či snižuje škody a odvádí zvěř z polí. Naopak v současné době v honitbách s nižší nadmořskou výškou, kde je převaha pěstovaných atraktivních plodin na polích v letním období, je

přikrmování černé zvěře a zřizování pro ni vnadišť víceméně neúčelné. Zde někteří uživatelé obhospodařující zemědělské pozemky mají s umístěním vnadišť k polím s atraktivní plodinou nebo na TTP výhrady k myslivcům, protože jsou umístovány bez jejich vědomí a souhlasu. Mnohdy jsou právě největší škody způsobeny černou zvěří okolo těchto míst. Zjištění Meynhardta (1983) a Jelínka (2007) bylo potvrzeno i v rychnovském regionu, kde se převážně praktikuje zakládání vnadišť nejlépe na podzim, a to v prostoru lesních komplexů nebo v případě potřeby na okraji lesního porostu či pole. Aby bylo účinné je vnadiště většinou provozováno několik let.

Výsledky potvrzují zjištění Ziegrossera (2003) a Keulinga (2009), že v současnosti dosáhnout razantní snížení početních stavů černé zvěře, je velmi nesnadný úkol, kterého je možno docílit pouze intenzivním lovem, k čemuž je nutno využít veškerých dostupných prostředků včetně motivace (za ulovený kus, finanční odměna atd.) myslivců.

7 ZÁVĚR

V posledním desetiletí se početní stav černé zvěře v regionu Rychnovsko významně zvýšil, což je patrné z evidence úlovků této zvěře. Nárůst početního stavu je zaznamenáván nejen po celém území České republiky, ale i po celé Evropě. V současné době určit přesný stav populace černé zvěře žijící na našem území je prakticky nemožné, a to díky jejímu způsobu života. Domnívám se, že pokud v roce 2015 bylo na území ČR uloveno celkem 185 496 kusů prasete divokého, pak její početní stavy jsou minimálně trojnásobně vyšší a každoročně se neustále navyšují díky příznivému současnému zemědělskému hospodaření a dotovanému pěstování vysokoenergetických plodin.

V současné době je na mnoha místech České republiky početný stav černé zvěře již neúnosný a škody způsobené touto zvěří na zemědělských plodinách a kulturách mnohdy přesahují finanční částky statisíce korun. Z tohoto důvodu je nezbytně nutná dohoda mezi uživatelem honitby a subjektem, který hospodaří na zemědělském pozemku a přijmout společná opatření k zabránění či zmírnění škod. I když podle § 52 zákona č. 499/2001 Sb., o myslivosti je uživatel honitby povinen vzniklou a následně i vyčíslenou škodu uhradit, nezbavuje to povinnosti uživatele (vlastníka) obhospodařovaného pozemku podle § 53 zákona č. 499/2001 Sb., o myslivosti provést přiměřená opatření k zabránění škod černou zvěří.

Ze statistických údajů a výsledků konzultací uvedených v předkládané práci vyplývá, že je nezbytně nutné pro myslivce a zemědělce zákonným způsobem taxativně určit jaká opatření mají učinit, v jakém rozsahu, kdy ho mají učinit a v případě nesplnění přijmout opatření včetně možnosti uložit sankci. Pokud si zemědělec zažádal o dotaci, tu je třeba za nesplnění uvedených podmínek k zabránění škod snížit, aby tím nedocházelo k různým polemikám, a svévolnému vykladu paragrafového znění zákona.

Řešení škod způsobených černou zvěří na zemědělských pozemcích a plodinách soudní cestou by měla být až ta poslední možnost, kdy již jiné řešení možné není a účastníci soudního řízení se rozcházejí v zásadních bodech podané stížnosti tj. (rozsah škody, kdo a kdy škodu způsobil, zda škoda byla v čas ohlášena atd.).

Jde i o to, aby zemědělci ze strany kontrolních orgánů v rámci čerpání dotací nebyli postihováni, aby pozemky, které jsou obklopeny lesním porostem nebo navazují na

lesní komplex, neosívali plodinou lákající černou zvěř (např. kukuřicí, pšenicí atd.) až k okraji lesa, a mohli zde ponechat např. TTP.

Jednou z hlavních věcí, jak docílit snížení početního stavu černé zvěře je především vzájemná spolupráce, ochota komunikovat a chtít řešit současnou vzniklou situaci ohledně škod způsobených touto zvěří od poslanců počínaje, přes jednotlivá ministerstva (např. Životního prostředí, Zemědělství atd.), jednotlivá ORP až po samotné myslivce a zemědělce. Bylo by zcela nezodpovědné spoléhat pouze na myslivce, že dokáží razantně snížit počty černé zvěře jen loven, a tím vzniklou situaci vyřešit. Myslivecká základna ČMMJ v ČR celkově stárne a mladých a nových členů (myslivců) přichází do jejich řad čím dál tím méně. Je nutné si také uvědomit, že se jedná především o zájmovou činnost, která vyžaduje mnoho času (lov-čekaná, rozmístění ochranných opatření atd.), ale i nemalé finanční prostředky (využívání soukromého vozidla, oblečení-zima, puškohledy atd.). Je hodně myslivců, kteří chodí do práce (např. na třísměnný provoz) protože musejí především zabezpečit svoji rodinu v rámci běžného života a až poté přichází na řadu koníček (myslivost). Z tohoto důvodu nemohou vysedávat na posedu po nocích i několik dní po sobě, aby zabránili černé zvěři v působení škod na zemědělských pozemcích a kulturách.

Je nezbytně nutné určit priority, co hodláme s černou zvěří do budoucna udělat. Buď chceme, aby černá zvěř i nadále zůstala součástí naší přírody, ale tím se musí změnit nejen přístup myslivců k chovu, nýbrž i k lovu této zvěře a k celkové změně pojetí současné zemědělské politiky státu včetně přidělování dotací a novelizací jednotlivých legislativních norem. Nebo hodláme černou zvěř z volné přírody odstranit a opět uzavřít do obor, tak jak tomu bylo kdysi za vlády Marie Terezie, ale v tom případě je nutné přijmout veškerá opatření, která by k takovému stavu vedla. Avšak docílit, aby se černá zvěř nevyskytovala ve volnosti, ale byla uzavřena do obor, je v současné době dle mého názoru zcela nereálné, protože to vyžaduje nejen spolupráci napříč spektrem mezirezortních složek státu, ale i mezinárodní spolupráci včetně např. dočasného omezení práv vlastníků nebo uživatelů obhospodařujících zemědělský pozemek.

Nezbývá než si jenom přát a doufat, že budou přijata jen taková opatření, která povedou k redukci početních stavů černé zvěře a budou ku prospěchu všech stran.

Zjištěné výsledky uvedené v diplomové práci jednoznačně potvrzují **hypotézu č. 1**, že současné myslivecké hospodaření s černou zvěří (včetně množství a způsobu lovu) má vliv na její rozšíření a početní stavy v Rychnovském regionu.

Hypotéza č. 2 – zda škody způsobené černou zvěří v Rychnovském regionu jsou významnější v nížinách v porovnání s podhorskými oblastmi, byla potvrzena jen částečně. Bylo zjištěno, že rozsah škod způsobených černou zvěří je závislý na mnoha faktorech, např. na úrodě bukvic a žaludů, ročním období, na výšce a délce sněhové pokrývky, struktuře pěstovaných zemědělských plodin, umístění půdních bloků u lesních komplexů a její dostupnosti včetně pohybu osob v daném území (např. turismus, lyžařské areály, cyklotrasy atd.). V regionu Rychnovsko byly škody většího (finančního) rozsahu zjištěny na TTP v podhorských oblastech, které jsou i složitější a náročnější na uvedení TTP do původního stavu, oproti orné půdě, kde rozrytý terén postačuje po sklizni rozorat a oset následnou plodinou. Z dotazníkového šetření vyplynulo, že škody způsobené černou zvěří na zemědělských pozemcích jsou stejného rozsahu jak na TTP, tak na orné půdě. V nížinách jsou škody způsobovány především na zemědělských plodinách a v podhorských oblastech na TTP.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Adámková, V., Velemínský, M. 2004. Nejčastější choroby přenosné ze zvěře na člověka. VEGA. Praha. 26 s. ISBN: 80-903186-4-9.

Babička, C., Diviš, V. 2003. Nepodceňujme trichinelózu. Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“. Písek. s. 89–90.

Baskerville, A. et al. 1973. Aujeszky's disease in pigs. *Vet. Bull.* 43. 465 s.

Bílý, R. 2013. Pozitivní záchyt trichinelly v Plzeňském kraji. *Myslivost.* 11. 35.

Brauer, A. et al., 2006. Oral immunisation of wild boar against classical swine fever: uptake studies of new baits and investigations on the stability of lyophilised C-strain vaccine. *European Journal of Wildlife Research.* 52. 271–276.

Briedermann, L. 1986. Schwarzwild. VEB. Berlin. 539 s. ISBN: 3440117251

Cerkal, R., Muska, F. 2010. Damage caused by wild game animals to field crops. *Journal Für Kulturpflanzen.* 62. 35–41.

Conover, M. R. et al. 1995. Review of human injuries, illnesses, and economic-losses caused by wildlife in the unitedstates. *Wildlife Society Bulletin.* 23. 407–414.

Curtis, P. D. 1994. Preventing deer damage with barrier, elektrical and behavioral fencing systems. *Proceedings of the Sixteenth Vertebrate Pest Conference.* 223–227.

Červený, J. 2004. Encyklopedie myslivosti. Ottovo nakladatelství. Praha. s. 321–323. ISBN: 80-7181-901-8.

Česko. Zákon č. 449/2001 Sb. ze dne 31. 12. 2001 o myslivosti. In: *Zákony pro lidi.* 2001. částka 168. [cit. 2017-1-24]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-449>>.

Dardaillon, M. 1988. Wild boar social groupings and their seasonal changes in the Camargue, southern France. *Zeitschrift fuer Saeugetierkunde.* č. 1. s. 22–30.

Dvořák, J. et al. 2006. Atlas poškození polních plodin - savci. Mendelova zemědělská a lesnická univerzita. Brno. 35 s.

Fechtnerová, A. 2010. Problematika černé zvěře v našich honitbách. *Myslivost.* 11. 19–21.

- Fruziński, B. 2003. Gospodarowanie populacjami dzika w Polsce. Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“. Písek. s. 40–44.
- Fruzinski, B., Labudzki, L. 2002. Management of wild boar in Poland. *Zeitschrift für Jagdwissenschaft*. 48. 201–207.
- Gašparík, J. et al. 1993. Ochrana kultúry kukurice elektrickým oplocením proti škodám spôsobených raticovou zverou. *Folia venatoria*. 23. s. 89–98.
- Geisser, H. 1998. The wild boar (*Sus scrofa*) in the Thurgau (northeastern Switzerland): Population status, damages and the influence of supplementary feeding on damage frequency. *Gibier Faune Sauvage*. 15. s. 547–554.
- Geisser, H., Reyer, H. U. 2004. Efficacy of hunting, feeding, and fencing to reduce crop damage by wild boars. *Journal of Wildlife Management*. 68, s. 939–946.
- Geisser, H., Reyer, H. U. 2005. The influence of food and temperature on population density of wild boar *Sus scrofa* in the Thurgau (Switzerland). *Journal of Zoology*. 267. s. 89–96.
- Gentle, M. 2010. Alternative toxins for feral pig (*Sus scrofa*) management in Australia? 8th international symposium on wild boar and other suids. The Food and Environment Research Agency. York. 23.
- Hanzal, V. Situace výskytu černé zvěře v jihočeském příhraničí. *Jihočeská společnost pro ochranu přírody a myslivost* [online]. 2011. Dostupné z <http://www.jisopm.cz/attachments/article/9/Situace_vyskytu_cerne_zvere_v_jihoceske_m_prihranici_web.pdf>.
- Hanzal, V. et al. 2008. Penzum znalostí z myslivosti. Vydavatelství Druckvo. Praha. 880 s. ISBN 978-80-904056-0-8
- Happ, N. 2002. Hege und Bejagung des Schwarzwildes. Kosmos. Stuttgart. 2002. 170 s.
- Harkness, J.W. 1985. Classical swine fever and its diagnosis: a current review. *The Veterinary Record*. 116. s. 288–293.
- Harling, G., Keil, B. 2009. Praktická příručka pro lov černé zvěře. Víkend, 127 s. ISBN 978-80-7433-002-5.

- Havránek, F. et al. 2003. Oborní chov zvěře. Ministerstvo zemědělství ČR, odvětví lesního hospodářství. 40 s.
- Hell, P. 1980. Zmeny v druhovej štruktúre polovnej zveri SSR za ostatných 60 rokov a s tým súvisiace problémy. Vývoj a perspektívy myslivosti. ČSAZ. Praha. s. 55–74.
- Hell, P. et al. 2003. Vývoj početnosti a obhospodarovanie diviačej zveri na Slovensku. Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“. Písek. s. 29–39.
- Herrero, J. et al. 2006. Diet of wild boar *Sus scrofa L.* and crop damage in an intensive agroecosystem. *Journal of Wildlife Research*. 52. s. 245–250.
- Hespeler, B. 2007. Černá zvěř: způsob života, omezování škod, posuzování, způsoby lovu, využití zvěřiny. Myslivost v praxi. Grada. Praha. 127 s. ISBN 978-80-247-1931-3.
- Hromas, J. 2000. Myslivost. Matice lesnická. Písek. 491 s. ISBN 80-86271-04-8.
- Hromas, J. 2003. Vývoj populací černé zvěře v České republice. Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“. Písek. s. 5–7.
- Charvát, A., Mikulka, J. 2003. Metodická příručka při uplatňování škody způsobené zvěří na zemědělských pozemcích, polních plodinách a zemědělských porostech ve smyslu zákona č. 449/2001 sb., o myslivosti. MZe ČR, Výzkumný ústav rostlinné výroby, Odbor rybářství, myslivosti a včelařství–7030, Praha 6 – Ruzyně. 84 s.
- Charvát, A., Mikulka, J. 2003. Pravidla a postupy pro náhrady škod způsobených užíváním honitby a zvěří na pozemcích, polních plodinách, vinné révě, ovocných kulturách nebo lesních porostech. Výzkumný ústav rostlinné výroby, Odbor rybářství, myslivosti a včelařství–7040, Praha 6 – Ruzyně. 52 s.
- Charvát, A., Mikulka, J. 2012. Metodická příručka uplatňování náhrad škod způsobených zvěří. MZe ČR, Praha 1. 86 s. ISBN 978-80-7434-018-5.
- Javůrek, J. 1955. Myslivost. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. s. 17–125. 11896/55/V3.
- Jelínek, R. 2007. Škody zvěří – část I. – všeobecný náhled. *Myslivost*. 2. s. 7–10.
- Jelínek, R. 2007. Škody zvěří – část I. – všeobecný náhled. *Myslivost: Stráž myslivosti*. 7. ISSN 0323-214X.
- Jelínek, R. 2007. Škody zvěří – část II. – Předcházení škod na zemědělských plodinách a lesních porostech. *Myslivost*. 3. s. 5–8.

- Kamler, J., Turek, K. 2009. Prase divoké v Evropě. Záchrana či katastrofa pro myslivost?. *Myslivost*. 1. s. 22–24.
- Keulig, O. et al. 2008. Annual and seasonal space use of diferent age classes. *European Journal of Wildlife Research*. 54. s. 403–412.
- Kolář, Z. et al. 1998. Chov a lov zvěře. *Myslivost*. Vydavatelství VEGA, Praha. 112 s.
- Kopecký, P. Černá zvěř - problém pěstitelů kukuřice. *Old.myslivost.cz* [online]. 2006. <http://old.myslivost.cz/Upload/Soubory/Media_66_52_52.pdf>.
- Krčma, J. 2004. Okus dřevin působených spárkatou zvěří na ŠLP Masarykův les Křtiny. Kandidátská disertační práce. MZLU Brno. Ústav ochrany lesů a myslivosti. Brno. 85 s.
- Leiss, B. 1988. Classical swine fever and related viral infections. *Developments in Veterinary Virology*. 5. 298 s.
- Lochman, J., Hanzal, V. 1993. *Myslivost v obrazech – zoologie*. 2. opravné vydání. ČMMJ. Praha. 102 s.
- Lochman, J., Hanzal, V. 1996. *Myslivost v obrazech – zoologie*. 3. opravné vydání. ČMMJ. Praha. 103 s.
- Marada, P., et al. *Eagri.cz*. Standardy pro správné agroenvironmentální hospodaření.[online]. 2007. Dostupné z <<http://eagri.cz/public/web/mze/poradenstvi-a-vyzkum/poradenstvi/metodiky-pro-zemedelce/ostatni/standard-proti-skodam-zveri.html>>.
- Mebuss, W. A. 1988. African Swine Fever. *Advances in Virus Research*. 35. s. 251–269.
- Meynhardt, H. 1983. *Mezi divočáky*. Panorama. Praha.
- Meynhardt, H. 1989. *Biologie und Verhalten*. J. Neumann-Neudamm. Melsungen. 81.
- Mikula, A. 1954. *Lov zvěře odstřelem a odchytem*. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 250. s. 87–99.
- Mikula, A. 1953. *Život naší zvěře*. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 137. 31–36.
- Mundt, K. 1964. *Archiv Fur Experimentelle Veterinarmedizin*. 18. s. 819–836.

- Mona, S., et al. Molecular phylogenetics and Evolution 45. Evolutionary history of the genus *Sus* inferred from cytochrome b sequences. [online]. 2007. <http://www.biologia.uniba.it/evo-mb/PhD_programs/publication/pdf/tommaseo/4.pdf>
- Novák, I. Situační a výhledová zpráva - vepřové maso. Ministerstvo zemědělství Praha. ISBN978-80-7434-247-9.
- Novák, Z. Zkušenosti s ochranou atraktivních porostů cílenou agrotechnikou. *Old.myslivost.cz* [online]. 2006. Dostupné z <http://old.myslivost.cz/Upload/Soubory/Media_66_52_52.pdf>.
- Páv, J. 1965. Nejdůležitější choroby lovné zvěře a jejich prevence. Československý myslivecký svaz. Praha. 54–55 s. D-10*50359
- Páv, J. et al. 1981. Choroby lovné zvěře. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. Publikace č. 3276. 204 s. 07-022-81.
- Pavlásek, I., Máca, O. 2014. Trichinella stále hrozí. *Myslivost*. 8. s. 62–63.
- Poleno, Z., Vacek S. et al. 2009. Pěstování lesů. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy. ISBN 978-808-7154-342.
- Radostits, O.M., Blood, D.C., Gay C.C. 1994. Veterinary medicine. A textbook of the Diseases of Cattle, Sheep, Pigs, Goats and Horses. W B Saunders Company Ltd. Eighth Edition. London. ISBN 0-7020-1592-X.
- Rakušan, C. 2011. Kdy dochází k chrutí černé?. *Svět myslivosti*. 2. s. 21–23.
- Randi, E., et al. 1996. Evolutionary genetics of the Suiformes as reconstructed using mtDNA sequencing. *Journal of Mammalian Evolution*. 3. s. 163–193.
- Reydy. M. M., et al. 2008. Evaluation of Electric Fencing to Inhibit Feral Pig Movements. *Journal of Wildlife Management*. 72. s. 1012–1018.
- Rossel. C., et al. 2004. Activity patterns and social organization of wild boar (*Sus scrofa*, L.) in a wetland environment: preliminary data on the effects of shooting individuals. *Galemys*. 16.
- Santilli, F., Mazzoni Della Stella, R. 2006. Electrical fencing of large farmland area to reduce crop damages by wild boars (*Sus scrofa*) [Tuscany]. *Agricoltura Mediterranea*. 136, s. 79–84.
- Sedláček, T. 2008. Nástroje k předcházení škodám zvěří. *Myslivost*. 9. s. 14.

Shley, L., Roper, T. J. 2003. Diet of wild *Sus crofa* in Western Europe with particular reference to consumption of agricultural crops. *Mammal Review*. 33. s. 43–56.

Sokol, J., Rajský, et al. 2002. Súčasná epizootologická situácia u diviacej zveri v Slovenskej republike. In: Management černej zvěře s ohledem na problematiku ekonomických škod a epizootologickou situaci. Workshop. IEZ VFU. Brno. 2002. s. 25–26.

Sommer, R. S., Nadachowski, A. Glacial refugia of mammals in Europe: evidence from fossil records 2006. In *Mammal Review* 36 (4). Dostupné z <http://www.academia.edu/17150160/Glacial_refugia_of_mammals_in_Europe_evidence_from_fossil_records>.

Štípek, K., Ježek, M., Kušta, T., Nováková, P., Hart, V., Malinová, J. 2011. Černá zvěř - stále aktuální problém. Sborník referátů a abstraktů. Středočeský Institut ekologie zvěře. Žďár nad Sázavou. s. 102–109.

Šťastná, J. 2011. Co je Aujeszkyho choroba?. *Svět myslivosti*. 4. s. 16–17.

Švarc, J. et al. 1981. Ochrana proti škodám způsobeným zvěří. Státní zemědělské nakladatelství. Praha, SZN: 146 s.

Švestka, M. et al. 1998. Praktické metody v ochraně lesa. 2. vyd. Lesnická práce. Kostelec nad Černými lesy. 311 s. ISBN 80-902-5030-0.

Thurfjell, H., et al. 2009. Habitat use and spatial patterns of wild boar *Sus scrofa* (L.) agricultural fields and edges. *European Journal of Wildlife Research*. vol. 55, č. 5, s. 517–523.

Tzilkowski, W. M. et al. 2002. Wildlife damage to corn in Pennsylvania: farmer and on-the-ground estimates. *Journal of Wildlife Management*. 66. s. 678–682.

Vach, M. 2010. Vývoj myslivosti a lovectví. Silvestris. Brno. 551 s.

Vidrih, M., Trdan, S. 2008. Evaluation of different designs of temporary electric fence systems for the protection of maize against wild boar (*Sus scrofa* L., Mammalia, Suidae). *Acta agriculturae Slovenica*. 91. s. 343–349.

Vít, A. 1987. Omezování škod působených černou a jelení zvěří. SZN. Praha. 35 s.

Vít, A. 1987. Omezování škod působených černou zvěří. *Myslivost*. 2. s. 36–37.

Vodňanský, M., et al.: Zhodnocení vývoje populace černé zvěře a vypracování návrhů na její účinnou regulaci. Závěrečná zpráva z výzkumné úlohy [online]. Institut ekologie zvěře VFU. 2003. Dostupné z

<<http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/publikace-a-dokumenty/ostatni/vyzkumne-ukoly/vyzkumne-ukoly-myslivost/zhodnoceni-vyvoje-populace-cerne-zvere-a.html>>

Vodňanský, M. 2003. Nebezpečí nekontrolovatelného růstu početních stavů černé zvěře. *Myslivost*. 3. s. 6–7.

Vodňanský, M. 2008. Zamyšlení nad příčinami škod působených zvěří a možnostmi jejich prevence. *Myslivost*. 2. s. 1–12.

Vrtiak, O. J., et al., 1972. Nákazlivé choroby hospodárskych zvierat. Virusové a rickettsiové choroby. 2. vydanie. Príroda. Bratislava. s. 31–249.

Wandel, G. 2003. Bejagungsstrategien beim Schwarzwild bei steigenden Populationen. Sborník ze semináře „Černá zvěř 2003“. Písek. s. 24–26.

Wandel, G. 2000. „Sonnenkinder“ oder „Schwarze Teufel“?. *Weidwerk*. 1. s. 10–11.

Winkelmayer, R. 2002. Aktuelle Situation der Wildschweine – Schweinepest in Österreich. Management černé zvěře s ohledem na problematiku ekonomických škod a epizootologickou situaci. Workshop. IEZ VFU. Brno. s. 23–24.

Wolf, R. 1995. Rukojeť chovu a lovu černé zvěře. Matice lesnická. Písek. ISBN 80-900-0422-9.

Wolf, R. 2000. Rukověť chovu a lovu černé zvěře. 2. vyd. Matice lesnická. Písek. 123 s. ISBN 80-86271-03-X.

Wolf, R., Rakušan, C. 1977. Černá zvěř. Lesnictví, myslivost a vodní hospodářství. Státní zemědělské nakladatelství. Praha. 207 s.

Zabloudil, F., Petr, J. 2010. Černá zvěř současnosti. *Myslivost*. 8. s. 62.

Zbořil, J. 2013. Černá zvěř ...fenomén 21. století. *Myslivost*. 2. s. 6.

Ziegrosser, P. 2004. Likvidace černé zvěře - máme ještě šanci? Sborník referátů „Černá zvěř 2004“. Liberec. s. 7–8.

Žalman, V. 1997. Základy mysliveckého chovu, péče a ochrany zvěře. Příručka pro přípravu uchazečů o první lovecký lístek. Albert. Boskovice. ISBN 80-85834-47-2.

Další internetové odkazy

Polsko. Polsky Związet Łowiecki. Strona główna, Hodowla, gospodarka, polowanie, Statystyki łowieckie. [online] [cit. 2016-9-24.]. Dostupné z

<https://www.pzlow.pl/palio/html.run?_Instance=www&_PageID=5&newser=no&_C=C_DZIALY.HODOWLA.STATYSTYKI&_Lang=pl&_Checksum=-747784261>.

Německo. Deutscher Jagdverband. Daten und Fakten. Jagdstatistik [online] [cit. 2016-9-25.]. Dostupné z <<https://www.jagdverband.de/jagdstatistik>>.

Slovensko. Forest Portál. Lesné hospodárstvo, Poľovníctvo. Poľovnická štatistická ročenka. [online] [cit. 2016-9-25.]. Dostupné z <<http://www.forsetportal.sk/lesne-hospodarstvo/polovnictvo/Documents/Forms/AllItems.aspx>>.

Myslivecká evidence za ČR [online] [cit. 2016-8-23.]. Dostupné z <<http://www.uhul.cz/ke-stazeni/ostatni/myslivecke-statistiky-od-roku-1960>>.

Česko. Vyhláška Ministerstva zemědělství České republiky č. 245/2002 Sb., ze dne 20. 6. 2002 o době lovu jednotlivých druhů zvěře a o bližších podmínkách provádění lov (doplňená ve znění vyhlášky č. 480/2002 Sb.). částka 99. [online] Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/lesy/myslivost/legislativa/uplnazneni/_obsah_cz_mze_ministerstvo-zemedelstvi_legislativa_Legislativa-MZe_uplna-zneni_Vyhlaska-2002-245-myslivost.html>.

Česko. Zákon č. 114/1992 Sb. ze dne 25. 03. 1992 o ochraně přírody a krajiny. 1992. částka 28. [online] [cit. 2017-1-24.]. Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-114>>.

Česko. Zákon č. 89/2012 Sb. ze dne 22. 03. 2012 občanský zákoník. 2012. částka 33. [online] Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>>.

Česko. Zákon č. 99/1963 Sb. ze dne 17. 12. 1963 občanský soudní řád. 1963. částka 56. [online] Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1963-99>>.

Česko. Vyhláška Ministerstva zemědělství č. 55/1999 Sb. ze dne 30. 03. 1999 o způsobu výpočtu výše újmy nebo škody způsobené na lesích. 1999. částka 22. Strana 1202. [online] Dostupné z <http://eagri.cz/public/web/mze/legislativa/pravni-predpisy-mze/tematicky-prehled/Legislativa-MZe_uplna-zneni_Vyhlaska-1999-55lesnictvi.html>

Česko. Vyhláška č. 395/1992 Sb. ze dne 13. 08. 1992. Vyhláška ministerstva životního prostředí České republiky, kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní

rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. 1992. částka 80. [online] Dostupné z <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1992-395>>.

Google.cz. Obrázky, Mapa ČR s regiony. [online] Dostupné z <<https://www.google.cz/search?q=Mapa+%C4%8CR+s+regiony&espv=2&biw=1455&bih=677&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwjik4Ck6ZbSAhVCaxQKHbv8BMcQsAQIGA&dpr=1.1>>.

Ostatní použitá literatura a publikace

Neoveský Lukáš, 2015. Bakalářská práce. Škody způsobené černou zvěří v regionu Benešov. Fakulta lesnická a dřevařská, ČZU Praha. 50 s.

Sedláčková Anna, 2011. Bakalářská práce. Posouzení škod zvěří na rodinné farmě Sedláčkův dvůr. Zemědělská fakulta, Katedra Krajinného managementu, JČU České Budějovice. 47 s.

Švrčula Vladislav, 2014. Bakalářská práce. Vyhodnocení početnosti černé zvěře na Českobrodsku v závislosti na zemědělském hospodaření (2007–2012) Fakulta lesnická a dřevařská, ČZU Praha. 59 s.

Šupinár Josef, 2009. Diplomová práce. Vyhodnocení agrotechnických opatření a metod ve vztahu ke škodám prasetem divokým v honitbě HS Zábouří. Zemědělská fakulta, JČU České Budějovice, Katedra rybářství a myslivosti. 76 s.

Salvet Tomáš, 2011. Diplomová práce. Zhodnocení současných možností regulace početnosti černé zvěře. Mendelova universita Brno, Lesnická a dřevařská fakulta. 87 s.

Kotalík Tomáš, 2012. Diplomová práce. Analýza a hodnocení škod způsobených černou zvěří v regionu Milevsko. Zemědělská fakulta, Katedra Krajinného managementu, JČU České Budějovice. 114 s.

Skokanová Pavla, 2014. Diplomová práce. Problematika černé zvěře a vyhodnocení škod na zemědělských plodinách ve vybraných honitbách Ústecka a Litoměřicka. Katedra životního prostředí, ČZU Praha. 143 s.

Zápotocký Tomáš, 2014. Bakalářská práce. Možnost využití bioakustických stimulantů jako nástroj k odstrašování zvěře. Katedra myslivosti a lesnické zoologie, ČZU Praha. 49 s.

9 PŘÍLOHY

Příloha č. 1

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

30998/2013-MZE-16232
000196305674

ÚTVAR: Úsek lesního hospodářství
ČÍSLO ÚTVARU: 16000
Die rozdělovníku

VÁŠ DOPIS ZN.:
ZE DNE:
SPISOVÁ ZN.: 15VD48531/2012-16232/M
NAŠE Č.Í.: 30998/2013-MZE-16232

VYŘÍZUJE: Mgr. Josef Brož
TELEFON: 221812436
E-MAIL: Josef.Broz@mze.cz
ID DS: yphaax8

ADRESA: Tělnov 65/17, Nové Město, 117 05 Praha 1
DATUM: 11. 6. 2013

Metodický pokyn orgánům státní správy pro redukci početních stavů spárkaté zvěře pro období 2013-2018

Ministerstvo zemědělství v rámci plnění svých úkolů na úseku myslivosti a na základě poznatků zejména orgánů státní správy myslivosti v souvislosti s vyššími početními stavy spárkaté zvěře na některých částech území České republiky, které neodpovídají potřebám lesního hospodářství, zemědělství a ochrany přírody, vydává orgánům státní správy myslivosti a státní správy lesů následující doporučení jako metodický pokyn.

Pokyn se týká všech druhů spárkaté zvěře.

Úvod:

Na základě vyhodnocení účinnosti předchozího metodického pokynu Ministerstvo zemědělství rozhodlo o nutnosti dále se aktivně zabývat problematikou škod na zemědělských kulturách a lesních porostech způsobených přemnoženou spárkatou zvěří. Z vyhodnocení inventarizace škod zvěří na lesních porostech je patrné, že v některých lokalitách se podílelo další nárůst stavů zvěře zastavit, avšak v některých regionech stavy neustále stoupají. Ministerstvo zemědělství se chce primárně zaměřit na důraznou redukci stavů zvěře, kdy považuje stagnaci početních stavů v některých regionech pouze za dílčí úspěch. Je tedy nutné, nejen zastavit další nárůst početních stavů zvěře, ale početní stavy zvěře výrazně snížit.

Doporučená opatření:

Za účelem dosažení výše naznačených cílů Ministerstvo zemědělství všem orgánům státní správy myslivosti doporučuje provést následující opatření v souladu se zákonem č. 449/2001 Sb., o myslivosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o myslivosti"):

1. V rámci dozoru v myslivosti, který jsou orgány státní správy myslivosti povinny vykonávat podle ustanovení § 61 odst. 2 zákona o myslivosti, ukládat uživatelům honitěb pokuty podle

a) snížení stavu zvěře až na minimální stav, nebo
b) zrušení chovu toho druhu spárkaté zvěře, který škody působí.

4. Při realizaci opatření uvedených v bodě 3) vždy objektivně a ve spolupráci s orgány státní správy lesů, popř. i s orgány ochrany přírody zvážit, zda v rámci efektivnosti povolených nebo uložených opatření nezohlednit tato opatření také na všechny honitby, které sousedí s honitbou, v níž mají být opatření k redukci stavu spárkaté zvěře realizována. V kladném případě pak opatření dle § 61 odst. 3 zákona o myslivosti uložit snížení početního stavu (viz ad 3.1.) popřípadě zrušení chovu (viz ad 3.2.) spárkaté zvěře, která škody působí, všem uživatelům sousedních honitěb. Stanovenou výši lovu spárkaté zvěře dovodit například zpětným propočtem, rozdílem sčítaných a normovaných stavů zvěře, nebo vyhodnocením pobytových znaků zvěře v honitěb.

5. V rozhodnutí orgánů státní správy myslivosti o povolení nebo uložení úpravy stavu zvěře v honitěb nebo o zrušení chovu určitého druhu zvěře, vydaném podle ustanovení § 39 zákona o myslivosti (viz bod 3), může být, v souladu s ustanovením § 45 odst. 2 zákona o myslivosti, současně uvedeno, že při této úpravě stavu zvěře neplatí některé zakázané způsoby lovu uvedené v § 45 odst. 1 písm. g), m), t) a u) zákona o myslivosti:

§ 45 odst. 1 písm. g) stanoví, jde-li o lov v noci, zákaz lovu spárkaté zvěře s pomocí zdrojů umělého osvětlení, zařízení pro osvětlení terče, čledi pro střílení v noci s elektronickým zvětšením obrazu nebo pro přetváření obrazu.

§ 45 odst. 1 písm. m) stanoví zákaz lovu spárkaté zvěře v době mezi jednou hodinou po západu slunce až do jedné hodiny před východem slunce.

§ 45 odst. 1 písm. t) stanoví zákaz lovu spárkaté zvěře v odchytových a aklimatizačních zařízeních a přezimovacích objektech s výjimkou zvěře postranně a chovatelsky nežádoucí. Při odhlování této výjimky se zaměřit zejména na mládě a samičí zvěř.

§ 45 odst. 1 písm. u) stanoví zákaz lovit na společném lovu zvěř spárkatou kromě lani a kolouchů jelena evropského a jelena siky, mufloněk a muflončat, selete a lončáka prasete divokého. To znamená, že s využitím ustanovení § 45 odst. 2 lze umožnit na společných lovech lov bachyně a khouera prasete divokého a ve specifických a řádně odhlovatých případech i lov daněl a daňčat, případně srn a srnčat.

Ministerstvo zemědělství považuje za žádoucí povolení lovu dospělých jedinců prasete divokého na společných lovech zejména z toho důvodu, aby efekt společného lovu nebyl snižován z obav postihu při ulovení jedince staršího 24 měsíců vlně tam, kde výjimka k lovu dospělých jedinců prasete divokého nebyla povolena.

Při rozhovorech o úpravě stavů zvěře je nutno postupovat podle konkrétních zjištěných podmínek v honitěb (honitěbách).

6. Před vydáním rozhodnutí o uložení úpravy početního stavu spárkaté zvěře podle ustanovení § 39 zákona o myslivosti, doporučujeme ke zvýšení účinnosti přijatých opatření dále:

a) navázat spolupráci s vlastníky (nájemci) honebních pozemků, kteří na těchto pozemcích zemědělsky (lesnický) hospodáří a projednat s nimi konkrétní podmínky a rozsah opatření přijatelných jak ze strany uživatelů honitěb, tak i ze strany vlastníků (nájemců) honebních

30998/2013-MZE-16232 3

ustanovení § 64 odst. 4 zákona o myslivosti v případě, že je zjištěno, že nesplněním lovu celkového počtu kusů jednotlivého druhu spárkaté zvěře podle plánu mysliveckého hospodářství dojde k překročení normovaných stavů jednotlivých druhů spárkaté zvěře stanovených pro každou konkrétní honitbu a zejména při zjištěném neplnění opatření k odstranění nedostatků a ke zlepšení stavu věci uložených dle § 61 odst. 3 zákona o myslivosti rozhodnutím orgánů státní správy myslivosti. Ministerstvo zemědělství doporučuje překročení normovaných stavů zvěře ověřovat během zjišťování skutečného stavu v rámci správního řízení, a to zejména za využití výkazu plánu lovu (sčítání zvěře), průběžná hlášení o odlovu, zjišťováním pobytových znaků zvěře v honitěb, zpětného propočtu odvozujiho početní stavy zvěře podle odlovu z předchozích let apod.

Ministerstvo zemědělství důrazně doporučuje využívat výše uvedené opatření k odstranění nedostatků a ke zlepšení stavu věci v co nejširším rozsahu, a to zejména na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností.

2. Neprolně a vstřícně vydávat kladná vyjádření orgánů státní správy myslivosti k lovu samičí zvěře a samčí zvěře do stáří dvou let u jednotlivých druhů spárkaté zvěře, kde nejsou stanoveny minimální a normované stavy, v souladu s ustanovením § 36 odst. 5 zákona o myslivosti (tzn. *nestanovovat žádná omezení typu „20 mláděť a 5 samič“ apod., protože předmětné ustanovení zákona o myslivosti umožňuje lov uvedené zvěře bez omezení a bez vypracování a projednání plánu*), v žádném případě nelze ve vyjádření stanovit odlov vyšších věkových tříd u samčí zvěře, výše uvedené ustanovení zákona výslovně uvádí do dvou let věku (nelze tedy ve vyjádření uvést např. *1. věkovou třídu, neboť u většiny spárkaté zvěře je rozsah 1. věkové třídy od 1 roku do stáří 3-4 let*).

3. Plně využívat ke snížení početních stavů spárkaté zvěře možnosti dané ustanovením § 39 zákona o myslivosti, a to

3.1. ve všech případech, kdy zájem vlastníka, popř. nájemce honebních pozemků nebo zájem zemědělské nebo lesní výroby, ochrany přírody nebo zájem mysliveckého hospodářství vyžaduje, aby byl počet některého druhu spárkaté zvěře snížen,

- a) buďto na návrh uživatele honitby povolit,
- b) nebo ve všech ostatních případech uložit úpravu stavu, tzn. radikální snížení stavu konkrétního druhu spárkaté zvěře, a to s využitím následujících zásad:
 - upřednostnit lov mládě zvěře,
 - z dospělých zvěře se zaměřit především na samičí zvěř a dále samčí zvěř do stáří 2 let,

Ministerstvo zemědělství důrazně nedoporučuje vyhovovat žádostem na samostatný odlov pouze samčí trofejové zvěře, neboť takové žádosti nevedou ke snížení početních stavů zvěře, ale pouze umožňují lov trofejové zvěře. Důsledkem je prohlubování nevhodného poměru pohlaví zvěře a nežádoucí rozvrstvení věkových tříd samců.

V rámci rozhodnutí o takové žádosti lze uložit, a je to z pohledu Ministerstva zemědělství žádoucí, snížení stavů zvěře z moci úřední se zaměřením na mládě a samičí zvěř.

3.2. v případech, kdy vlastníci honebních pozemků provedli přiměřená opatření proti vzniku škod působených zvěří, a bylo zjištěno, že škody působené zvěří přesto nelze snížit technicky přiměřenými a ekonomicky únosnými způsoby, rozhodnutím uložit na základě návrhu vlastníka, popř. nájemce honebního pozemku, nebo na návrh orgánů ochrany přírody, nebo orgánů státní správy lesů

30998/2013-MZE-16232

2

pozemků s cílem zlepšit podmínky k lovu spárkaté zvěře ve velkých lánách vysokých plodin vytvořením průseků nebo pásů nízkých plodin apod.,

b) při jednání s vlastníky nebo nájemci honebních pozemků, kteří na těchto pozemcích zemědělsky (lesnický) hospodáří na honebních pozemcích zdůraznit, že provedení opatření uvedených ad a) je povinností vlastníka (nájemce) honebního pozemku k zabránění škod působených zvěří podle § 53 zákona o myslivosti s tím, že provedení takových opatření zlepšuje postavení vlastníka (nájemce) honebního pozemku v jednání s uživatelem honitby o náhradě škody způsobené zvěří, i v případném soudním sporu o náhradu škody,

c) doporučit uživatelům honitěb, aby mimo dobu nouze nekrmili nebo nepřikrmovali spárkatou zvěř, s výjimkou odváděcího přikrmování (vnaštění) ve velkých lesních komplexech, případně jim tuto činnost opatřením vydaným dle § 61 odst. 3 zákona o myslivosti zakázat. V případech, kdy dojde k porušení zákazu přikrmování mimo dobu nouze, Ministerstvo zemědělství doporučuje aktivně spolupracovat s orgány Státní veterinární správy a Českou inspekcí životního prostředí.

Uvedená doporučení platí až do odvolání, nejdéle však do 31. 3. 2018 a budou realizována diferencovaně podle konkrétních podmínek, které budou v obvodu působnosti každého orgánu státní správy myslivosti co nejobjektivněji zjištěny.

Ministerstvo zemědělství dále projedná s právníky osobami, které hospodáří s majetkem státu, nebo majetek státu spravují, aby zvýšily ve svých režijních honitěbách odlovu výše uvedených druhů zvěře intenzivnější motivaci personálu a aby ve svých pronajatých honitěbách daly důraz na vypracování plánu mysliveckého hospodářství tak, aby byla zajištěna redukce početních stavů těchto druhů zvěře na stavy cílové - normované.

Žádáme Vás o seznámení všech obecních úřadů obcí s rozšířenou působností s tímto metodickým pokynem v rámci metodické a odborné pomoci.

Ing. Radek Braum
náместek ministra zemědělství pro úsek
lesního hospodářství

 <p>MĚSTSKÝ ÚŘAD RYCHNOV NAD KNĚŽNOU Odbor výstavby a životního prostředí Havlíčkova 136, 516 01 Rychnov nad Kněžnou tel.: 494 509 111, fax: 494 534 250, e-mail: e-poslatelna@rychnov-city.cz</p> <p>Váš dopis ze dne: 30. 6. 2014 naše č.j.: OVŽP-20612/14-3807/2014/Hu Oddělení: životní prostředí Vyřizuje: Ing. Hubáček / linka: 359 e-mail: vratislav.hubacek@rychnov-city.cz Spisová zn.: 206/11 Skartační zn.: V/5 Počet listů dokumentu: 2 počet příloh/listů:</p> <p>Rychnov nad Kněžnou, dne 28. července 2014</p> <p>Účastníci řízení: Hosební sdružení Bartolovice v Orlických horách, Bartolovice v Orlických horách 35, 517 61 Rokytnice v Orlických horách</p> <p>Povolení ulnění stavu zvěře</p> <p style="text-align: center;">Rozhodnutí VÝROK</p> <p>Městský úřad Rychnov nad Kněžnou, odbor výstavby a životního prostředí, oddělení životní prostředí, jako orgán vykonávající státní správu na úseku myslivosti, (dále jen městský úřad), dle § 40 zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, v platném znění, (dále jen zákon o myslivosti) a jako místní příslušný úřad podle § 11 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, v platném znění, (dále jen správní řád) po přečkromání žádosti uchávatele honitby Bartolovice – Honebního sdružení Bartolovice v Orlických horách (dále jen žadatel)</p> <p style="text-align: center;">povoluje</p> <p>dle § 39 zákona o myslivosti, úpravu stavů jelení zvěře a prasete divokého v honitbě Bartolovice odstřílet jelenů a dospělých kusů bachyní a klouzů prasete divokého v době lovu</p> <p>V rámci úpravy stavů jelení zvěře a prasete divokého v honitbě v souladu se změnám § 45 odst. 2) zákona o myslivosti,</p> <p>neplatí zakázané způsoby lovu uvedené v § 45, odst. 1 písm. a) zákona o myslivosti, to znamená možnost lovit na společném lovu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - jeleny, ve všech věkových třídách a to dle zásad příbřného lovu a chovu této zvěře - prasete divoké – klouzry i bachyní, <p style="text-align: center;">a dále</p> <p>neplatí zakázané způsoby lovu prasete divokého uvedené v § 45, odst. 1 písm. g) zákona o myslivosti, to znamená možnost lovit prasete divoké v době lovu pomocí zdrojů umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terče.</p> <p>Povolení úpravy stavů jelení zvěře i povolení vyjímky z ustanovení § 45 odst. 1, písm. u) zákona o myslivosti platí do 15. 1. 2018.</p> <p>Povolení úpravy stavů prasete divokého i povolení vyjímky platí: z ustanovení § 45 odst. 1, písm. g) do 31. 3. 2018, z ustanovení § 45 odst. 1, písm. u) do 31. 1. 2018</p> <p>Účastníkem řízení je Hosební sdružení Bartolovice v Orlických horách 35, 517 61 Rokytnice v Or. h., IČO 750 11 778 OVŽP-20612/14-3807/2014/Hu</p>	<p style="text-align: center;">Odvědoání:</p> <p>Městský úřad obdržel dne 30. 6. 2014 žádost od žadatele o povolení ulnění stavů zvěře a zároveň povolení vyjímky v odlovu jelení zvěře a prasete divokého včetně bachyní a klouzů na společných lovech a lovu zvěře černé pomocí zdrojů umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terče. Žádost je odůvodněna pácháním nezeměných škod na polních a lučních porostech, lesních kulturách a lesních porostech. V této souvislosti vzniká tlak majitelů dotčených pozemků na ulnění škod.</p> <p>V honitbě nejsou pro jelení zvěř ani divoká prasata stanoveny dle Vyháčky MZe ČR č. 491/20002 Sb., o způsobu stanovení minimálních a normovaných stavů a o zařazování honitb nebo jejich částí do jakostních tříd, minimální a normované stavy. Jelení zvěř ani divoká prasata nejsou v honitbě normována. Z toho důvodu uchávatel honitby obdržel souhlasné vyjádření orgánu státní správy myslivosti k lovu spárkaté zvěře (černé, jelení a mufloni) dle § 36, odst. 5) zákona o myslivosti. Uvedené stanovisko bylo vydáno dne 5. května 2003 pod č.j.: ŽP 496/03-2061Hu a platí do odvolání.</p> <p>Vzhledem k tomu, že lov divokých prasat není stádný a pro omezení škod plosběných jelení zvěří využili správní orgán zároveň ve výroku tohoto rozhodnutí zákonem dané možnosti dle § 45 odst. 2) zákona o myslivosti, a uvedl, že v souvislosti s povolením úpravy stavů zvěře dle ustanovení § 39 zákona o myslivosti, neplatí některé jinak zakázané způsoby lovu. Byl povoleno lov dospělých kusů prasete divokého a samců zvěře jelení ve všech věkových třídách na společných lovech. Při lovu divokých prasat možnost použít zdroje umělého osvětlení a zařízení pro osvětlení terče.</p> <p>Městský úřad doporučuje i nadále věnovat se hlavně lovu mladé černé zvěře, tj. losůžků a selat. Lovem těchto věkových kategorií bude docházet k obnovování sociální struktury tlup divokých prasat a zbrání se další populační exploze této zvěře a dále věnovat se zároveň lovu holé zvěře jelení.</p> <p>Městský úřad stanovil dobu trvání úpravy stavů černé zvěře i povolení vyjímky z ustanovení § 45 odst. 1, písm. g) do 31. 3. 2018 a z ustanovení § 45 odst. 1, písm. u) do 31. 1. 2018. Pro jelení zvěř je stanovena doba úpravy stavů i povolení vyjímky z ustanovení § 45 odst. 1, písm. u) zákona o myslivosti platí do 15. 1. 2018.</p> <p>Vzhledem k tomu, že se honitba Bartolovice rozkládá i na území Chráněné krajinné oblasti Orlické hory byla požádána pod č.j.: OVŽP-21588/14-3807/2014/Hu, ze dne 9. 7. 2014 o stanovisko ke ulnění stavů zvěře v honitbě Bartolovice Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky Správa Chráněné krajinné oblasti Orlické hory.</p> <p>O závazné stanovisko orgánu ochrany přírody a krajiny byl požádán ve stejný den a poú stejným č.j. také Krajský úřad Královéhradeckého kraje.</p> <p>Krajský úřad Královéhradeckého kraje, odbor životního prostředí a zemědělství, oddělení ochrany přírody a krajiny svým závazným stanoviskem č.j.:10999/ŽP/2014-NA ze dne 14. 7. 2014 souhlasí s povolením odlovu jelení a černé zvěře dle ust. § 39 a § 66 zákona o myslivosti v části honitby Bartolovice, která leží mimo území správy Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, SPRÁVA CHKO Bartolovice, která leží mimo území správy Agentury ochrany přírody a krajiny ČR, správy CHKO Orlické hory, Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, neboť nedojde k žádnému Orlické hory, Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou, o ochraně přírody a negativnímu ovlivnění zájmu ochrany přírody ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.</p> <p>Správa CHKO Orlické hory jako orgán ochrany přírody, svým vyjádřením pod č.j.: 00057/OH/2014 ze dne 22. 7. 2014 souhlasí v honitbě Bartolovice s odlovem samců jelení zvěře všech věkových kategorií dle zásad příbřného lovu a chovu této zvěře i odlovu bachyní a klouzů II. a III. věkové třídy z důvodu páchání nezeměných škod na polních a lučních porostech, lesních kulturách a lesních porostech. Tímto odlovem nedojde k negativnímu ovlivnění zájmu ochrany přírody v CHKO Orlické hory vyplývající ze zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, stejně naopak.</p> <p>OVŽP-20612/14-3807/2014/Hu</p>
--	---

Městský úřad závazné stanovisko Krajského úřadu Královéhradeckého kraje a stanovisko Agentury ochrany přírody a krajiny, Správy CHKO Orlické hory považuje za důvodu potřebnou pro vydání tohoto rozhodnutí dle změní § 66 zákona o myslivosti.

Městský úřad doporučuje i nadále se hlavně věnovat lovu mladé černé zvěře, tj. losůžků a selat a holé zvěře jelení.

Městský úřad po přečkromání žádosti a na základě souhlasných stanovisek dotčených orgánů ochrany přírody rozhodl jak je uvedeno ve výroku rozhodnutí.

Povolení o odvolání:

Proti tomuto rozhodnutí je možno se odvolat do 15 dnů od jeho obdržení ke Krajskému úřadu Královéhradeckého kraje podáním doručení Městskému úřadu Rychnov nad Kněžnou (§ 81 až § 89) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

Dotčení orgány:
Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Správa CHKO Orlické hory, Dobrovského 332, 516 01 Rychnov nad Kněžnou

OTISK ÚŘEDNÍHO RAZÍTKA

Ing. Vratislav Hubáček
referent odboru výstavby a životního prostředí
Městského úřadu Rychnov nad Kněžnou

Vypraveno dne:

OVŽP-20612/14-3807/2014/Hu

Dotazník - Myslivci

Škody způsobené divokými prasaty (černou zvěří) na zemědělských plodinách

- 1. Působí Vám černá zvěř v honitbě škody na zemědělských plodinách a porostech?**
 - a) Ne
 - b) Ano

- 2. V případě, že jste v předešlé otázce odpověděli „ANO“ upřesněte, o jaké pozemky se jedná.**
 - a) Trvale travní porosty (louky, pastviny)
 - b) Pole

- 3. O jaké plodiny se jedná v případě škod způsobených na polích?**
 - a) Kukuřice
 - b) Pšenice
 - c) Řepka olejka
 - d) Luskoviny
 - e) Brambory
 - f) jiné plodiny

- 4. Určete přibližně průměrný roční rozsah způsobených škod na zemědělských plodinách. Do položky „Jiné“ napište plodinu/y a přiřaďte písmeno/a jaké položky se to týká.**
 - a) zanedbatelné
 - b) méně než ½ hektaru
 - c) od ½ do 1 hektaru
 - d) od 1 do 3 hektarů
 - e) od 3 do 5 hektarů
 - f) více než 5 hektarů
 - g) Jiné.....

- 5. Rozsah škod na Vámi obhospodařovaných pozemcích je dle Vašeho názoru.**
 - a) Neměnný
 - b) Klesající
 - c) Zvyšující

- 6. Jakým způsobem řešíte s vlastníkem pozemku nebo zemědělcem vzniklé škody?**
 - a) Dohodou:
 - b) Finančně

- c) Soudně
- 7. Pokud jste zvolili v předešlé otázce odpověď „Dohodou nebo soudě“ můžete to více upřesnit. (písemná odpověď)**
- 8. Dělají podle Vašeho názoru zemědělci (vlastníci pozemků) dostatečná opatření k zabránění tvorby škod?**
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 9. Uved'te, jaká opatření sami děláte k zabránění škod, a zda jsou dle Vašeho názoru dostačující? (písemná odpověď)**
- 10. Jednání se zemědělcem (majitelem) za účelem kompenzace vzniklých škod na TTP nebo zemědělských plodinách hodnotíte dle Vašeho názoru jako:**
- a) Vstřícné
 - b) Neutrální
 - c) Nevhodné (můžete více upřesnit)
- 11. Jste spokojen/a se současným stavem a zákony, které upravují problematiku škod způsobenou zvěří na zemědělských porostech a plodinách?**
- a) Ano
 - b) Ne
- 12. Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a b) Ne, uved'te, co by bylo dle Vašeho názoru nutné na tomto stavu a zákonech změnit? (písemná odpověď)**

Dotazník - zemědělci

Škody způsobené divokými prasaty (černou zvěří) na zemědělských plodinách

- 1. Působí Vám černá zvěř v honitbě (zemědělských pozemcích) škody na zemědělských plodinách a porostech?**
 - a) Ne
 - b) Ano

- 2. V případě, že jste v předešlé otázce odpověděli „ANO“ upřesněte, o jaké plodiny se jedná?**
 - a) Trvale travní porosty TTP (louky, pastviny),
 - b) Pole

- 3. O jaké plodiny se jedná v případě škod způsobených na polích?**
 - a) Kukuřice
 - b) Pšenice
 - c) Řepka olejka
 - d) Luskoviny
 - e) Brambory
 - f) jiné plodiny

- 4. Uveďte přibližně průměrný roční rozsah způsobených škod na zemědělských plodinách.**
 - a) Zanedbatelné
 - b) Méně než ½ hektaru
 - c) od ½ do 1 hektaru
 - d) od 1 do 3 hektarů
 - e) od 3 do 5 hektarů
 - f) více než 5 hektarů

- 5. Rozsah škod na Vámi obhospodařovaných pozemcích je dle Vašeho názoru.**
 - a) Neměnný
 - b) Klesající
 - c) Zvyšující

- 6. Jakým způsobem řešíte s myslivci (uživatelé honitby), honebním společenstvem, atd. vzniklé škody?**
 - a) Dohodou
 - b) Finančně
 - c) Soudně

- 7. Pokud jste zvolili v předešlé otázce odpověď "Dohodou nebo Soudně" můžete to více upřesnit. (písemná odpověď)**
- 8. Dělají podle Vašeho názoru myslivci (uživatel honitby) dostatečná opatření k zabránění tvorby škod?**
- a) Ano
 - b) Spíše ano
 - c) Spíše ne
 - d) Ne
- 9. Uved'te, jaká opatření sami děláte k zabránění škod, a zda jsou dle Vašeho názoru dostačující? (písemná odpověď)**
- 10. Jednání se zástupcem z řad myslivců za účelem kompenzace vzniklých škod na TTP nebo zemědělských plodinách hodnotíte dle Vašeho názoru jako:**
- a) Vstřícné
 - b) Neutrální
 - c) Nevhodné
- 11. Jste spokojen/a se současným stavem a zákony, které upravují problematiku škod zvěří způsobenou na zemědělských porostech a plodinách?**
- a) Ano
 - b) Ne
- 12. Pokud jste u předchozí otázky odpověděl/a b) Ne, uved'te, co by bylo dle Vašeho názoru nutné na tomto stavu a zákonech změnit? (písemná odpověď)**
- 13. Uved'te celkovou výměru v (ha) vašich pozemků, které obhospodařujete. Kolik je z toho TTP a zemědělské půdy. (písemná odpověď)**
- 14. Na kolika ti (ha) zemědělské půdy běžně pěstujete plodiny jako je např. kukuřice, brambory, řepka atd.. (písemná odpověď)**
- 15. Pěstujete a dodáváte vysokoenergetické plodiny do bioplynových stanic?**
- a) Ano
 - b) Ne